

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
VİDEO KULLANIMININ DİNLEME BECERİSİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arif ÇAKIR

ÇANAKKALE
Eylül, 2015

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde
Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi

Arif ÇAKIR
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Fatih KANA

Çanakkale
Eylül, 2015

Taahhütname

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi*” adlı çalışmanın tarafımdan, bilimsel ahlak ve ilkelere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10/ 09/ 2015

Arif ÇAKIR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

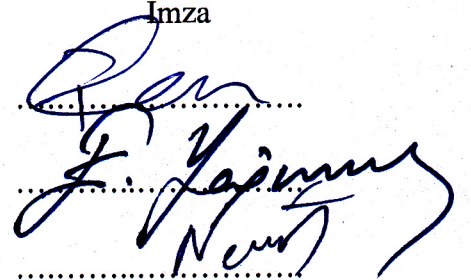
Onay

Arif ÇAKIR tarafından hazırlanan çalışma, 10.09.2015 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : 10087486

	Akademik Unvan	Adı SOYADI	
Danışman	Yrd. Doç. Dr.	Fatih KANA
Üye	Doç. Dr.	Esin YAĞMUR ŞAHİN
Üye	Yrd. Doç. Dr.	Nevin AKKAYA

İmza

Tarih:

İmza:

Doç. Dr. Salih Zeki GENÇ

Enstitü Müdürü V.

Özet

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi son yıllarda önem kazanan bir alandır. Önem kazanmasıyla birlikte dil kurslarının ve akademik camianın dikkatini çekmiştir. Her yenilik beraberinde aşılması gereken problemler doğurur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de şüphesiz halledilmesi gereken birçok problem vardır. Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dinleme becerisinin geliştirilmesinde video kullanımının faydası ve etkisi üzerinde durulmuştur. Araştırmada karma gömülü desenin içerisinde yer alan Karma Gömülü Deneysel desen kullanılmıştır. Sayısal verilere ulaşmada nicel araştırma yöntemlerinden tam deneysel yöntem sözel verilere ulaşmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılmıştır. Nicel verilerin analizi SPSS 20.00 paket programıyla yapılmıştır. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Temel Türkçe seviyesinde video kullanılarak yapılan ve video kullanılmayarak yapılan dinlemelerin başarıya olan etkisi ön test son test deney ve kontrol gruplu tam deneysel yöntemle tespit edilmiştir.

Araştırma Ankara Üniversitesi TÖMER şubelerinden batıdaki bir şubesinde 2013-2014 eğitim yılında öğrenim gören 36 öğrencide uygulanmıştır. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin bilgi seviyeleri eşit olarak kabul edilmiştir. Ankara Üniversitesi TÖMER şubelerinin dinleme becerisini ölçmede kullandıkları sınavlarla ön test yapılmıştır. Dört haftanın sonunda yine Ankara Üniversitesi TÖMER şubelerinin kullandığı dinleme testleriyle son test uygulanmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde güvenilirliği sağlamak için iki okutman kayıtları ayrı ayrı değerlendirmiştir. Dinleme testleri yoruma açık olmayan, objektif cevaplardan oluşmaktadır. Yapılan değerlendirmeler karşılaştırıldığında okutmanlar arasında not farklılığı olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmanın sonunda deney ve kontrol grubunun dört hafta boyunca aldıkları puanlar hesaplanmış ve puanların ortalamaları karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmanın sonucunda kontrol grubunun not ortalaması 75,277 olurken deney grubunun not ortalaması 81.652 olmuştur.

Ulaşılan sonuçlara göre video kullanılarak yapılan dinlemelerin video kullanılmayarak sadece sestten oluşan dinlemelere göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Video kullanılarak yapılan dinlemelerin öğrenmeyi kolay ve kalıcı hale getirdiği örneklem grubu üzerinde test edilmiştir. Araştırmanın sonunda ise bulgulardan yola çıkılarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Abstract

Use of Video in Turkish as a Foreign Language For Listening Skill Activity

Teaching Turkish to foreigners is a field that has gained importance in recent years. By the time of gaining importance, it has become remarkable for language courses and the academic area. There is no doubt that every innovation causes some problems which needs to be overcome. During teaching Turkish to foreigners there are lots of problems that should be solved. At this study it has been emphasized the contribution and benefits of video usage for developing listening skills. Mixed embedded experimental design located in a mixed embedded design was used in this study.

Full experimental method which is one of the qualitative research methods was used in reaching the numerical data, and case study model which is one of the qualitative research methods was used in reaching the verbal data. Quantitative analysis of the data was performed with the SPSS software package 20.00. On the other hand, content analysis was used in the analysis of qualitative data. The impact of the listening on the success by using the basic Turkish level video and not using the video was identified by pretest-posttest experiment and full experimental method with control group.

The research was implemented in 36 students at the University of Ankara TOMER West Branch in the academic year 2013-2014. The knowledge level of the students in the experimental and control groups were accepted as equal. A pre-test used by Ankara University TOMER branch offices to evaluate the listening skills was hold. At the end of the 4 week, again a post test with listening test used by Ankara University TOMER branch offices was hold.

To ensure the reliability of the evaluation of the data two instructors evaluated the records separately. Listening tests consist of not being open to interpretation, objective responses. When the assessments compared it was found that there was no difference among the lectures.

At the end of the study, the scores, the experimental and control groups received for four weeks, were calculated and average scores were compared. By comparison of the results, the control group average score point was 75.277, while the experimental group was 81,652 .

According to obtained results, it was established that the listening by using video is more successful than the listening by not using video, just consisting of voice. Video usage has been determined through an experimental method and tested in a sampling group that listening activities through using video makes the learning easier and permanent. At the end of the study, various suggestions has been submitted through using present acquisitions. .

Önsöz

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine verilen önem son yıllarda artmıştır. 2000’li yıllara kadar birkaç üniversitenin bünyesinde kurulan dil merkezlerinde yapılan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bugün birçok devlet üniversitesinde ve özel üniversitelerde yapılmaktadır. Bununla birlikte üniversitelerin çeşitli bölümlerinde ders programlarına yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersleri eklenmiş, birçok üniversitede de yüksek lisans programları açılmıştır. Bu çalışmalar dilimizin yabancı dil olarak öğretilmesi adına sevindirici ve umut vericidir.

Çalışmanın birinci bölümünde problem durumu, problem cümlesi, kısaltmalar, amaç, önem, tanımlar, alt problemler, iletişim ve dil, dil öğretimi, yabancı dil öğretimi ve tarihçesi, yabancı dil öğretim ilkeleri, yabancı dil öğretim yöntemleri, yabancı dil öğretim teknikleri, yabancı dil öğretiminde dinleme becerisi, dinleme becerisini geliştirmede kullanılan yöntem ve teknikler, dinleme becerisi ve video kullanımı konularından bahsedilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde araştırma yöntemi, araştırma modeli, evren ve örneklem, uygulama, değişkenler, veri toplama, veri toplama araçları, dinleme metinleri, veri toplama süreci, veri analizi, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği konularından bahsedilmiştir.

Araştırmanın üçüncü bölümde araştırmayla ilgili bulgular ve yorumlardan bahsedilmiştir. Dördüncü bölümde ise bulgulardan hareketle tartışma, sonuç ve öneriler üzerinde durulmuştur.

Araştırmada kullanılan etkinlikler, deney ve kontrol grubuna uygulanan sınavlar ve öğrenci cevapları, VKYD görüş formları ek olarak çalışmanın sonuna eklenmiştir.

Çalışmam boyunca desteğini esirgemeyen, fikirleriyle tezin şekillenmesinde ve ilerlemesinde emeği olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Fatih Kana’ya, her zaman bilgilerine başvurabildiğim Doç. Dr. Esin Yağmur Şahin’e ve kıymetli eşi Doç. Dr. Abdullah Şahin’e,

ÇOMÜ ailesi Türkçe Eğitimi bölüm hocalarına, Ankara Üniversitesi TÖMER şubesine, her zaman desteklerini arkamda hissettiğim aileme, çalışmam boyunca olumlu motivasyon ve sabırla yanımda olan değerli eşim Canan Çakır'a, biricik kızım Beyza Gönül'e ve oğlum Ahmet Fatih'e teşekkürü bir borç bilirim.

Çanakkale, 2015

Arif ÇAKIR

İçindekiler

Taahhütname	i
Onay	ii
Özet	iii
Abstract	v
Önsöz.....	vii
İçindekiler.....	ix
Tablolar Listesi.....	xiv
Şekiller Listesi.....	xv
Kısaltmalar Listesi.....	xvi
Bölüm I: Giriş.....	1
Problem Durumu	2
Problem Cümlesi	3
Alt Problemler	3
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi	3
Araştırmanın Sayılıtları	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Alanyazın Taraması.....	6
İletişim ve Dil.....	6
Anadili ve Yabancı Dil.....	7
Yabancı Dil Öğretimi ve Tarihçesi	10
Yabancı Dil Öğretim İlkeleri.....	15
Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlkeler.....	15

Dört Temel Beceriye Geliştirme	15
Öğretim Etkinliklerini Önceden Planlama	16
Basitten Karmaşığa Somuttan Soyuta Doğru Öğretme	16
Görsel ve İşitsel Araçları Kullanma	16
Anadili Gerekli Durumlarda Kullanma	16
Bir Seferde Bir Tek Yapıyı Sunma	17
Verilen Bilgilerin Günlük Yaşama Aktarılmasını Sağlama	17
Öğrencilerin Derse Daha Etkin Katılımını Sağlama	17
Bireysel Farklılıkları Dikkate Alma	18
Öğrencileri Derse Güdüleme ve Cesaretlendirme	18
Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri	18
Dilbilgisi – Çeviri Yöntemi	19
Düzvarım Yöntemi	21
Kulak Dil Alışkanlığı Yöntemi	21
Bilişsel Yöntem	22
Doğal Yöntem	23
İletişimci Yaklaşım	23
Seçmeli Yöntem	24
TÖMER Yöntemi	26
Yabancı Dil Öğretim Teknikleri	27
Grupla Öğretim Teknikleri	27
Bireysel Öğretim Teknikleri	28
Yabancı Dil Öğretiminde Dinleme Becerisi	28
Dinleme Nedir ?	29

Dinlemenin Yeri ve Önemi	30
Dinleme Becerisinin Diğer Dil Becerileri ile İlişkisi	31
Dinleme Becerisini Geliştirmede Kullanılan Yöntem ve Teknikler	32
Dinleme Öncesi Çalışmalar	36
Dinleme Sırasındaki Çalışmalar	37
Dinleme Sonrası Çalışmalar	38
Dinleme Becerisini Ölçme ve Değerlendirme	39
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dinleme Becerisini Ölçme ve	
Değerlendirmede Kullanılan Teknikler	41
Dinleme Becerisi ve Video Kullanımı	42
Bölüm II: Araştırma Yöntemi	44
Araştırma Modeli	44
Evren ve Örneklem	45
Uygulama	45
Değişkenler	46
Veri Toplama	46
Veri Toplama Araçları	48
Dinleme Metinleri	48
Veri Toplama Süreci	50
Veri Analizi	51
Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	51
Bölüm III : Bulgular ve Yorum	52
Nicel Verilerden Elde Edilen Bulgular	52
Haftalık Puan Değişim Tablosu (Deney Grubu)	55

Video Kullanılarak Yapılan Dinleme Metinleri Görüş Formu Çerçevesinde

Gerçekleştirilen Verilerin Analizi (Nitel Verilerden Elde Edilen Bulgular).....	55
Bölüm IV: Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	68
Tartışma ve Sonuç.....	68
Öneriler.....	72
Kaynakça.....	74
Ekler.....	79

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Deney Grubu Demografik Bilgileri.....	47
2	Kontrol Grubu Demografik Bilgileri.....	47
3	Dinleme Metinleri Ön Testine İlişkin t-testi Sonuçları.....	52
4	Dinleme Metinleri Son Testine İlişkin t-testi Sonuçları.....	52
5	Box Testi Sonuçları.....	53
6	Dinleme Puanları Çoklu Karşılaştırma Sonuçları.....	53
7	Deney Grubu Öğrencilerinin Haftalık Puan Değişimi ANOVA Sonuçları.....	55
8	Katılımcı (K) Profili.....	56
9	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Türkçe Dinleme Metinleri Hakkındaki Görüşleri.....	58
10	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Görüntüsüz Türkçe Dinleme Metinleri Hakkındaki Görüşleri.....	59
11	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Görüntülü Türkçe Dinleme Metinleri Hakkındaki Görüşleri.....	63

Şekiller Listesi

Şekil Numarası	Başlık	Sayfa
1	Dinleme Puanlarının Ön Test ve Son Test Puanları Sonuç Grafiği.....	54

Kısaltmalar Listesi

A.Ü.	: Ankara Üniversitesi
TÖMER	: Türkçe Öğretim Merkezi
VKYD	: Video kullanılarak yapılan dinleme
VKYDMGF	: Video Kullanılarak Yapılan Dinleme Metni Görüşme Formu
YDTÖ	: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi

Bölüm I: Giriş

“Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi son zamanlarda gelişmeye başlamış bir alandır ve Türkçeye giderek artan ilgi yabancı dil öğrenme/öğretme yöntem ve yaklaşımlarına uyumlu yöntem ve yaklaşımları uygulamayı zorunlu kılmaktadır.”(Yaylı ve Yaylı, 2010; s. 394).

Türkçe, çok köklü bir tarihi yapıya sahiptir. Köklü olduğu kadar geniş bir coğrafyada da kullanılmaktadır. Fakat ne yazık ki bu kadar zenginliğine rağmen yabancılara öğretiminde dünyanın gerisinde kalmıştır. Bu çalışmayla yabancılara Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin geliştirilmesine bir katkı sağlamak temenni edilmektedir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde dinleme becerisi dört temel beceri arasında değerlendirilmiştir. Ancak dinleme diğer temel beceriler kadar materyale sahip olmadığı gibi diğer becerilerdeki materyal zenginliği nedense dinlemede sağlanamamıştır. Bu çalışmayla dinleme becerisinin geliştirilmesi ve sıradanlıklardan kurtarılması amaçlanmaktadır.

Mevcut dinleme metinleri sadece sestem oluşmaktadır. Bu da öğrencilerde zamanla sıkılmalara neden olmakta bunun paralelinde dinlemeye karşı bir ön yargı oluşturmaktadır. Video kullanılarak zenginleştirilmiş dinleme metinleri ilgi çekici olacak, anlamayı kalıcı ve kolay hale getirecektir.

Yabancı dil öğretiminde öğrenen motivasyonu son derece önemlidir. Farklı zeka türlerine sahip öğrenciler göz önüne alındığında her tür zekaya hitap edecek görsel ve işitsel yönden zenginleştirilmiş dinleme metinleri öğrenmeyi kolaylaştıracaktır. Türkçeyi yeni öğrenen öğrenci başarılı olduğu becerilerde kendini daha mutlu hissedecek bu da öğrenenin motivasyonunu olumlu yönde etkileyecektir.

Dil öğretimi günlük hayattan kopuk olmamalıdır. Dilin canlı yönü gösterilmelidir. Dinleme hayatın her karesinde olan bir beceridir. Bu nedenle bu beceriyi öğrenenlerin hayatta çok az karşılaşacakları etkinliklerle öğretmeye çalışılmamalıdır.

Aksine hayatta sürekli karşılaştıkları ve kullandıkları iletişimsel dil öğretim yöntemine uygun etkinliklerle öğretilmelidir.

Problem Durumu

Dil öğretimi dört temel beceri üzerine bina edilmiştir. Bu beceriler okuma, dinleme, yazma ve konuşmadır. Bunlardan okuma ve dinleme becerisi karşıdakini anlama, yazma ve konuşma da kendini karşıdakine ifade etme yoludur. Bundan dolayı dinleme becerisi anlamak için okuma kadar önemlidir.

Türkçe öğretiminde ve yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesinde dinleme becerisine yeterince yer verilmemiştir. Aynı zamanda okuma becerisini geliştirmek için hazırlanan materyal zenginliği dinleme becerisinde yok denecek kadar azdır. Mevcut dinleme metinleri genel olarak güncel konulardan uzak, öğrencilerin ilgisini çekmeyen, onların güdülenmelerini sağlayacak düzeyden uzaktır. Bu eksikliklere bir de kalitesiz ses kayıtları eklenildiğinde anlamada hayati önemi olan bu beceri tamamen anlamsız hale getirilmiş olmaktadır. Hâlihazırdaki TÖMER öğrencilerinin de sınavlarda en çok korktuğu, başarısız olduğu ve çekindiği beceri dinleme becerisidir. Hâlbuki bu öğrenciler canlı olarak dinledikleri insanların konuşmalarını anlayabilmekte fakat CD'den veya banttan dinlettirilen ve sadece sesteki oluşan dinleme metinlerini anlamakta zorlanmaktadır. Bu durumdan öğrencilerin dinlemeyi yapamadıkları değil, dinleme etkinliklerinin uygun materyallerle yapılmadığı sonucu çıkarılabilir.

Yurt içinde ve yurt dışında Türkçe öğrenmek isteyen öğrenciler belirli bir yaş grubunda değildir. Beş yaşından yetmiş yaşına kadar insanların Türkçe öğrenmek için kurslara gittikleri bilinmektedir. Burada her yaşta öğrencilerin ilgilerini çekecek uygun görsel materyallerin seçilmesiyle dinleme etkinlikleri sıradanlıktan kurtarılacaktır. Dinleme metinlerine görüntü katılacağından bir de ses efektleri ekleneceğinden dinlemeyi anlama oranı artırılmış olacaktır.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde video kullanımının dinleme becerisine etkisi nedir?” olarak belirlenmiştir.

Alt Problemler. Araştırmanın alt problemleri şu şekilde tanımlanmıştır:

- ✓ Video kullanılarak yapılan dinlemelerin öğrenilen bilgilerin kalıcılığına etkisi nedir?
- ✓ Video kullanılarak dinlemelerin yapıldığı deney grubu ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?
- ✓ Video kullanılmadan dinlemelerin yapıldığı kontrol grubu ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?
- ✓ Deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde video kullanımının dinleme becerisine etkisini ortaya koymak ve buradan hareketle video kullanımının dinleme becerisini geliştirmedeki etkisini saptamaktır.

Araştırmanın Önemi

Hengirmen (1994; s. 2) “Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve TÖMER Yöntemi” isimli kitabının önsözünde şöyle ifade etmektedir: “Yabancı dil öğrenmemek, çağdaş gelişmeleri izleyememek ve çağın gerisinde kalmak demektir. Bizim dünyayı tanımamız için yabancı dil öğrenmemiz, dünyanın bizi tanınması için de bizim yabancılara Türkçe öğretmemiz gerekir.” Bu tanımdan yola çıkılarak günümüz insanının çağın gerisinde kalmaması, çağı takip edebilmesi için yabancı dilleri öğrenmesi gerektiği, kendi dilini de öğretmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir.

Gelişmiş ülkeler birkaç asır önce dil öğretimin önemini kavramış bu çerçevede gerekli lobi faaliyetleri yapmış, en önemlisi de gerekli eğitim-öğretim yöntemlerini belirlemiştir. Kendi dillerini öğretmek için devlet bütçelerinden yüksek kaynaklar ayırmış bunun neticesinde de kendi dillerini öğretmek için gerekli ders içi ve ders dışı etkinlikleri büyük oranda tespit etmişlerdir. İngilizce ve Fransızcanın dünyada kullanılma oranlarını göz önüne alındığında bu stratejilerin başarılı olduğu görülmektedir.

Türkçenin de gelişmesi ve dünyada konuşulan sayılı diller arasında olması isteniyorsa dilin kendi yapısına uygun eğitim-öğretim yöntem, strateji ve dil etkinlikleri geliştirilmelidir.

“Yabancı dil öğretiminde en zor alanlardan biri dinleme becerisidir. Hedef dilin telaffuz edilmesinin anadilden farklılık göstermesi dinleyerek anlamayı/anlamlandırmayı zorlaştırmaktadır. Bu sorunun giderilmesinde düzeye uygun dinleme etkinliklerinin kullanılması önemlidir (İşçan ve Aydın, 2012; s. 241)”.

Yabancılarla Türkçe öğretiminde materyal eksikliği vardır. Video kullanılarak yapılan dinlemelerin görsel ve işitsel yanlarının olması kalıcı bir öğrenmenin sağlanması adına önemlidir. Bu durum da yabancılarla Türkçe öğretiminde dinleme becerisini geliştirmek adına önemlidir.

Araştırmanın Sayıtları

Araştırmanın planlanması, hazırlanması ve değerlendirilmesi aşamalarında aşağıdaki sayıtlardan hareket edilmiştir:

1. Deney ve kontrol grupları özellikler açısından birbirine eşittir.
2. Kontrol altına alınamayan değişkenler grupları aynı yönde etkilemiştir.
3. Araştırmada görüşlerine başvuru A.Ü. TÖMER’in Batıdaki bir şubesinde öğrenim gören ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin veri toplama araçları içerisinde yer alan sorulara içtenlikle ve doğru cevaplar verdiği varsayılmıştır.
4. Araştırmanın veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

5. Araştırmada ulaşılan örneklem sayısının araştırmada geçerli ve güvenilir sonuçlar elde etme açısından yeterli olduğu varsayılmıştır.
6. Araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının araştırmanın amaçlarına uygun veriler toplanmasında etkili olduğu varsayılmıştır.
7. A. Ü. TÖMER'in Batıdaki bir şubesinde öğrenim gören ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin formda yer alan soruları cevaplarırken tarafsız davrandıkları varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde A.Ü. Yeni HİTİT Temel Türkçe ders Kitabı ilk dört ünitesiyle,
2. Deney grubuna uygulanan VKYD modeli ve kontrol grubuna uygulanan sadece sestem oluşan klasik dinleme modeli,
3. Yeni HİTİT Temel Türkçe Ders Kitabı dinleme etkinlikleri,
4. Uygulanan ölçme ve değerlendirme araçları,
5. Problem cümlesinde yer alan soruyla,
6. Ankara Üniversitesi TÖMER'in batıdaki bir şubesinde 2013-2014 eğitim-öğretim yılında temel Türkçe seviyesinde öğrenim gören 36 öğrenciyle sınırlıdır.

Alanyazın Taraması

İletişim ve dil. Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir (Ergin, 2002; s. 13).

İnsanlar dil ile düşüncelerini aktarır, dil ile yazar, dil ile konuşur, dil ile dinler kısacası tüm iletişimini dil ile sağlar. Dil bir milletin düşünce sistemidir. Kişiler arası iletişim yazı ya da konuşma yoluyla yapıyorsa buna sözlü iletişim; arada kelimeler kullanılmıyor birtakım hareketlerle iletişim sağlanıyorsa buna da sözsüz iletişim denir. Sözsüz iletişimin bir diğer adı da beden dilidir. Beden dili de iletişimi sağlayan yazısız dildir. “İnsan dil ile düşünür, her şeyi dil ile anlar, anlatır, tasarlar, ifade eder.” (Ergin, 2002; s. 18).

“Dil, sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır bularak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzendir; düşünme ve düşünülene aktarma dizgesidir.”(Aksan, 2009; s. 13).

“İnsan yakınındaki ve/veya uzağındaki insanlarla çeşitli şekillerde iletişim kurar ve bunu da kullandığı dil aracılığıyla yapar.”(Doğan, 2012; s. 2).

Dilin uzmanlarca çok farklı tanımları yapılmıştır. Bu tanımlar incelendiğinde hepsinin ortak noktası dilin iletişim aracı olduğu ve insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tek vasıta olduğu gerçeğidir.

“En genel tanımıyla iletişim, insan ile insan, insan ile makine (Programcı- bilgisayar), makine ile makine (güdümcü araç ile güdülen araç) arasında türlü ilişkilerin kurulması ve kurulan bu ilişkilerin türlü biçimlerde değiştirilerek sürdürülmesidir.” (Demircan, 1990; s. 12). İletişim üç ögesi vardır. Bunlar: gönderen, mesaj, alıcıdır. Bu üçgenin gerçekleşebilmesi için mutlaka bir mesajın bulunması gerekir. Bu mesajı ulaştıracak tek vasıta da dildir. Bu yazı

dili veya beden dili olabilir. İletişim konuşarak, yazarak, ya da el kol hareketleriyle yapılabilir. Sayılan bu iletişim türlerinin hepsinde de ortak bir öge vardır o da dildir.

Dil bir şeyleri anlama-anlatma aracıdır. Eğer bir iletişim varsa o iletişimi sağlayanlar aynı dilden konuşmalıdır. Yoksa birbirlerini anlayamazlar. İletişimin sağlanması ortak bir dil kullanılmasıyla olur. İletişimi sağlayan dilde anlamlar iletilirken koklama, dokunma, tatma, işitme ve görme duyularından yararlanılabilir. Fakat en yaygın kullanılan dil iletişim duyusu işitme ve görmedir. Bu duyular vasıtasıyla yapılan iletişimde öne çıkan dil aracı da ses ve görüntüdür. Doğal ya da yapay dillerde anlamlar bu iki dil aracına ses ve görüntüye yüklenmiştir. İletişim ses ve görüntülerin beyinde oluşturduğu imgeler sayesinde gerçekleşir.

Anadili ve yabancı dil. Her insan dünyaya geldiğinde anadilini edinebilecek bir donanımdadır. Bebek ilk aylarda ihtiyaçlarını ve iletişimini ağlama yoluyla gerçekleştirir. İlk aylarda ağlama düzensiz ve manasız seslerden oluşurken bu sesler gittikçe daha düzenli hale gelir. Birkaç ayın sonunda bebek bazı sesli harfleri çıkartabilecek hale gelir bu döneme *agulama* dönemi denir. Altıncı ayın sonuna doğru çocuğun çıkardığı sesler daha anlaşılır olmakta konuşmaya benzer heceler halini almaktadır.

Birinci yaşın sonuna doğru veya en geç yirmi birinci ayda konuşma başlar. Konuşmaya başlayan çocuk ilk etapta tek sözcükler kullanırken on sekizinci aydan sonra iki, üç sözcük kullanmaya başlar. Artık eksilteli cümleler kullanarak iletişimini sağlayabilir. Üç yaşından sonra çocuk dilin birçok özelliğini anlar ve devamlı konuşur. Okul çağına gelmiş bir çocuk artık dilin işlevlerini öğrenmiş nerede ne konuşacağını bilebilen bir zihinsel olgunluğa erişmiştir.

Çocuğun kısa sürede karmaşık ve zor olan dil becerilerini nasıl öğrendiği dil uzmanlarınca tartışılan bir durumdur. *Gelenekçi yaklaşıma* göre, çocuk anadilini çevresindeki sesleri taklit yoluyla edinir. Doğuştan bomboş olan zihin (tabula rasa) etraftaki seslerin taklit edilmesiyle anadilini edinir. Bu seslerin taklit edilmesinde anlama isteği yatmaktadır.

Davranışçı kurama karşı çıkan *üretimsel* dilbilim taraftarları dil gelişimi için iki yorum geliştirmişlerdir. Bunlardan ilki *doğuşancı yaklaşım* diğeri *bilişsel yaklaşım*dır. Doğuşancı yaklaşıma göre çocuk bir dil edinme yeteneği ile dünyaya gelir. Bu yeteneğe göre çocuk :

- 1) Dil seslerini öteki çevre seslerinden ayırır.
- 2) Dil olaylarını sınıflandırır.
- 3) Yalnızca bir tür dil düzeni olabileceğini, başkalarının olamayacağını anlar.
- 4) Dil düzenini sürekli evirerek mümkün olan en yalın düzene ulaşır. (Demircan, 1990; s.15).

Bu fikirlerden hareketle çocuk dilinin belli bir evrede kendine özgü geçerli bir düzeni olduğu kabul edilir.

Doğuşancı yaklaşımı savunanlar dil gelişimini bu şekilde tanımlarken bilişsel gelişimi savunanlar dil gelişiminin merkezine bilişsel önkoşulları ve bilişsel öğrenmeleri koymuşlardır. Bilişsel dil gelişimciler göre dil gelişimi öğrenmeden ve zihinsel anlamlandırmadan bağımsız değildir. Çocuğun düşünme işlemlerini onun ilk dil edinim sürecine dayandırmaktadırlar.

Farklı toplumlar ve bireyler tarih boyunca birbiriyle iletişim içerisinde olmuşlardır. Bu iletişimin ana ögesi de dildir. Yabancı dil öğrenimi ve öğretimi farklı dilleri konuşan bireylerin ve toplumların birbiriyle ilişki kurmak istemelerinden doğmuştur. “İkinci bir dili öğrenme, başka bir kültürü öğrenmenin ve onu tam anlamıyla algılamının en kolay ve mükemmel yoludur.” (İşcan, 2012; s. 3). Tarihte bilinen ilk yabancı dil öğretimi ve öğrenimi Sümerler ve Akadlar arasında gerçekleşmiştir. Yazıyı kullanan Sümerlerin ülkesini ele geçiren Akadlar kendilerine göre kültürel bakımdan daha üstün olan Sümerlerin dilini öğrenmişlerdir. Bu tarihten önce de yabancı dil öğrenildiği tahmin edilse de yazılı dil

olmadığı için sözlü dilin öğrenilmiş olabileceği söylenebilir. Akadların Sümerlerin yazılı ve sözlü dilini öğrenmeleri tarihteki ilk yabancı dil kavramını ortaya çıkarmıştır.

Bireylerin ve toplumların uluslar arası düzeyde siyaset, ekonomi, ticaret, sanat, bilim, haberleşme, turizm, eğitim, çalışma ve kültür gibi çeşitli alanlarda ilişkiler kurabilmeleri için kendi dillerinin dışında yabancı dilleri de bilmeleri gerekmektedir. Eskiden farklı toplum ve bireylerle iletişimde çevirmen yardımıyla iletişim sağlanırken globalleşen ve değişen dünyada yabancı dil bilmek bir zaruret halini almıştır. Bu amaçla da ülkemizde zorunlu yabancı dil öğrenme yaşı devlet okullarında ilkokul 2'ye kadar indirilmiştir. “Bugüne değin ilköğretim okullarının dördüncü sınıflarından başlayarak uygulanan yabancı dil dersleri, bundan böyle iki yıl erkene alınarak 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren ilkokulların ikinci sınıflarında verilmeye başlanacaktır.” (Hanbay, 2013; s. 5). İlkokuldan başlayan bu eğitim yükseköğretim bitene kadar devam etmektedir. Özel kurumlarda iş daha da farklıdır. 3 yaşından itibaren yabancı dil öğreten özel kurumlar mevcuttur.

Yabancı dil bilmenin bireylere kazandırdığı birçok avantaj vardır. Bu avantajlar şöyle sıralanabilir:

- Kendi anadiliyle sınırlı olan dil içi düşünme yeteneğini başka bir dille düşünüp olaylara öğrendiği yeni dilin mantığıyla bakabilme olanağı sağlar.
- Globalleşen dünyada kendine yer bulabilmeyi ve uluslararası düzeyde sürekli öğrenen birey olmayı sağlar.
- Olaylara ve durumlara karşı farklı kültürlerin ve dillerin bakış açılarına sahip olup bu yeniliklerle birlikte eleştirel düşünme yeteneğini geliştirir.
- Dünyayı tanıma ve anlama imkanı verir.
- Farklı milletlerden ve kültürlerden insanlarla iletişime geçip uluslararası düzeyde arkadaşlık kurmaya aracı olur.

- Yabancı dil öğretimi bireyin kendi dilinin özelliklerinin, inceliklerinin de farkına varmasını sağlar.
- Yabancı dil bilmek aynı zamanda yeni bir iş kolu üretmek demektir. Ülkemizde ve dünyada yabancı dil popüler bir sektördür. Aynı zamanda ihtiyaçtır. Bu işten yüksek meblağlarda para kazanan kurumlar ve kişiler mevcuttur. İleri düzeyde yabancı dil bilmek Türkiye’de ve dünyada bireylerin kendi mesleklerinin yanında yeni bir kazanç kapısını da beraberinde getirecektir.
- Yabancı dil bilen kişi gerek kendi sahasında gerekse diğer sahalardaki gelişmeleri güncel olarak takip edebilir.
- Yabancı dil bilmenin getirdiği moral ve motivasyonla bireyin kendine olan güveni artar, bunun beraberinde liderlik özelliği gelişir.
- Eğitimini yabancı ülkelerde devam ettirebilir.
- Yurt dışı gezi ve seyahatlerini hiç kimseye ihtiyaç duymadan gerçekleştirebilir.

Yabancı dil öğretimi ve tarihçesi. Dilin öncelikle sözlü olarak ortaya çıktığı ve bugün bile yazıya geçirilmemiş pek çok dil olduğuna göre yabancı dil öğrenimi ve öğretiminin de başlangıçta sadece sözlü olarak gerçekleştiği tahmininde bulunulabilir. Daha sonra yazıyı ilk olarak kullanan Sümerlerin ülkesini ele geçiren Akadlar Sümerlerin kendilerinden üstün olan kültürünü ve medeniyetini öğrenmek için dillerini de öğrenmişlerdir. Bu da tarihte bilinen kayıtlı ilk dil öğretimidir. Sümerlerden sonra dil konusunda bilinen en eski çalışmalar, eski Hint’te ve eski Yunan’da karşımıza çıkmaktadır.

Yabancı dil öğretimi konusunda Helenistik dönemde (İ.Ö. 327-27) daha çok Yunancanın öğretimine önem verilmiştir. Romalılar İ.Ö.I. yüzyılda çocuklarına Yunanca ve Latince öğrettirler. Aristophanes (İ.Ö. V. yüzyıl) Yunancada az kullanılan ve zor anlaşılın sözcükleri açıklayan bir sözlük yazdı. Fakat Yunancanın VI. Yüzyıldan sonra önemini iyice yitirmeye

başlamasıyla birlikte Latince Avrupa'nın her yerinde öğretim, din, yönetim ve ticaret dili oldu. (Hengirmen, 1994; s. 3,4).

Yabancı dil öğretiminin tarihçesini en genel manada şu şekilde tasniflendirebilir:

- a) Eski Çağ: Bu dönem yazının bilinmediği bir dönemdir. Bu dönemde yabancı dil öğretimi iki şekilde yapılmıştır. İlki hedef dili konuşan öğreticiler aracılığıyla, ikincisi hedef dilin konuşulduğu toplum veya ülke içerisinde belirli bir süre yaşayarak.
- b) Orta Çağ: Bu dönem Grekçe'nin giderek önemini yitirdiği Latince'nin ise tüm Avrupa'da öğretim, yönetim, din ve ticaret dili olduğu dönemdir. Latince zamanla değişikliğe uğramakla birlikte uzun yıllar doğal olarak dört temel dil becerileri yoluyla öğrenilen bir dil olmuştur. Bu dönemde yüksek eğitim İslam dünyasında cami ve medreselerde; Hristiyan dünyasında ise Manastır ve Katedral okullarında verilmekteydi. XI. Yüzyıla kadar bu eğitim müesseselerinde verilen temel derslerin yanında XI. Yüzyılda Ahlak ve Din bilgisi derslerinin de eklenmesiyle Latince klasiklerin okunmasının önemi arttı. XIII. yüzyıldan sonra din bilgisi öğretimine hazırlıkta en önemli ders Dilbilgisi olmuştur. Mantık ve anlatımı kapsayan Dilbilgisi dersleri; doğru düşünme, dini problemler üzerinde kuvvetli iddialar geliştirme ve münazara hedefiyle öğretiliyordu. IV. yüzyılda Donatus, VI. yüzyılda Priscianus'un yazdıkları iki dilbilgisi kitabı bin yıl süreyle bu eğitimde kullanılmıştır. Bu eserler bu okullarda okutulmakla kalmayıp XV. yüzyılda yazılmaya başlanan ulusal dil bilgilerine de örnek olmuştur.

Bu dönemde çocuklara evlerinde ileride seçecekleri meslek ve okul öğrenimlerini devam ettirmek için yabancı dil öğretiliyordu. İkinci dil olarak dilbilgisi yoluyla Latince, dinleme-anlatma yoluyla Grekçe öğretiliyordu. VII. yüzyılda ortaya çıkan medreselerde de bu eğitim modeline benzer eğitim yöntemleri uygulandı. Arapça öğretimi Latince öğretimine paralellik gösteriyordu. Fakat günlük hayatta ulusal dillerin kullanılmasıyla Arapça sadece medresede

öğretilen bir dil olarak kaldı. Türklerde günlük hayatın içerisine giremedi. Bu dönemde ticarete etkili olamayan Türkler, yönetimde çevirmenlerden yardım aldılar.

Bu çağda tüm toplumlarda yabancı dil öğretiminde Dilbilgisi Yöntemi döneme damgasını vurmuştur.

c) Yeni Çağ: Yabancı dil öğretimi alanındaki en hızlı ve yeni gelişmeler bu çağda yaşanmıştır. Bu çağ birçok yeni gelişmeye şahit olduğu için bu çağı kendi içerisinde gruplandırmak faydalı olacaktır.

1. XX. Yüzyıl Öncesi: Batıda Rönesans hareketleriyle birlikte eski Grek ve Roma uygarlık eserleri yeniden incelenip yorumlanmıştır. Baskı makinesinin bulunup yaygınlaşmasıyla kitaplar ucuzlamış, okur yazarlık soyluların bir ayrıcalığı olmaktan çıkmıştır. Bunun neticesinde eğitim ve ortak iletişim dili olan Latince önemini yavaş yavaş kaybetmiş, yerini ulusal dillere bırakmıştır. Ulusal devlet dilleri ortak dil olarak sömürgelere taşınmış, iletişim amaçlı yabancı dil öğretimi yaygınlaşmıştır. XVII. yüzyıl Avrupasında soylu kişilerin eğitiminde yabancı dil öğrenmek eğitimin bir bölümünü oluşturmuştur.
2. XX. Yüzyılın İlk Yarısında: Yabancı dil öğretimi bağımsız bir meslek halini almıştır. Yabancı dil öğretimi alanındaki ilerlemeler daha çok sömürge devletlerde yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Bu dönemde yabancı dil öğretimi dergileri çıkmaya başlamış, yabancı dil öğretimiyle ilgili toplantılar düzenlenmiştir. Türkiye’de yabancı dil öğretimi: dil bilen kimseler yabancı okulları ile Galatasaray Lisesi’nde yapılmıştır.
3. XX. Yüzyılın İkinci Yarısında: İkinci dünya Savaşı sonrasında uluslararası ilişkiler yoğunlaşmaya başlamıştır. Her alanda önemli gelişmeler olmuştur. Bu gelişmelerin beraberinde her alanda yabancı dil bilgisine ve yabancı dil bilen bireylere ihtiyaç had safhaya çıkmıştır.

Uzay araştırmaları sonucu A.B.D 1958’de ‘‘ Ulusal Güvenlik ve Eğitim Yasası’’(NDEA) ’yı çıkararak eğitim ve dil öğretim araştırmalarına büyük kaynak ayırmıştır. Bu kaynak

meyvelerini çok kısa sürede vermiş A.B.D diğer ülkeleri gerilerde bırakmıştır. Bununla birlikte bu sektöre yatırım yapan özel eğitim-öğretim kurumları eğitim araçları üreticileriyle sağlam bir işbirliğine gitmiş, bu alanda birçok yeniliklerin doğmasını sağlamışlardır.

Bu dönemde İşitsel-Dilsel Yöntem'e karşılık İşlevsel-Kavramsal ve İletişimsel yorumlar geliştirilmiştir. İngilizce birinci yabancı dil olarak öğretilmektedir. Türkiye'de de bu dönemde yabancı dille eğitim yapan orta ve yüksek eğitim kurumları (Maarif Koleji, ODTÜ 1955) açılmıştır.(Demircan, 2013).

Dil bilimciler ve dil öğreticileri yabancı dil öğretim tarihini farklı şekillerde tasnif etmektedir. Bazısı tarihlere göre ayırırken bazıları da uygulanan eğitim modeline göre gruplandırmaktadır. Bu uzmanlardan biri olan Katerinov modern dil öğretimini ağırlıklı olarak uygulanan yabancı dil öğretim yöntemlerine göre gruplandırmıştır. (Katerinov 1984; s. 13), modern dil öğretimini üç dönemde ele alır:

1. Dil bilgisi-Çeviri Yöntemi dönemi (1770-1880)
2. Doğal ya da dolaysız yöntemlerle başlayan Devrim Hareketi Dönemi
3. Çağdaş Dönem: İşitsel- Dilsel Yöntem, Bilişsel Yöntem (Akt. İşcan, 2012; s. 8).

“ Yabancı dil öğretimi ve öğrenimi herkesi ilgilendiren zorlu, çoğu zaman zorunlu bir uğraştır” (Demircan, 2013; s. 9). Yabancı dil öğretimi, bilgi ve iletişim çağı olarak da adlandırılan çağımızda hiç olmadığı kadar önem kazanmıştır. Dünyanın globalleşmesi ve adeta bir köy haline gelmesi toplumların, milletlerin ve devletlerin birbiriyle olan ilişkilerini artırmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu ilişkiyi sağlayan faktörlerin arasında dil, önemli bir alana sahiptir. Toplumlar ve devletler aralarındaki ilişkiyi ortak bir dille sağlar. Bu ortak dil iletişimi gerçekleştiren toplumların ve devletlerin herhangi birinin dili olabileceği gibi her ikisinin de dışında farklı bir yabancı dil olabilir. Bu iki durum da yabancı dil öğretimini zorunlu ve önemli hale getirir. “ Hızla küreselleşen dünyada ülkeler arası yakın etkileşimin doğal sonucu olarak yabancı dil öğretimi daha fazla önem kazanmıştır.” (İşcan, 2012; s. 4).

Dil öğretiminin önemini asırlar öncesinden fark eden Avrupa ülkeleri kendi dillerini devletlere ve uluslara öğretmek için devlet destekli özel okullar, dil merkezleri açmış konu ile ilgili ARGE çalışmalarını desteklemiştir. Yabancı dil öğretimi XVI. yüzyılda önemli bir öğretim alanı haline gelmiştir. Bu alan XXI. Yüzyılda ise önemli bir öğretim alanı olmakla birlikte bir o kadar önemli bir ekonomik pazar haline gelmiştir. (Benhür, 2002; s. 15).

Yabancı dil öğretimi XXI. yüzyılda eski yıllara oranla daha profesyonel, daha akılcı, daha hızlı ve daha pratik bir şekilde yapılmaya başlanmıştır. Bu ilerlemeleri sağlayan en önemli faktör dil öğretim metotlarının farklı hedeflere uygun olarak planlanmasıdır. Dil öğretimi amaca uygun olarak doğru yöntem, strateji ve planlamayla yapılmalıdır.

Yabancı dil öğretimi bilinçli bir süreçtir. Öğrenen ister yabancı dil öğreten kurs, okulda olsun, isterse dili öğrenmek istediği kültürün veya coğrafyanın içinde olsun hep bir amaç doğrultusunda öğrenimini devam ettirir. Bu süreç anadili ediniminden tamamen farklı bir seyir izler. Anadili ediniminde istemli ya da istemsiz olarak öğrenim gerçekleşir. Bu yüzden anadili öğrenimi değil edinimi tabiri kullanılır. “Chomsky’e göre anadili edinilmekte, yabancı dil ise öğrenilmektedir. İkisi arasındaki ayrılık, edinim işlemlerinin bilinç altında, öğrenmenin ise bilinçli olarak geliştiğidir.” (Demircan, 1990; s. 16).

Dil ve kültür ayrılmaz bir bütündür. Kültür anlatımını dille gerçekleştirir. Kültür dil sayesinde hem kurulur hem de gelişir. Kültürü bilinmeyen bir dil yüzeysel düzeyde kalır. Yani cümlelerin ve kelimelerin sadece sözlük karşılığı bilinir. Dilin anlatmak istediği mecazlı söyleyişler anlaşılabilir. Türkçede *gözünü dört açmak* deyimini duyan bir yabancı kültürü bilmiyorsa şaşırarak bu deyimden kast ettiği manayı anlamakta zorlanacaktır. Yabancı dil öğretilirken iletişim açısından gerekli olan kültürel öğeler öğretilmeli bu sayede iletişim becerileri geliştirilmelidir.

Yabancı dili öğrenen bireyin amaç dildeki ses düzeninin ve ses diziminin kendi diliyle benzer ve farklı yönlerinin bulunabileceğinin farkında olması gerekir. “Birinci dille yabancı dil arasındaki bir başka ilişki de, iki dilin yapısal olarak birbirine olan yakınlık dereceleridir. Birinci dille (anadili), sonra öğrenilen yabancı dilin yapısal özelliği birbirine ne denli yakınsa, yabancı dil öğrenme süreci de o denli kolaylaşır.” (Hanbay, 2013; s. 14). Türkçe yazıldığı gibi okunan bir dilken özellikle batı dilleri yazıldığı gibi okunmayan dillerdendir. Bununla birlikte ses dizimi de Türkçeden farklılık göstermektedir. Bu durumda öğretmen dilbilim verilerinden yararlanarak bu farklılıkları öğrencinin zihninde anlamlandırmalıdır. Farklı bir dil yapısı ve mantığıyla karşı karşıya olduğunun farkında olan birey yabancı dil öğreniminin yarısını çözmüş demektir. Öğrendiği dilin mantığını kavrayan öğrenci gördüğü her yeni kural karşısında şaşkınlık yaşamayacak bu kuralları olağan kabul edecektir. “Kavranılması gereken ilk konu, her dilin kendine özgü bir dil yapısı ve felsefesinin varlığını kabullenmeli, karşıtlamalı (kontrastive Analyse) çözümlerle anadiliyle amaç dilin ayrışma, çakışma ve benzeşme noktalarını saptamalı ve özellikle ayrılıklar vurgulanarak öğretilecek konular arasına alınmalıdır.” (Tosun, 1983; s. 222).

Yabancı Dil öğretim İlkeleri

Başarılı bir eğitim öğretim ortamı oluşturmada benimsenen ilkelerin payı büyüktür. Yabancı dil öğretiminde de öğrencilerin ihtiyaçları dikkate alınmalı ve bu çerçevede planlamalar yapılmalıdır. Yapılan planın başarıya ulaşması da benimsenen ilkelerle sağlanır.

Bu bölümde başlıca yabancı dil öğretim ilkelerine değinilmiştir.

Yabancı dil öğretiminde temel ilkeler.

Dört temel beceriyi geliştirme. Dil, dört temel beceri olarak kabul edilen dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin işlevsel bütünlüğünden oluşmaktadır. Dili bir iletişim aracı olarak kullanmayı öğretirken bu dört temel becerinin birlikte öğretilmesi gerekmektedir. Özellikle orta dereceli okullarda temel yabancı dilbilgisi verilmesi söz konusu

olduğunda bu becerilerin gelişmesine ağırlık verilmelidir. Ancak okulların özelliklerine göre verilecek ağırlıkların yüzdesi farklı olabilir. (Demirel, 2010; s. 29).

Öğretim etkinliklerini önceden planlama. “Yabancı dil öğretiminin başarılı bir biçimde sürdürülebilmesi için öğretim sürecinin içerik, amaç, yöntem ve öğretim araç gereçleri yönünden ciddi olarak planlanması gerekmektedir. Hem öğrenci hem de öğretmen bu plana uymalı ve gerektiğinde, öğretim sürecinin yapısını bozmayacak yeniliklere planda yer vermelidir.” (Köksal ve Varışoğlu, 2012; s. 60).

Basitten karmaşığa doğru somuttan soyuta doğru öğretme. İşlenecek konular zorluk derecelerine göre belli bir sıraya konulmalıdır. Bu konular kolaydan zora doğru yani basitten karmaşığa doğru sıralanmalıdır. Yabancı dil öğretimi birbirini izleyen aşamalar zincirinden oluşur. Yabancı dil öğrenen birey bir aşamayı öğrenmeden diğerine de geçemeyecektir. Bu aşamaların öğretilmesinde kolaydan zora gidilmesi öğrenmeyi kolaylaştıracaktır. Bunun paralelinde somuttan soyuta ilkesi de son derece önemlidir. Çünkü somut nesnelere zihinde daha kolay kalırken soyut nesnelere öğrenilmesi ve hatırlanması daha zordur.

Görsel ve işitsel araçları kullanma. Görsel ve işitsel araçları kullanmak yabancı dil öğretiminde etkili ve kalıcı öğrenmenin oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Bireylerin gördüklerini hatırlama oranları daha yüksek olur gerçeğinden hareketle dersler görsel materyallerle desteklenmelidir. Görsel materyallerle desteklenen derslere ilave olarak işitsel materyaller de eklenebilir. Konular görsel ve işitsel materyal kullanılarak zenginleştirilebileceği gibi sadece işitsel materyal kullanılarak da zenginleştirilebilir. Bu araçların kullanılması öğreneni pasiflikten kurtaracak ve öğrenenin uyarılarını artırmış olacaktır.

Anadili gerekli durumlarda kullanma. Yabancı dil derslerinde öğrencilerin öğrenilen dili daha çok duymaları ve kullanmaları esas olmalıdır. Bu nedenle öğretmenden çok, öğrencinin daha çok konuşmasına olanak verilmelidir. En iyi yabancı dil öğretmenin,

öğrencilerini en çok konuşturan öğretmen olduğu unutulmamalıdır. Konuşma alıştırmalarına öğrencinin gereksinmesi daha çoktur. Öğrenilen dil öğrenciler tarafından ne kadar çok kullanılırsa ve ne kadar çok pratik yapılırsa o kadar iyi öğrenilir. Başlangıçta öğrencilerin anadili kullanmalarına izin verilmeli, ancak öğrenilen dildeki basit cümlelerle iletişim kurmalarına özen gösterilmelidir. Gerek duyulmadıkça anadili kullanmaya çok fazla zaman ayrılmamalıdır. Anadille yapılan açıklamalar kısa ve öz olmalıdır. Diğer bir deyişle sınıf içinde anadille iletişim kurmak bir tabu olmamalı ancak gerektiğinde kullanmak temel olmalıdır. (Demirel, 2010; s. 30).

Bir seferde bir tek yapıyı sunma. Yabancı dil öğretiminde olabildiğince karışıklıktan uzak durulmalıdır. Bu yüzden bir seferde tek bir kelime kalıbı ya da cümle kalıbı öğretilmelidir. Bir yapı öğretilmeden ya da eksik bırakılarak diğer yapıya geçmek tam öğrenmenin sağlanmasını zorlaştırır. Bununla birlikte öğretmen bildiği her şeyi bir anda öğretmeye çalışmamalıdır. Özellikle temel düzeyde genel bilgiler ve kavramlar ayrıntıya inilmeden genel olarak öğretilmelidir.

Verilen bilgilerin günlük yaşama aktarılmasını sağlama. Sınıf içi uygulamalarda öğretilenlerin günlük hayatta kullanılabilir olması öğrenmeyi kalıcı ve kolay hale getirir. İnsan öncelikle ihtiyacı olan bilgileri öğrenmek ister. Yabancı dil öğretiminde öğrenilenlerin nerede ve nasıl kullanılması gerektiği öğretmen tarafından anlatılmalıdır.

Öğrencilerin derse daha etkin katılmalarını sağlama. Ders içerisinde bütün öğrenciler etkinliklere katılmalıdır. Yabancı dil öğrenme becerisini öğrenciler yaparak ve yaşayarak öğrenmelidir. Ders bütün öğrenci seviyelerine uygun işlenmelidir. Öğretmen her öğrenciye eşit söz hakkı vermelidir. Öğrencilerin bireysel farklarına dikkat edilmeli onlara yeterli zaman tanınmalıdır. Alıştırmalar önce tüm sınıfa daha sonra gruba ve son olarak konu anlaşılıncaya kadar bireysel bazda yaptırılmalıdır. Alıştırma yapılırken hatalar anında düzeltilmelidir. Fakat uzun süren alıştırmalarda dikkatin dağılmaması için hatalar en sonda düzeltilmelidir.

Bireysel farklılıkları dikkate alma. Her öğrencinin zeka türü ve seviyesi farklıdır. Bununla birlikte öğrencilerin öğrenme amaç ve hedefleri de farklıdır. Öğrencilerin kültür durumu, seviyesi, öğrenme hızları da birbirinden farklılık göstermektedir. Öğretmen yabancı dil öğretiminde tüm bu etkenleri dikkate almalıdır. Bazı öğrenciler sözlü iletişimde başarılıyken bazı öğrenciler yazılı iletişimde daha başarılı olabilir. Öğrenci için hangi iletişim yolu daha kolaysa o iletişim türü tercih edilmelidir. Yine öğretmen ders içi etkinliklerde zor soruları çabuk ve kolay öğrenenlere kolay soruları da zor ve yavaş öğrenenlere sormalıdır.

Öğrencileri güdüleme ve cesaretlendirme. Öğrenmeye karşı güdülenmiş bir öğrenciyle öğrenmeye karşı güdülenmemiş bir öğrencinin başarısı aynı değildir. Güdülenme motivasyonu ve öğrenme isteğini de artırır.

Öğretmen öğrencilerini öğrenmeye karşı güdülemelidir. Anlatacağı konunun kolay taraflarını anlatmalı bu sayede öğrencilerini cesaretlendirmelidir. Yine anlatacağı konunun eski konularla benzer ve farklı yönlerini anlatıp öğrencinin dikkatini derse odaklamalıdır. Bununla birlikte işlenecek konunun öğrenciye hayatın hangi aşamalarında kullanabileceğini açıklamak öğrenciyi öğrenmeye daha açık hale getirecektir. Kaliteli bir öğrenme ortamının hazırlanması en başta öğretmenin görevidir. Öğretmen fiziki ortamı öğrenmeye hazır hale getirmekle sorumlu olduğu gibi; gerekli ipucu, pekiştireçlerle de öğrenciyi bilişsel olarak öğrenmeye hazır hale getirmekle sorumludur.

Yabancı dil öğretim yöntemleri. Bu bölümde yabancı dillerin öğretiminde yaygın olarak kullanılan çağdaş öğretim yöntemleri ana hatlarıyla tanıtılmıştır. Yöntemlerin sınıflandırılması beraberinde yaklaşım, yöntem ve teknik kavramları arasındaki anlam farklılaşmalarını da gündeme getirmektedir. Bu bölümde yöntemler ele alınırken 1982 ekim ayında Avrupa konseyi ile Milli eğitim bakanlığının ortaklaşa düzenledikleri ‘yabancı dil öğretim programları’ konulu seminerde belirlenen belli başlı yöntemler sınıflaması esas alınmıştır. Türk ve Avrupalı uzmanlar tarafından benimsenen bu yöntemler: (Demirel, 2010)

Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method)

Düzvarım Yöntemi (Direct Method)

Kulak-Dil Alışkanlığı Yöntemi (Audio-Lingual Method)

Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı (Cognitive-Code Method)

Doğal Yöntem (Natural Method)

İletişimci Yaklaşım (Communicative Approach)

Seçmeli Yöntem (Eclectic Method)

Dilbilgisi-çeviri yöntemi (geleneksel yöntem). Hengirmen(1994; s. 18)'e göre bu yöntemin en belirgin özellikleri şunlardır:

a) Dilbilgisi kurallarından yararlanılarak yabancı dil öğretimi yapılmaya çalışılır.

Biçimbilgisi, sözdizimi kuralları üzerinde durulur. Bu yöntem öncelikle kaynak dil ve hedef dilin dilbilgisi kurallarının ayrıntılı bir analizini gerektirir. Daha sonra bu çalışma ile elde edilen bilgiler metinler üzerinde çeviri denemeleriyle uygulamaya geçilir. Sesbilime yeterince önem verilmez. Bu nedenle bu yöntemle öğrenilen yabancı dilin telaffuzu sağlıklı yapılamaz.

Bu durumu bu yöntemde, okuma ve yazmanın temel noktaları oluşturmasına karşın konuşma ya da dinlemenin hemen hiç önem taşımayan uygulamalar oluşuyla da açıklayabiliriz.

b) Öğretim sırasında anadili ve yabancı dil birlikte kullanılır. Sözcüklerin anlamı listeler halinde verilir. İki dil birbiriyle karşılaştırılır. Her düzeydeki bilgi, kaynak dilden hedef dile ve hedef dilden kaynak dile çevrilerek uygulanır.

c) Temel sözvarlığına dikkat edilmez. Sözcüklerin seçimi kullanılan metinlerle sınırlanmıştır.

d) Tümce temel öğretim ve uygulama birimidir. Bu nedenle bu yöntemin belirgin özelliği, tüm çalışma ve uygulamalarda tümcenin başlangıç noktası olarak kabul edilişi biçiminde

açıklanmaktadır. Belirtmek gerekir ki, dilbilgisi öğretiminde tümceye gösterilen ilgi, özellikle orta öğretim düzeyinde dil öğretimini kolaylaştırma çabalarının bir sonucu olarak görülmüştür.

- e) Çeviride doğruluk ve kesinlik en çok aranan iki özelliktir. Öğrencilerden çeviri eyleminde üst düzeylere gelmeleri istenir. Bu istek, özellikle yazılı sınavları geçmek için doğruluk ve kesinliğin değişmez standartlarının çok önemli oluşu koşulunun varlığıyla açıklanabilir.
- f) Dilbilgisi kuralları öğretilirken tümevarım uygulanır. Tümceler genellikle dilbilgisi kurallarını öğretmek için kurulmuş yapay cümlelerdir ve metinden kopuk olarak verilir.
- g) Öğrencilerin ana dili dersin dilidir. Yeni maddelerin açıklanmasında ve yabancı dil ile öğrencilerin ana dili arasında yapılması gereken kıyaslamalarda doğrudan ana dili kullanılır.

Demirel (2010; s. 36,37)'e göre ise bu yöntemin bazı kullanım özellikleri aşağıdaki gibidir.

- a. Gramer, biçimsel gramerin bir özetidir. İlk önce öğrencilere okutulan pasajlardaki gramer kalıpları öğretilir. Dilin kurallarını öğretmek esastır. Gramerin öğrenilmesi daha çok verilen metnin incelenmesi sonucu oluşur.
- b. Öğretim daha çok anadilin kullanımını ile yapılır. Bu arada öğretilmek istenen yabancı dil, anadile göre daha az bir kullanıma sahiptir.
- c. Öğrencilerin sözcük dağarcıklarının geliştirilmesi önemli bir konudur.
- d. Karışık ve zor gramer kalıplarının çok ayrıntılı ve uzun açıklamaları verilir. Çünkü dilin öğrenilmesi daha çok dilin belirlenmiş düzenli cümle kalıplarının, yani gramerin öğrenilmesi ile olasıdır. Bu yöntemle öğretim kurallarının birbirinden bağımsız cümlelerde verilmesi, çekimlerin gösterilmesi ve çeviri yapılması ile başlar.
- e. Bilindiği gibi gramer, sözcükleri bir arada ahenkli olarak kullanmayı ve anlamlı cümleler

kurmanın kurallarını ortaya kayar ve bu yöntemle yapılan öğretim, cümle kalıpları ve çekimleri üzerinde yoğunlaşmıştır.

f. Çeviri okuma işlemlerinden sonra yapılır.

g. Metnin içeriğine fazla önem verilmez.

h. Alıştırmalar birbiri ile ilişkisi olmayan cümleleri amaç dilden, anadile çevirmek için kullanılır.

i. Telaffuz pek fazla önem taşımaz.

Düzvarım yöntemi. Bu yöntem, dilbigisi-çeviri yöntemine karşı bir tepki yöntemi olarak 1950'lerde ortaya çıkmış, dünyada ve Türkiye'de çok yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Düzvarım yönteminin başarısında, görecelik öğrenme ve örneklendirme oldukça önemlidir. Düzvarım yöntemi kullanan bir öğretmen uygulamaya sınıftaki nesnelere adlarını söyleyerek ve öğrencilerden bunları tekrar etmelerini isteyerek başlayabilir.

Düzvarım yöntemi yabancı dil öğrenmenin anadili öğrenmeyle aynı olduğunu ileri sürer. Fakat anadili öğrenme şartlarının yetişkin öğrencilerle sınıfta tekrar canlandırılabilmesine inanmak gerçekçi bir düşünce olmaz. Öğrencilerden, her zaman yabancı dildeki cümle ile belli bir durum arasında doğrudan doğruya bir bağlantı kurmaları beklendiği için, bu yöntemden en çok yararlanacak olanlar tümevarım yeteneği gelişmiş öğrenciler olacaktır (Demirel, 2010; s. 38-39).

Kulak-dil alışkanlığı yöntemi (işitsel-dilsel yöntem). Dilin sözlü yönüne -dinlediğini anlama ve konuşma becerilerine- öncelik tanıyan, bu becerileri davranışçı öğrenme yorumlarından yararlanarak diyaloglar ve yoğun sözlü alıştırmalar kullanarak dil yapılarını belli bir sıraya göre öğretmeyi amaçlayan bir yabancı dil öğretim yöntemidir.

Yöntemi biçimlendiren ilkeler:

1. Birinci ve belki de en önemli ilke, 'dil'in konuşma olduğu, yazma olmadığı' dır.

2. Öğrenmenin “davranışçı” yorumundan yoka çıkılarak, dil “bir alışkanlıklar düzeni” olarak tanımlanmıştır. Öyleyse dil öğretiminde alışkanlık oluşturan alıştırmaların, etkinliklerin kullanılması gerekir.

3. Dil üzerine bilgi vermek yerine “dilini kendisi öğretilmelidir.” Çünkü anadilini öğrenen çocuk dilbilgisi bilmez, konuşurken yapıların seçimini düşünmeden ve bilinçsizce yapar.

4. İşitsel-Dilsel yöntemle öğretilmesi amaçlanan güncel dil ve onun iletişim açısından çeşitlenişi olduğundan, Dilbilgisi-Çeviri Yönteminde kuralları öğretmek üzere oluşturulmuş yapay tümceleri, ya da klasik edebiyattan seçilmiş olup bir başka devrin dilini yansıtan örnekleri kullanan “kural koyucu” tutumu engellemek üzere: “dil, onu konuşanların söyledikleridir”, ilkesi getirilmiştir. Bu ilke betimleyici dilbilim görüşüne tıpatıp uymaktadır.

5. Yapısal dilbilim ve *dilsel görecelik* açısından, “her dilin kendine özgü bir düzeni, bir yapısı vardır”. Anadile benzeyen yabancı-dil özellikleri kolayca öğrenilir; benzemeyen yönler ise, öğrenciyi, uygulayacağı örneğe ya da çözümleme sonucu türlü yanılgılara sürükler. Bu ayrılıklar önceden ortaya çıkarılarak, gerek öğretim için sıralama, gerekse alıştırmaların olası yanılgıları önleyecek biçimde düzenlenmesi ve öğretilmesi uygun görülmektedir.

6. Dolaysız Yöntem alıştırmalarında anadilin kullanımı tümüyle dışlanmasına karşılık, İşitsel –Dilsel Yöntemde, diyalogların *anadile* sözcüğü sözcüğüne değil de yalnızca aynı anlamı taşıyan anadil değişleriyle ve anlam denkliği aranarak çevirisi verilebilmektedir.

7. Yapıların öğretilmesinde kullanılan örgü alıştırmaları *tümevarım* yoluyla öğretilir (Demircan, 1990; s. 184-185).

Bilişsel yöntem. Hengirmen (1994; s. 27)’e göre Bilişsel Yöntemin özellikleri kısaca şöyle sıralanabilir:

1. Ezbere değil, anlamlı öğrenmeye önem verilmelidir.

2. Dilbilgisi kuralları tümevarım ve tümdengelim yoluyla öğretilmelidir.

3. Dinleme, okuma, konuşma ve yazmadan oluşan dört temel beceriye duruma göre eşit derecede önem verilmelidir.
4. Anadili kullanılmalı ve çeviriler yapılmamalıdır.
5. Eski bilgiler, yeni bilgiler ile birleştirilmeli, her şey bir bütünlük içerisinde öğretilmelidir.
6. İşitsel ve görsel araçlardan ve eğitimle ilgili diğer olanaklardan yararlanmalıdır.

Doğal yöntem. Demircan (1990; s. 157)'a göre doğal yöntemin uygulandığı bir eğitim öğretim sürecinde şu uygulamalara yer verilir:

- Öğretmen konuşur öğrenci dinler – *dinleme*
- Söylenenlerle ilgili olarak öğrenciye sık sık mimikle, olmazsa yabancı-dilde *açıklama* yapılır. Sözcük öğretiminde varsa eşdeşlere öncelik verilir.
- Öğrenci, duyduğunu, anlamına tam olarak çıkaramamış olsa bile, yineler. Sesletim doğrudan doğruya taklit etmeye dayanır. Çocuk, öğrenirken etkin olmalıdır.
- Dil öğrenimi, doğal olarak her şeyden önce sözcük öğrenimidir. O nedenle, öğrenciye yabancı dilde sık kullanılan sözcükler seçilerek öğretilmeli, her şey adım adım, düzenli bir biçimde öğrenilmelidir.

İletişimci yaklaşım. Öğrencilerin dil bilgilerinin ve yeteneklerinin seviyesi ne olursa olsun iletişim olayını yaratmanın öğretmenin başlıca görevi olduğunu savunur. Yani iletişimci yöntemi uygularken, sınıf içinde amaçlanan bağlantı ancak uygun ortamı sağlamakla olur. Böyle bir ortamda da ilk temel konu, öğretmenin mutlak otorite olmadığı imajının yaratılmasıdır.

İletişimci yaklaşımın kullanım özellikleri şöyledir:

- Öğrenci için anlamlı olan sözlü ve yazılı iletişim etkinliklerine ağırlık verilir.
- Öğretim öğrenci merkezlidir.

- Öğretim etkinlikleri daha çok karşılıklı diyalog, grup çalışması, benzetim, problem çözme ve eğitsel oyunlarla öğrenime dayanır.
- Amaç dilde yazılmış ve günlük iletişimde kullanılan özgün materyaller öğretim için kullanılır.
- Öğretmenin hem anadilde hem de amaç dilde yeterli olması istenir.
- Öğretmenin rolü, öğrencilere amaçlarına uygun bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olmaktır (Demirel, 2010; s. 48-57).

Seçmeli yöntem(eclectic method). “Bilinen yöntemlerin amaca en uygun ve öğretimde en başarılı olan yönleri seçilerek birbiriyle en verimli biçimde uyuşturulmasıyla elde edilen yönleme seçmeli yöntem denmektedir.” (Demircan, 1990; s. 162).

Öğrenme öğrencilerin yaşları, sınıfların büyüklüğü, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin güdülenme düzeyleri, öğretmenlerin eğitilmeleri ve mesleklerine olan sorumlulukları gibi çok sayıda kontrol edilmesi zor olan değişkenlere bağlıdır. Bu nedenle, öğretim sırasında uygulanacak olan her bir yöntemden aynı sonucu bekleyemeyeceğimiz gibi, bu yaklaşımları birbirinden ayrı tutmamız da olası değildir. Bu yaklaşımla yabancı dil öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerinde daha iyi ve daha etkili öğretim yapabilecekleri söylenebilir.

Seçmeli yöntemin uygulamada başarılı olabilmesi için yabancı dil öğretimiyle ilgili genel ilkeler, tutumlar ve araştırmalardan çıkan sonuçlar öğretmenler tarafından çok iyi bilinmelidir.

Seçmeli yöntemin kullanım özellikleri aşağıdaki gibidir:

- Dil öğrenimi anlamlı ve gerçek hayata dönük olmalıdır.
- Çeviri özel bir dil becerisidir ve başlangıç düzeyindeki öğrenciler için bir öğrenme yöntemi olarak uygun bir yaklaşım değildir. Başlangıçta yararlı gibi görünse de uzun

dönemde olumsuz etkilerden kurtulmak güç olmaktadır. Dil öğretimi amaç dille yapılmalıdır.

Gerektiğinde ana dile yer verilebilir.

- Mekanik tekrarlara ve yer değiştirme alıştırmalarına çok zaman ayrılmamalı, anlamlı ve iletişime dönük alıştırmalara daha çok yer verilmelidir.
- Yüksek sesle okuma ancak sözcük okumayı ilerletir, okuduğunu anlama becerisi kazandırmaz, ayrıca düzgün konuşabilmek için de yararlı değildir.
- Sözcük öğrenmeye erken başlamalı ve her sözcük mümkünse anlamlı cümleler içinde kullanılmalıdır.
- Okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi geciktirilmemeli, öğrenci hazır olduğunda verilmelidir. Diğer bir deyişle dört temel becerinin geliştirilmesi esas olmalıdır.
- Bir seferde tek bir yapı sunulmalı ve öğretilen yapı tam öğretilmeden diğerine geçilmemelidir.
- Herhangi bir ders ya da program uygulamasında ilk adım öğrenme gereksinmesinin ne olduğunu saptamak olmalıdır.
- Her dersten önce öğrencilere ne öğrenecekleri ve niçin öğrenecekleri bildirilmelidir.
- İletişim yeterliliğini kazanmada doğruluk ve kullanabilirlik önemli değişkenlerdir ve dil öğreniminde sözel olmayan iletişim jest ve mimikler, ses tonu, vurgu, kültürel tavırlar gibi hususlar dikkate alınmalıdır.
- Dil öğrenimi, öğrenci istemedikçe ve yeterli olmadıkça gerçekleşemez. Öğrencinin güdüleme düzeyi öğrencinin başarısını etkileyecektir. Bu nedenle güdülenme ile öğrenme arasında doğrusal bir ilişki olduğu unutulmamalıdır.
- Öğretim etkinlikleri basitten karmaşığa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene doğru olmalıdır.
- Sınıf içinde bireysel farklılıklar olduğu unutulmamalıdır.

Çoğu zaman seçmeli yöntem “dil eğitimi ile ilgili bütün yaklaşımlar eşit oranda geçerlidir ve bu nedenle de farklı yöntemleri, yeni deneyleri ve eğilimleri bilmek o kadar önemli değildir.” gibi bir yanlış anlaşılmaya neden olmaktadır. Bu demektir ki öğretmenlerin kendilerini yenilemelerine ve sürekli eğitilmelerine gerek yoktur, doğru olan ise bunun tam tersidir. Seçmeli yöntem adı altındaki yaklaşım öğretmenler arasında büyük bir isteğin doğmasına neden olmuştur. Bu yöntem öğretmenlerin farklı öğretme stratejileri, yöntemleri ve teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarını ve bu sayede iyi ve kötü arasında bir seçim yapabilmelerini gerektirmektedir.

Sonuç olarak dil eğitimi, yöntemleri bilmenin ötesinde daha birçok şeyi gerektirmektedir. En önemli kural, iyi bir eğitim için, öğretmenin öğrencilerine ve mesleğine karşı olan ilgisi ve yaklaşımıdır. Öğretmenlik mesleğini ve öğrencilerini seven öğretmenlerin her zaman başarıya ulaşacakları da hatırdan çıkarılmamalıdır (Demirel, 2010; s. 58-60).

TÖMER yöntemi. TÖMER’de yabancılara Türkçe öğretilirken izlenen temel ilkeler şunlardır:

- Dil bir bütündür. Vücudu oluşturan organlar gibi dili de oluşturan temel öğeler vardır.
- Dilin temel öğeleri konuşma, yazma, dinlediğini anlama, okuduğunu anlama gibi dört temel beceridir.
- Bu dört temel beceriye aynı derecede önem verilir.
- Dört temel becerinin kazandırılmasına yardımcı olmak üzere dikte ve dilbilgisine önem verilir. Dikte ve dilbilgisi üzerinde yardımcı ve tamamlayıcı dersler olarak önemle durulur.
- Dil öğretiminin amacı, yeni bir dilde duygularımızı, düşüncelerimizi yazılı ve sözlü olarak anlatmaktır. O dildeki bütün bilim ve kültür kaynaklarını yazılı ve sözlü olarak anlayabilecek becerileri kazanmaktır.

- Ruhsal ve fizyolojik açıdan insan beyni bir bütündür. Düşünme sırasında analiz ve sentez işlemleri bir arada yapılır. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde de tümevarım ve tümdengelim bir arada kullanılmaktadır.
- Düşünme ve iletişim olayında bilinç üstü kadar bilinçaltı da önemlidir. Yalnızca bilinç üstüne dayalı bir öğretim tek yönlüdür.
- İnsanın doğasına aykırı hiçbir şey uzun ömürlü olamaz. Bu nedenle en iyi yöntem, insanın düşünce yapısına; yani bilinç üstü ve bilinçaltı etkinliğine en uygun yöntemdir.
- İnsanın doğasında ezber, düşünme, analiz, sentez ve taklit gibi yetenekler vardır. Dil öğretiminde bu yeteneklerin hepsinden yararlanılmalıdır.
- TÖMER’de dört beceriyi oluşturan konuşma, yazma, dinlediğini anlama, okuduğunu anlama derslerine ek olarak dikte ve dilbilgisi öğretilir.
- Tüm derslerin öğretimine aynı anda başlanır ve hepsinin öğretimine aynı derecede önem verilir (Hengirmen, 1994; s. 43-45).

Yabancı dil öğretim teknikleri. Yöntem ve teknik kavramları birbirine çok karıştırılmaktadır. Yöntem, genelde hedefe ulaşmak için izlenen en kısa yol olarak tanımlanmaktadır. Yabancı dil öğretiminde de yöntem, belirlenen hedeflere ulaşmada öğretme tekniklerini ve araçlarını kullanarak bir dilin nasıl öğretileceğini ortaya koyan işlemler bütünüdür. Teknik ise bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünü olarak tanımlanabilir. Yabancı dillerin öğretiminde yaygın olarak kullanılan teknikler aşağıdaki gibi gruplanabilir.

Grupla öğretim teknikleri.

Beyin Fırtınası (Brain Storming)

Gösteri(Demonstration)

Soru-Cevap(Question and answer)

Drama ve Rol Yapma(Drama and Role-Play)

Benzetim(Simulation)

İkili ve Grup Çalışmaları(Pair-Work and Group Work)

Altı Şapka Tekniği (The Six Thinking Hats)

Kavram Haritaları (Mindmapping/Concept Mapping)

Eğitsel Oyunlarla Öğretim(Academic Games)

İletişim Oyunları(Communication Games)

Gramer Oyunları(Gramer Games)

Bireysel öğretim teknikleri.

Bireyselleştirilmiş Öğretim(Individualized Instruction)

Programlı Öğretim(Programmed Instruction)

Bilgisayar Destekli Öğretim(Computer-Assisted Instruction) (Demirel, 2010; s. 63,95).

Yabancı dil öğretiminde dinleme becerisi. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dinleme becerisinde öğrencide geliştirilmesi amaçlanan temel durumlar şunlardır:

- Öğrenci duyduğu metni ana hatları ile anlamalı.
- Metinle ilgili önemli detayları dinlediği metin veya diyalog içerisinden çıkarabilmeli.
- Dinlediği metin veya diyalogun nerede, ne zaman, kimler arasında geçtiğini sorulduğunda söyleyebilmeli ya da yazabilmeli.
- Daha önce bilmediği bir kelime geçiyorsa dinlediği cümlelerden yararlanarak anlamını tahmin edebilmeli.
- Olumsuzluk eki ile mastar eki gibi yazılışı aynı olmasına rağmen vurgulaması farklı olan kullanımları anlayabilmeli (Benhür, 2002; s. 83).

Dinleme nedir? Anlama becerilerinden biri olan dinleme anne karnından itibaren kazanılmaya başlayan dil becerilerinden biridir. Bu becerinin pek çok tanımı araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Bu tanımlardan belli başlı olanlara bakacak olursak şöyledir:

“Dinleme temelde konuşmacı tarafından aktarılan sözlerdeki mesajları anlamlandırma çabasıdır.” (Özbay, 2006; s. 45).

“Dinleme üst düzey zihinsel becerileri harekete geçirerek işitmek anlamına gelmektedir.” (İşçan ve Aydın, 2012; s. 242).

“Dinleme, konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir.” (Demirel ve Şahinel, 2006; s. 72).

Dinleme “sözlü iletişim sürecinde etkili anlama ve cevap verme yeteneği” (Johnson, 1951; s. 58, Akt. Doğan, 2012; s. 5) olarak tanımlanmıştır.

Bu tanımlar dinlemeyi farklı kelime ve kavramlarla açıklasa da temelde hepsi aynı özellikler üzerinde durmaktadır.

Bu özellikler:

1. Mesaj gönderme / iletme
2. Mesajı işitme / Duyma
3. Mesajın anlamlandırılması (Yorulmaz, 2009; s. 48).

Dinleme ve işitme kavramları birbirine karıştırılmamalıdır. İşitme kulağa gelen sesler bütünüdür. İşitme de irade ve algı söz konusu değildir. Fakat dinleme istemli yapılan bir faaliyettir. “İşitme, fiziksel bir durumken; dinleme, içine işitmeyi de alan aktif bir süreçtir.” (Doğan, 2012:5) Kulağa gelen ses önce işitilir. Beyinde ilgi çekiyorsa ya da o sese ihtiyaç varsa o zaman dinleme başlar. Yolda giderken kulağımıza gelen çocuk sesi işitmedir. Fakat o ses bizim çocuğumuzun sesine benziyorsa biz de dikkat kesilip o sesin kendi çocuğumuzun sesi olup olmadığına dikkat edip anlamaya çalışırsak o zaman dinleme başlamış olur.

“İşitme, kişinin kendi iradesiyle olmayan, insanın kulağı aracılığıyla beynine giden her türlü ses unsurudur. Dinleme ise kişinin tercihinin bağlı olarak, seçerek ve isteyerek

algıladığı sesler bütünüdür.” (Özbay, 2006; s. 44) Özbay da dinlemenin irade ve istekle olması üzerinde durmuştur. İşıtmenin kulağa gelen rastgele seslerden oluştuğunu belirtmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda dinleme becerisi “Dinleme/İzleme” olarak belirtilmiştir. Dinleme becerisi bazen sadece dinleme gerektirdiği gibi bazen de dinleme ve izleme gerektirir. Mesela radyo sadece dinlemeyi gerektirir. Fakat film hem dinleme hem de izlemeyi gerektirir.

YDTÖ’de bu beceri “Dinleme” ve “Dinleme /İzleme” olarak öğretilmeye çalışılmaktadır. Fakat dinleme çalışmalarının büyük çoğunluğu sadece dinleme üzerine inşa edilmiştir. Özellikle temel seviyedeki öğrencilerin yeni bir dille karşı karşıya oldukları düşünülüp sadece dinlemeden ziyade “dinleme/izleme” etkinliklerine daha fazla ağırlık verilmelidir.

Dinlemenin yeri ve önemi. “Dil öğrenme süreci dinleme yoluyla anne karnında başlamakta, giderek gelişip diğer öğrenme alanlarına, yani konuşma, okuma ve yazmaya temel oluşturmaktadır.” (Güneş, 2007; s. 73).

İnsanın daha dünyaya gelmeden geliştirmeye başladığı dil becerisi “Dinleme” dir. Anne karnındaki bir bebeğin 6 aylıkken dışarıdan gelen sesleri tanıyabildiği bilinen bir gerçektir. Bu da bebeğin daha doğmadan dinleme becerisine sahip olduğunu gösterir. Doğumdan önce doğal yollarla gelişmeye başlayan dinleme becerisi uygun eğitim metotlarıyla iyileştirilmelidir. Yapılan araştırmalar insanın günlük hayatta en çok kullandığı becerinin “Dinleme” becerisi olduğu gerçeğini ortaya koymuştur. “Yaptığı araştırmada Rankin (1930) dinlemeye % 42, konuşmaya % 32, okumaya %15, yazmaya % 11 zaman ayırdığını ortaya koymuştur.” (Doğan, 2012; s. 12). Öyleyse insanın ilk kazandığı ve hayatında en çok kullandığı bu becerinin geliştirilmesi çok önemli hale gelmektedir.

İletişim kurmanın gerekli unsurlarından biri konuşma değilse dinlemedir. Günlük hayatta dinleme; okuma, yazma, konuşma gibi hayati öneme sahip bir beceridir. Bireylerin diyaloglarının çoğu konuşma ve dinleme becerileri sayesinde gerçekleşir.

“Etkili bir öğrenmenin oluşmasında doğru dinleme etkinliği çok önemlidir.” (İşcan ve Aydın, 2012; s. 236). İnsan doğumundan ölümüne kadar sürekli yeni şeylerle karşı karşıya kalmaktadır. Dolayısıyla öğrenme hayatın her kademesinde devam etmektedir. Ana dil ve yabancı diller de insanın doğuştan değil sonradan öğrendiği bilgilerdir. İnsan yabancı bir dili çok farklı yöntem ve stratejilerle öğrenebilir. Kendi kendine öğrenebilir, dil kurslarından öğrenebilir, üniversitelerin hazırlık sınıflarından öğrenebilir, internetten öğrenebilir. Fakat nasıl ve nerede öğrenirse öğrensin dinleme bu becerilerin en önemlilerinden biridir.

“Günlük hayatta iletişim konusunda karşılaşılan problemlerin başında doğru ve iyi dinleme alışkanlığının kazanılmamış olması gelmektedir.” (Özbay, 2006; s. 48). İnsan sosyal bir varlık olduğundan sosyal hayatın sürekli içerisinde. Sosyal hayattaki varlığını sürdürmek için başkalarını anlamalı ve kendisini başkalarına anlatmalıdır. Günlük hayatta dil becerilerinden en yaygın olarak kullandığı başkalarını anlama için dinleme, kendini başkalarına anlatmak için konuşmadır. Atalarımızın “İnsanlar konuşarak anlaşır.” sözünden hareketle günlük hayatta anlaşmanın ve kaynaşmanın sağlanması için doğru ve etkili dinleme alışkanlığının kazandırılması gerekmektedir.

Dinleme becerisinin diğer dil becerileri ile ilişkisi. “Çocuklar öğrenmeye dinleme ile başlarlar. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi diğer alanlara da temel oluşturur.” (Özbay, 2006; s. 70) Dinleme sağlıklı her insanın kazandığı ilk dil becerisidir. Okuma, yazma ve konuşma temel dil becerileri doğumdan sonra kazanılırken dinleme becerisinin daha anne karnında kazanılmaya başladığı bilinen bir gerçektir.

Dinleme bu özelliğiyle diğer dil becerilerine temel oluşturur. Fakat bu temel diğer dil becerilerinin oluşmasında yalnız başına etkili olan bir temel değildir. Dinlemeyle başlayan dil becerileri diğer dil becerilerinin de gelişmesiyle bir bütünlük oluşturur.

“Ana dili etkinlikleri belli bir ilişki ağı içinde bir bütün oluşturur; konuşma dinlemeyi, okuma ve dinleme anlamayı, anlama söze ve yazıya dönüştürmeyi gerektirir.” (Özdemir, 1983; s. 27).

Temel dil becerilerinin birbiriyle sıkı bir ilişkisi vardır. Bir insan konuşabiliyorsa bunu kelimelerle yapar. Dinlemeyi kulağa gelen sesler yardımıyla yapar. Bu sesler rastgele bir ses değil anlamlı heceler ve kelimeler bütünüdür. İnsan kendisini yazarak ifade etmeye çalışırsa bunu da yazı diliyle yani kelimelerle yapar. Kelimeleri ya duyarak ya yazarak ya da okuyarak öğrenmiştir. Birey okuma yoluyla öğrendiği kelimeyi dinlemede kullanabileceği gibi konuşma yoluyla öğrendiği kelimeleri yazma becerisinde kullanabilir. Yani her dil becerisinde öğrendiklerini başka bir dil becerisinde kullanabilir. Dolayısıyla hiçbir dil becerisini diğer dil becerilerinden bağımsız düşünemeyiz.

“Bilindiği üzere yabancı dil öğretiminde tartışılmayan dört temel dil becerisi vardır. Bunlar; dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerileridir. Bu becerilerden birinin eksikliği diğerlerini de etkileyecek ve öğrenilen dil, suyun üzerine yazılan yazı misali iz bırakmayacaktır.” (Benhür, 2002; s. 152).

Dil becerilerindeki olumlu gelişmeler diğer dil becerilerini olumlu etkilediği gibi bunun tam tersi de mümkündür. Bir dil becerisindeki yetersizlik, eksiklik diğer dil becerilerini de olumsuz etkileyecektir. Bu durum ana dilde böyle olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de böyledir. Okuma anlaması zayıf olan bir öğrenci dinleme anlamada da problemler yaşayacaktır. Çünkü okurken, dinlerken, yazarken ve konuşurken kullandığı dil aynı dildir. Birey yabancı dili rahat ve başarılı bir şekilde kullanamıyorsa kullandığı dilin gramerini, kelimelerini, telaffuzunu ve kültürünü bilmiyor demektir. Sayılan bu özelliklerden birinin ya

da birkaçının eksik olması temel dil becerilerini kullanmada sıkıntılara sebep olacaktır. Dil özelliklerinin sadece birini bilmek onun karşılığındaki dil becerisinin yapılabileceğini göstermez. Mesela yabancı dil öğrenen bireyin öğrenmeye çalıştığı dilin telaffuz özelliklerini çok iyi bilmesi onun dinleme becerisini geliştirdiğinin göstergesi olamaz. Çünkü dinleme sayesinde sadece kulağa gelen sesleri tanıyabilir. Bu sesleri anlamlandırabilmek bu seslerin manalarını da bilmeyi gerektirir. Kelimelerin manaları da dört temel dil becerisi sayesinde kazanılır.

Dinleme becerisini geliştirmede kullanılan yöntem ve teknikler. Sınıf içi dinleme çalışmaları genellikle iki şekilde yapılmaktadır. Birincisi öğretmenin hazırladığı ya da ders kitaplarında bulunan dinleme metninin işlenmesiyle yapılan dinlemedir. İkincisi öğretmenin konuşan durumda olduğu dinlemedir. Birinci dinlemede öğrenciler aktiftir. Çünkü dinleme çalışmalarından sonra öğrenciden bir ürün beklenmektedir. Dolayısıyla öğrenci dinleme süresince dikkatli olmak zorundadır. Bu dinleme öğrenci merkezlidir. Öğrenci merkezli yapılan dinleme öğrencinin kendine olan güvenin artırdığı gibi öğrenci motivasyonunu da olumlu yönde etkileyecektir. İkinci dinleme öğretmen merkezlidir. Bu dinlemede öğrenci pasif olduğundan dikkati ve ilgisi çabuk dağılabilmektedir. Aynı zamanda bu dinlemede dikkat ve motivasyon kısa sürelidir. Bu durumda birinci dinleme türünü tercih etmek daha faydalı olacaktır.

Dinleme eğitiminde amaç öğrencilerin öğrenilen dilin diksiyonunu, ses özelliklerini, seslerini ve cümle yapılarını fark etmesidir. Bunun neticesinde gelen mesajı doğru olarak anlaması esastır. Burada öğrenci amaç dili öğretmenden öğrendiği için öğretmen amaç dili çok iyi bilmeli, konuşmasında dilin özelliklerine uygun davranmalıdır. Mahalli ağızla değil herkesçe kabul edilen İstanbul Türkçesiyle konuşmalıdır.

Dinleme becerisini geliştirmede birçok yöntem ve teknik kullanılmaktadır. Burada en çok kullanılanlar incelenmeye çalışılmıştır.

Fiziksel hazırlık. Dinleme çalışmasına başlamadan önce kısa bir süre bedeni ve zihni dinlendirecek çalışmalar yapılır.

Dil kalıplarının dinletilmesi. Öğretmen düzeye uygun olarak seçtiği metinlerdeki dil kalıplarından bazılarını siler. Bu dil kalıplarının geçtiği cümleleri boş bırakır. Öğrencilere okuyacağı metni dağıtır. Hızlı bir şekilde metni okur. Öğrencilerden metinde verilen dil kalıplarını boşluklara doldurmalarını ister. Buradaki amaç okunan metindeki dil kalıplarından hareketle öğrencilerin hızlı kavrama becerilerini geliştirmektir.

Kendini izleme. Öğrencilerin dinleme anındaki görüntüleri kaydedilir. Dinleme çalışması bittikten sonra görüntüler öğrencilere izletilir. Duruma göre bu görüntülerle ilgili konuşma çalışmaları da yapılabilir.

Metin okuma çalışması. Öğretmen sınıfın düzeyine uygun olarak hazırladığı metni öğrencilere okur. Öğrenciler öğretmen tarafından önceden hazırlanan metne ilişkin sorulara cevap verir. Bu sorular boşluk doldurma, uzun cevap gerektiren sorular ya da çoktan seçmeli cevaplar olabilir. Öğretmen metni düzeye uygun olarak birkaç kez okuduktan sonra soruların durumuna göre öğrencilere cevaplarını yazmaları için belli bir müddet süre verir. Verilen sürenin bitiminde öğretmen öğrencilerin cevaplarını kontrol etmeleri için metni tekrar okur. Bu sayede öğrenci metni dikkatli dinlemiş ve dinleme becerisini geliştirmiş olacaktır. Bunun yanında öğrencilerden dinlenen metnin ana fikrini, yardımcı fikirlerini ve konusunu da bulmaları istenebilir.

Grup tartışması. Öğrencilerin ilgilerini çekecek, sosyal hayatta karşılaşılabilecekleri konular gruplara verilir. Her grubun hazırlık yapması sağlanır. Hazırlıklar tamamlandıktan sonra gruplar kendilerine verilen konular üzerinde tartışır. Grup tartışmaları özellikle çekingen ve içe kapanık öğrencilerin etkin olmaları için de bir fırsattır.

Telsiz, telefon ve kulaktan kulağa gibi oyunlar oynamak. Öğrencilerden seviyelerine göre diğer arkadaşının söylediği kelime, deyim, tekerleme veya atasözünü bir diğer

arkadaşının kulağına söylemesi istenir. Verilen bilgiyi yanlış aktaran oyundan çıkarılır. Yanlış aktaranın oyundan çıkarılması öğrencinin dikkatini söylenene yoğunlaştırır bu sayede dinleme becerisi gelişir.

Çizgi film/film/animasyon izleme. Amaca yönelik olarak hazırlanan çalışma kağıtları dinlenen ve izlenen Çizgi film/film/animasyondan hareketle doldurulur. Öğretmen tarafından yeterli bir süre sonra cevaplar okunur ve kontrol öğrenciler tarafından sağlanır.

Kurgulama. Dinlenen/izlenen metnin öncesi, sonrasıyla alakalı kurgular oluşturulur. Metnin önsesiyle ilgili öğretmen çeşitli sorular sorarak öğrencilerin kurgu yapmalarını sağlar. Ya da metnin sonrasıyla alakalı kurgular öğrencilere yaptırılır. Burada öğretmen kendi kurgularını da paylaşabilir. Bu çalışmaların yanında izlenen/dinlenen metnin kurgusu tamamen değiştirilip yeniden bir kurgu da oluşturulabilir.

Eşleştirme. Dinlenen/izlenen metinde geçen kelimeler eş veya zıt anlamlarıyla eşleştirilir.

Bu çalışmayla birlikte metinde duyulan bir kelimenin yerine kullanılabilecek eş veya yakın anlamlı kelimelerin bulunması istenir.

Sözlük oluşturma. Dinlenen metindeki isim, fiil, sıfat ve zarflardan sözlük oluşturulur.

Hatıra dinleme. Dili doğru ve güzel konuşan birinin hatıraları dinlenir. Ünlü ve dikkat çekici birinin hatıraları dinlenir.

Senaryo oluşturma. Dinlenilenden/izlenilenden hareketle yeni senaryolar oluşturulur.

Çelişeni bulma. Dinlenen/izlenen metinde mantık ve mana bakımından birbirine uyumsuz ifadeler bulunur. Her biri not alınır ve sınıfla paylaşılır.

Sıraya koyma. Dinlenen/izlenen metindeki olayları başlangıçtan bitişe ya da bitişten başlangıca doğru sıraya koyar. Metindeki zamanı sıraya koyar. Metindeki karakterleri sıraya koyar.

Fikir ortaya koyma. Öğrencilere bir metin dinletilir. Bu metinler ağırlıklı olarak düşünce metinleri olmalıdır. Öğrencilerden katıldıkları düşüncelere sağ elini kaldırmaları, katılmadıkları düşüncelere sol elini kaldırmaları istenir.

Şarkı/Türkü dinleme. İşlenen bir konuyla ilgili şarkılar bulunur. Konunun sonunda şarkı, türkü öğrencilere dinletilir. Mesela dilbilgisi dersinde görülen geçmiş zamanın şartı konusu işlendikten sonra Haluk Levent'in

“ Keşke seni tanımamış,
Keşke sevmemiş olsaydım.
Zincire vurulmuş gibi,
Sana bağlı kalmasaydım.”

şarkısı dinletilebilir. Bu tip dinlemeler dersi eğlenceli hale getireceği gibi öğrenenin dikkat ve motivasyonunu artırmada son derece etkilidir.

Dinleme çalışmaları genellikle metinler aracılığı ile yapılır. Bu çalışmalar gelişigüzel yapılmamalı bir plan çerçevesinde yapılmalıdır. Plan dâhilinde yapılması dinleme çalışmalarının becerilir ve anlaşılır hale gelmesini kolaylaştıracaktır. Demirel (2010; s. 99) metinler aracılığıyla yapılan dinleme çalışmalarında izlenecek sırayı şu şekilde belirtmiştir.

Dinleme öncesindeki çalışmalar. 1. *Tanıtmaya.* Öğrenciler dinleyecekleri metinle ilgili hiçbir bilgiye sahip olmaya bilirlenir. Tamamen yabancı oldukları bir alanla ilgili bir dinleme çalışması yapıyor olabilir. Böyle bir dinleme yabancı dil öğrenen birey için son derece zor olacaktır. Dinlenilecek metinle ilgili bilen bir öğrenciden bilgi vermesi istenebileceği gibi öğretmen konuyla ilgili genel bilgileri kendisi de verebilir.

2. *Kestirme:* Öğrencilerden metindeki ipuçlarından hareketle metnin konusuna, içeriğine ilişkin tahminde bulunmaları istenir. Bu ipuçları metnin başlığı, metinle alakalı resimler ve metinle ilgili sorular olabilir. Bu çalışmaların amacı öğrencilerin metinle ilgili mesajı önceden kestirebilmeleridir.

3. *Sahnenin Oluşturulması:* Dinlenecek metinle ilgili olay görsel araçlarla sahnelendirilir. Buradaki amaç öğrencilerin dinleyeceği metni zihinlerinde canlandırmasıdır. Öğrencilerin yabancı dil öğrendikleri göz önüne alındığında yeni bir dille karşı karşıyadırlar. Dolayısıyla dile ve kelimelere de yabancıdırlar. Bu zorlukları kolaylaştırmak için dinlenilecek metin canlandırılırsa dinleme daha kolay ve anlaşılır olacaktır. Bu çalışma özellikle temel seviyede uygulanmalıdır. Temel seviyenin yanında dinleme metninin zorluğuna göre orta ve yüksek seviyede de uygulanabilir.

4. *Yeni Sözcüklerin Öğretimi:* Dinlenecek metinde öğrencilerin ilk defa duyacağı ya da bilmedikleri kelimeler veya cümle yapıları olabilir. Metin öğretmen tarafından önceden kontrol edilmeli anlamı bilinmeyen kelimeler açıklanmalı, bilinmeyen cümle yapılarından bahsedilmelidir.

5. *Genel Soruların Yöneltilmesi:* Dinlenecek metinle ilgili detaya inilmeden her öğrencinin cevaplayabileceği genel sorular sorulur. Sorulan bu sorularla öğrencinin dikkatinin metne daha fazla yoğunlaşması sağlanır. Soruların tahtaya yazılması daha faydalı olur. Metnin sonunda sorulan soruların cevapları kontrol edilir. Metinler her seviyeye farklı tekrarlarla dinletilir. Temel seviyedeki bir sınıfa 3 defa orta seviyedeki bir sınıfa 2 defa yüksek seviyedeki bir sınıfa 1 defa dinletmek yeterlidir. Ama dinleme tekrarları metnin içeriğine ve sınıfın durumuna göre yeterli olana kadar da dinletilebilir.

Dinleme esnasındaki çalışmalar. 1. Dinleme metni öğrencilere dinletilir. Bu çalışma varsa teyp, video oynatıcı(DVD), radyo yardımıyla yapılır. Bu imkanlar yoksa ya da öğretmen kullanmak istemiyorsa öğretmen kendisi tüm öğrencilerin iştebileceği şekilde metni okur öğrenciler dinler. Öğretmen metni kendisi okuyorsa vurgu, tonlama ve telaffuza son derece özen göstermelidir.

2. Metin dinlenirken öğrencilerin yeni duyduğu seslerin ve telaffuzu zor seslerin tanınması istenir. Öğretmen metni kendisi okuyorsa dinleme esnasında sesleri öğrencilere

tekrar ettirebileceği gibi radyo veya DVD gibi teknolojik araçlar yardımıyla dinlemeyi gerçekleştiriyorsa tanınmasını istediği sesler okunduğunda araçları durdurup öğrencilere az önce ne söylendiğini sorar. Öğrencilerin sesleri ve anlamları ayırt etmelerine yardımcı olur.

3. Sınıfın durumuna göre dinleme etkinliği ihtiyaca göre tekrar edilir. Sınıf temel seviyedeysen dinleme etkinliği birkaç kez tekrar edilmelidir. Tekrarlar sayesinde daha fazla kelimenin telaffuzunun öğrenilmesi sağlanır.

4. Öğrenciler yabancı dili biraz biliyorsa dinlenen genel olarak anlayabiliyorsa öğrencilerden not tutmaları istenir. Not tutma ses kayıtlarını tekrar dinleme olanağının olmadığı durumlarda çok fayda sağlar. Not tutma öğrencinin dikkatinin dağılmasını da engeller. Tutulan notlar sayesinde kitaptaki ve öğretmen tarafından hazırlanan sorulara daha kolay yanıt verilir.

Dinleme sonrasındaki çalışmalar. 1. Dinleme yapılan metinle ilgili önceden hazırlanmış sorular ayrıntılı bir şekilde cevaplandırılır. İhtiyaç duyulması halinde öğrencilerin birbirlerine metinle ilgili sorularını sormaları sağlanır. Bu çalışmayla metin en ince ayrıntısına kadar kavranır.

2. Dinlenen metin sözlü veya yazılı olarak özetlenir. Özetler öğrencilere kendi aralarında okutulur ya da anlatılır. Yapılan özetler her öğrencinin metinde dikkat ettiği kısımları gösterir. Bu etkinlikte metin derinlemesine anlaşılır. Metinde dikkat edilmeyen önemli kısım kalmaz.

3. Giriş ve gelişme kısmı dinlenen bir hikayenin sonuç kısmı söylenir veya yazılır.

4. Metin dinlenirken ya da dinledikten sonra akılda kalanlar fotoğrafla ya da öğrencinin kendi yaptığı resimlerle ifade edilir.

5. Dinlenen metinle ilgili resimler ya da cümleler olayın oluş sırasına göre düzgün olarak sıraya dizilir.

6. Dinlenenler yazılır veya dikte edilir.

7. Duyulan eksik bir cümle tamamlanır.
8. Dinlenen metne başlık önerilir.
9. Metinde boş bırakılan yerler tamamlanır.

Bu çalışmalarda dinleme becerisinin istenilen düzeyde olup olmadığının tespiti için ölçme ve değerlendirme yapılmalıdır.

Dinleme becerisini ölçme ve değerlendirme. Ölçme ve değerlendirme kavramları birbiriyle karıştırılan kavramlardır. Çoğu zaman bu iki kavram birbirinin yerine kullanılmıştır. Fakat bu iki kavram birbirinden farklı manalardadır. “Ölçme bireyin ya da bireylerin belli bir özelliğe sahip olma derecesinin sayısal olarak betimlenmesidir.” (Oktaylar, 2006; s. 595). Değerlendirme ise ölçmenin sonucunda aynı alana ait kriterlerin karşılaştırılarak bu karşılaştırmanın sonucunda bir karara varmadır.

Dinleme soyut bir işlemdir. Dinlemenin soyut olması onun gözlenmesini ve ölçülmesini diğer becerilere göre daha zor kılmaktadır. Fakat dinleme becerisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesinin zor olması bu becerinin ölçülemeyeceği ve değerlendirilemeyeceği anlamına gelmez. Bu beceriye uygun ölçme ve değerlendirme materyalleri geliştirilmeli bu becerinin ölçülebilirliği daha somut ve kolay hale getirilmelidir.

Dinleme becerisiyle ilgili ölçme ve değerlendirme çalışmalarında mümkün olduğunca çeşitli türde etkinliklere yer vermek ve ölçme araçları kullanmak son derece önemlidir. Farklı eğitim materyallerinin ve ölçme araçlarının kullanılması, öğrencilerin derse ilgisini ve dinleme becerisi ile ilgili eğitim çalışmalarından alınacak verimi artıracaktır (Doğan, 2012; s. 39).

Dinleme becerisini ölçmek için hazırlanan araçlar farklı zorluk derecelerine sahip sorulardan oluşmalıdır. Ölçmedeki amaç öğrencinin yapamayacağı zor sorular sorarak onlara kendilerini eksik hissettirmek değil, öğrencinin o beceriye ilişkin durumunu göstermektir.

Dinleme becerisinin ölçülmesinde mümkün olduğunca kısa cevaplı sorular sorulmalı öğrencinin ilgisi becerinin önemine kaydırılmalıdır.

Dinleme becerisinin değerlendirilmesinde öncelikle hedef belirlenmelidir. Bu hedef “öğrenci dinlemeyi yüzeysel mi yoksa derinlemesine mi anlamalı ?” sorusuna cevap vermelidir. Dinlenen metni öğrencinin yüzeysel olarak anlaması isteniyorsa sorular ona göre hazırlanmalı, dinlenen metni öğrencinin derinlemesine anlaması isteniyorsa sorular ona göre hazırlanmalıdır.

Metnin genel olarak neden bahsettiği, metinde verilen mesajın ne olduğunu sormak yüzeysel bir değerlendirmedir. Öğrencilerin dinlenen metinde yardımcı fikirleri bulmaları, metne ilişkin farklı bakış açıları getirmeleri, metne katılıp katılmadıklarını nedenleriyle birlikte açıklamaları derinlemesine yapılmış bir değerlendirmedir.

(Yangın, 1999: 59-61) (Akt. Yorulmaz, 2009; s. 62)’a göre dinleme becerisini ölçmede kullanılacak testlerde şu özellikler bulunmalıdır:

1. Testte kullanılacak metin, öğrencilerin dikkatini çekecek nitelikte olmalıdır.

Onların ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır.

2. Metinde kullanılan sözcük çeşitliliği ve sayısı, öğrencilerin düzeylerine uygun olmalıdır.

3. Metin uzunluğu, öğrencileri sıkmayacak kadar olmalıdır. Metin, onların sadece hatırlama kapasitelerini değil, yorumlama becerilerini de geliştirmelidir.

Benhür (2002; s. 138) “Türkçenin yabancılara öğretiminde Tartışılmayan Ana Kavramlar” adlı doktora tezinde Dinleme-Anlama imtihanında bulunması gereken özellikleri şöyle sıralar:

1. Kurlara göre belirlenmiş amaç dinleme becerileri dikkate alınarak hazırlanacak bir dinleme-anlama imtihanı öncelikle ses kasetlerine veya CD'lere telaffuzu düzgün

kişiler, mümkünse profesyonel tiyatrocular tarafından okunan diyalog veya metinle yapılmalıdır.

2. Soru tipi olarak ağırlık çoktan seçmeli sorularda olmalı, bazen doğru-yanlış tipi sorulara da yer verilmelidir.
3. İmtihan sırasında metin veya diyalog iki kez dinletilmeli, ilk dinletmeden sonra öğrencilerin soruları cevaplaması için süre verilmelidir.
4. Kasetteki sesin anlaşılır ve tüm öğrenciler tarafından rahatlıkla dinleniyor olmasına dikkat edilmelidir.
5. Metin ya da diyalogun süresi başlangıç düzeyinde 4-5, ileri düzeylerde ise en çok 8-10 dakika olmalıdır.
6. Seslendirilen metin veya diyalogda öğrencilerin öğrenmediği kelime ya da gramer yapısının kullanılmamış olması gerekmektedir. Eğer, bu tür bir kelime veya yapı zorunlu olarak kullanılmışsa imtihan başlamadan önce öğretmen tarafından açıklanmalıdır.
7. Metin ya da diyaloglar, öğrencilerin zevkleri ve yaşları da dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dinleme Becerisini Ölçme ve Değerlendirmede kullanılan teknikler.

A) Yazılı sınavlar.

1. Doğru yanlış testleri
2. Boşluk doldurmalı sorular/ cümleler
3. Çoktan seçmeli testler
4. Evet/Hayırlı kısa cevaplı sorular.

B) Sözlü sınavlar.

1. Metnin konusunu bulma

2. Metnin ana fikrini bulma
3. Metnin şu bölümüne katılıyorum/ katılmıyorum çünkü...
4. Metne uygun başlık bulma.
5. Metnin konusunu beğendim/beğenmedim çünkü...

Dinleme becerisi ve video kullanımı. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme becerisi özellikle temel seviyede yani başlangıç düzeyinde öğrencilerin çok zorlandıkları ve sıkıldıkları bir alandır. Öğrenenler yeni bir dille karşı karşıyadır. Bu yeni dilde sesler, telaffuz, dilbilgisi yapısı öğrenenin kendi diline göre tamamen ya da kısmen farklılıklar gösterebilir. Bu durumda öğrenen yeni kelimeleri ve cümleleri sadece duyduğunda zihinde anlamlandıramayacaktır. Çünkü zihinde o kelimenin anlamsal karşılığı yoktur. Dinleme becerisi video ve çeşitli görsel materyaller yardımıyla zenginleştirildiğinde sadece dinleme olarak kalmayacak dinleme/izlemeye dönüşecektir. “Anlatıma görsel unsurların eklenmesi, akılda kalıcılığı % 14 ten % 38 e yükseltmektedir.” (Bilen, 2009; s. 268). Bu sayede öğrenen duyduğu kelimelerin manasını bilmese dahi onun manasını zihinde somutlaştıracak objeleri gördüğü için hem yeni kelimeleri öğrenmiş olacak hem de dinleme kolay ve anlamlandırılabilir hale gelmiş olacaktır. Bu beceride öğrencilerin zorlanma nedenleri sadece becerinin kendisi değil uygun öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmamasının da etkisi vardır. “Yabancı dil öğretiminde dört temel becerilerinden en zor gelişeni dinleme becerisidir. Bunun yanı sıra yabancı dil derslerinde dinleme becerisini geliştirmeye dönük sınıf içi çalışmalara yeterince zaman ayrılmadığı gözlenmektedir.” (Demirel, 2010; s. 98).

Her insan farklı zeka türüne ve seviyesine sahiptir. Dolayısıyla her öğrencinin dikkatini çekecek materyaller farklıdır. Ders içi etkinliklerde farklı eğitim materyallerinin kullanılması öğrenmeyi olumlu yönde etkileyen bir gerçektir. “Anlatımda yazı tahtası, harita, çizelge vb. görsel araçların kullanılması görsel, işitsel dinleme olanağı sağlar. Bu da anlamayı kolaylaştırır.” (Demirel ve Şahinel, 2006; s. 74).

Dinleme becerisinde video kullanımı öğrenenin o anda dinleneni daha kolay anlamasını sağladığı gibi hatırdaki kalıcılığı da artırır. Çünkü “Göz ile beyin arasındaki sinir hatları kulak ile beyin arasındakine oranla 20-25 kat daha güçlüdür.” (Sekman, 2000; s. 60). Dinlenenlerin hatırdaki kalması bireyin dili daha kolay ve hızlı öğrenmesini sağlar. “Birey dinleme becerisini her ne kadar geliştirmiş olursa olsun dinlenenlerin kalıcılığı kısa vadede çok yüksek, uzun vadede çok düşük bir hatırlama düzeyini ortaya koymaktadır. Ancak görsel ve işitselin birleşmesi ile kısa vadede kalıcılığı olmayan bilgilerin uzun vadede belirgin oranda kalıcı hale geldiği bilinen bir gerçektir.” (İşcan ve Aydın, 2012; s. 242).

Yabancı dil öğreniminde her beceri birbiriyle sıkı bir ilişki içerisindedir. Dinleme becerisinin geliştirilmesi okuma, konuşma ve yazma becerilerinin de gelişmesine vesile olacaktır. Öğrenen her bir beceriyi başarıyla öğrendiğinde ve uyguladığında dile karşı olan ilgi ve alakası artacak bunun neticesinde yabancı dil öğrenimi kolay ve hızlı hale gelecektir. “Dinleme becerisinin gelişmesinde ses bantlarının ve video filmlerinin çok yararı vardır. Video filmleri hem görsel hem de işitsel öğrenme olanağı sağladığı ve eğitimi zevkli bir duruma getirdiği için ses bantlarına göre daha yararlı olmaktadır.” (Hengirmen, 1994; s. 49-50).

Bölüm II: Araştırma Yöntemi

Araştırmanın bu bölümünde araştırma deseni, araştırmanın evreni ve örnekleme, araştırmanın uygulanması, araştırmanın değişkenleri, araştırmada kullanılan veri toplama teknikleri, veri analiz teknikleri, geçerlik güvenirlik çalışmaları hakkında bilgi verilecektir.

Araştırma Modeli

Araştırmada karma araştırma desenlerinden Karma Gömülü Deneysel Desen kullanılmıştır. Araştırmalarda verileri karma yapmanın üç yolu bulunmaktadır. Verileri birleştirerek, verilerle bağlantı kurarak ve verileri gömülü yaparak nicel ve nitel veriler karma hale getirilir. Bu desende verilerin toplanma zamanı, ağırlığı ve karma yapılması önemlidir (Creswell, 2003). Creswell ve Plano Clark (2007) karma araştırma desenlerini çeşitleme deseni, Gömülü Desen, Açıklayıcı Desen ve Keşfedici Desen olmak üzere dörde ayırmıştır. Araştırmada karma gömülü desenin içerisinde yer alan Karma Gömülü Deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada öncelikle ön test ve son test uygulamalı deneysel çalışma yapılmış olup nitel veriler bu deneysel çalışmanın içerisinde gömülmüştür. “Deneysel Araştırma bilimsel yöntemler içinde en kesin sonuçların elde edildiği araştırmadır. Çünkü araştırmacı karşılaştırılabilir işlemler uygular ve daha sonra onların etkilerini inceler, bu tür araştırmanın sonuçlarının araştırmacıyı en kesin yorumlara götürmesi beklenir.” (Büyüköztürk vd., 2012: s. 17). Araştırmada deneysel araştırma türlerinden gerçek deneysel araştırma deseni kullanılmıştır. Gerçek deneysel araştırmada deneklerin deneysel koşullara denek havuzundan seçkisiz atanması yoluyla gerçekleşir (Büyüköztürk vd., 2012: s. 198). Araştırmada deney grupları seçilirken TÖMER’deki toplam on iki sınıfın numaraları bir torbaya atılmıştır. Şube müdürü ve dört Türkçe okutmanının gözetiminde kontrol ve deney grupları rastgele torbadan seçtirilmiştir.

Araştırma sonuçlarının güvenilir olması için seçilen sınıfların hazır bulunuşluluk seviyeleri de tespit edilmiştir. Sürecin başında her iki sınıfa da görsel ve görsel olmayan aynı metinler dinlettirilmiş, aynı sorular sorulmuş alınan puanların sınıf bazında çok yakın olduğu görülmüştür.

İki farklı örneklem grubuna ses kayıtları dinlettirilmiştir. Birinci grup (4 numaralı sınıf) dinleme metinlerini video desteğiyle dinlemiş, ikinci grup ise (11 numaralı sınıf) sadece ses kaydı olarak dinlemiştir.

Yapılan tüm dinleme etkinliklerinden sonra her iki gruba da aynı yazılı sorular sorulmuş ve cevaplar Ankara Üniversitesi TÖMER Bursa Şubesi sınav değerlendirme komisyonunca değerlendirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyenler oluşturmaktadır. Örneklemi ise Ankara Üniversitesi TÖMER'in Batıdaki bir şubesinde 2013-2014 eğitim-öğretim yılında temel Türkçe seviyesinde öğrenim gören 36 öğrenci oluşturmaktadır.

Örneklem grubu basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle tespit edilmiştir. Bazı derslerde öğrencilerin hepsinin sınıfta bulunmamaları sebebiyle öğrenci sayıları değişiklik göstermektedir. Uygulamada yer alan deney grubu öğrencileri: Romanya, Gürcistan, Somali, Mısır, Endonezya, Malezya, Tayland, Makedonya, Yemen, Bosna Hersek, Kazakistan, Moldova, Rusya, Kamerun ve Suriye uyrukludur.

Kontrol grubu öğrencileri: Filistin, Kosova, Meksika, Pakistan, Yemen, Hindistan, Güney Sudan, Liberya, Moğolistan, Kazakistan, Çin, Filipinler ve Endonezya uyrukludur.

Uygulama

Araştırmamızda Türkiye'nin batısında yer alan bir TÖMER Şubesi'nde 2013- 2014 eğitim öğretim yılında temel Türkçe seviyesinde öğrenim gören sınıflardan basit seçkisiz

yöntemle iki örneklem grubu oluşturulmuştur. Grubun biri deney grubu olurken diğeri kontrol grubu olmuştur. Deney grubu olarak seçilen gruba VKYD yöntemiyle dinleme metinleri dinletilip izletilmiştir. Kontrol grubuna ise geleneksel yöntemle yapılan sadece sestten oluşan dinleme metinleri dinletilmeye devam edilmiştir. Araştırmanın amacı bu iki dinleme yönteminin dinleme becerisini geliştirmede fark olup olmadığını anlamaktır. Dinlenilecek metinler araştırmacı tarafından fotokopi yoluyla çoğaltılmış, derste bulunan tüm öğrencilere dağıtılmış ve araştırmacı tarafından örneklem gruplarında uygulama yapılmıştır. Uygulamanın sonunda yine araştırmacı tarafından cevaplar toplanmış, ölçme ve değerlendirme amacıyla aynı şubenin okutmanlarına teslim edilmiştir.

Değişkenler

Araştırmanın bağımsız değişkeni dinleme metinleridir. Bağımlı değişkeni ise VKYD yöntemiyle yapılan dinleme metinleridir.

Ölçülmek istenen değişken, Video Kullanılarak Yapılan Dinleme yönteminin araştırma sürecinde kullanılmasıdır

Bağımlı değişken, VKYD yöntemi sonucunda öğrencilerin gösterdiği performanstır. Öğrenen performansları uygulama içerisinde sürekli değiştiği için süreklilik gösteren bir değişkendir.

Veri Toplama

Araştırmada yer alan denekler Türkiye'nin batısında yer alan TÖMER Şubesi'nde 2013-2014 eğitim yılında Türkçe öğrenimi gören Temel Türkçe A1 seviyesindeki öğrencilerdir. Deney ve kontrol grubundaki öğrenciler aynı seviyedeki sınıflarda öğrenim görmektedir. Sınıflar basit seçkisiz yöntemle seçilmiştir. Öğrencilerin seviyelerinin aynı olduğu ve grupların homojen olduğu varsayılmıştır.

Gruplar 18 deney grubu, 18 kontrol grubu olmak üzere toplam 36 öğrenciden oluşmuştur. Öğrencilerin demografik bilgileri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1
Deney Grubu Demografik Bilgileri

Katılımcı	Ülke	Yaş	Cinsiyet	Eğitim
1	Romanya	19	Kadın	Üniversite
2	Gürcistan	19	Erkek	Lise
3	Somali	21	Erkek	Üniversite
4	Mısır	20	Erkek	Lise
5	Endonezya	24	Kadın	Üniversite
6	Malezya	23	Kadın	Üniversite
7	Endonezya	18	Kadın	Üniversite
8	Tayland	18	Kadın	Lise
9	Makedonya	19	Kadın	Lise
10	Romanya	19	Erkek	Lise
11	Yemen	30	Erkek	Üniversite
12	Bosna Hersek	19	Kadın	Lise
13	Romanya	22	Erkek	Üniversite
14	Kazakistan	18	Erkek	Lise
15	Moldova	19	Erkek	Lise
16	Rusya	19	Kadın	Lise
17	Kamerun	20	Erkek	Lise
18	Suriye	28	Kadın	Üniversite

Tablo 2
Kontrol Grubu Demografik Bilgileri

Katılımcı	Ülke	Yaş	Cinsiyet	Eğitim
1	Filistin	18	Erkek	Lise
2	Filistin	19	Kadın	Lise
3	Filipinler	24	Erkek	Üniversite
4	Kosova	20	Erkek	Lise
5	Kosova	19	Kadın	Lise
6	Meksika	25	Erkek	Üniversite
7	Pakistan	18	Erkek	Lise
8	Pakistan	19	Erkek	Lise
9	Yemen	20	Erkek	Lise
10	Hindistan	18	Erkek	Lise
11	G. Sudan	23	Erkek	Üniversite
12	Liberya	19	Kadın	Lise
13	Moğolistan	18	Erkek	Lise
14	Kazakistan	20	Erkek	Lise

Tablo 2'nin devamı

15	Çin	22	Erkek	Üniversite
16	Çin	24	Kadın	Üniversite
17	Endonezya	20	Erkek	Lise
18	Çin	21	Erkek	Lise

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada 18 deney grubu, 18 kontrol grubu öğrencilerinin dinleme metinlerine verdikleri cevaplar kullanılmıştır.

Değerlendirme ölçütü olarak dinleme metinlerinde bulunan soruların ses kayıtlarındaki cevapları kullanılmıştır. Dinleme metinleri Türkiye'nin batısında yer alan TÖMER Şubesi'nde TÖMER Şubesi okutmanları tarafından ses kayıtlarındaki diyaloglar dikkate alınarak cevaplandırılmıştır. Bu cevaplandırma dinleme metinlerini değerlendirme ölçütü olarak kullanılmıştır.

Nitel verilere ulaşmada yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formunda katılımcılar şu sorulara yanıt vermiştir:

1. Türkçe dinleme metinleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
2. Görüntüsüz Türkçe dinleme metinleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
3. Görüntülü Türkçe dinleme metinleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Dinleme Metinleri

A.Ü TÖMER şubeleri Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Yeni HİTİT Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabını kullanmaktadır. Araştırmamızda kullanılan dinleme metinleri ders kitabından seçilmiştir. Bu metinler: Birinci dinleme çalışması sayfa 14'te bulunan "Kimler sınıfta?" adlı dinleme metnidir. Bu çalışmanın CD'deki kayıt sırası 10, kitaptaki alıştırmaya sırası 18'dir. Bu metin aynı zamanda ön test olarak kullanılmıştır. İkinci dinleme çalışması sayfa 19'da bulunan "Çantada ne var?" adlı dinleme metnidir. Bu çalışmanın CD'deki kayıt sırası 15, kitaptaki alıştırmaya sırası 31'dir. Üçüncü dinleme

çalışması sayfa 27’de bulunan ‘‘Nurten Hanım’ın Hobisi’’ adlı dinleme metnidir. Bu çalışmanın CD’deki kayıt sırası 17 kitaptaki alıştırma sırası 15’dir. Dördüncü dinleme çalışması sayfa 28’de bulunan ‘‘Takside’’ adlı dinleme metnidir. Bu çalışmanın CD’deki kayıt sırası 18 kitaptaki alıştırma sırası 19’dur.

Araştırma sürecinin öncesinde ve sonrasında öğrencilere birer metin dinletilmiştir. Dinleme metinleri rastgele seçilmiştir. Deney grubuna ön test yapıldıktan sonra (Bu metin birinci dinleme metnidir ve sadece ses kaydından oluşmaktadır.) üç dinleme metni VKYD yöntemiyle yapılmıştır. Bu yöntemle yapılan dinleme metninin sonuncusu (Takside) deney grubu için son test olarak kullanılmıştır.

Kontrol grubu ise geleneksel yöntemle yapılan dinleme metinleriyle (sadece ses kaydından oluşan dinleme) derslerine devam etmiştir. Kontrol grubu içinde birinci metin ön test metni olmuş, dördüncü metin de son test metni olarak kullanılmıştır.

Deney grubuna VKYD yöntemiyle 4 hafta boyunca 3 farklı dinleme metni dinlettirilip/izlettirilmiştir. 18 öğrenciden toplam 54 adet veri elde edilmiştir. Ön test verileri de eklendiğinde 72 adet veriye ulaşılmıştır. Kontrol grubu öğrencilerine ise geleneksel yöntemle aynı dinleme çalışmaları yaptırılmıştır. Deney grubundan da ön test ve son test toplam 72 adet veri elde edilmiştir.

Elde edilen veriler 100 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Dinleme metinlerindeki cevap sayılarının toplamı 100 e bölünmüş her doğru cevap çıkan değerle çarpılmıştır. Deney ve kontrol grubunun aldıkları ön test ve son test sonuçları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Veri Toplama Süreci

A.Ü. TÖMER şubelerinde kullanılan dinleme CD’leri sadece seslendirmelerden oluşmaktadır. Yazar bu ses kayıtlarını araştırmanın amacına uygun olarak çalıştığı MEB Değirmenlikızık Dumlupınar İlköğretim Okulu’nda çalışan öğretmen arkadaşlarına ve o kurumda öğrenim gören öğrencilerine tiyatro oynatarak ses kayıtlarını görüntüyle

birleştirmiştir. Ses kayıtlarını görüntüyle birleştirme çalışmaları yaklaşık bir ay sürmüştür. Ses kayıtları görüntüyle birleştirildikten sonra Türkiye'nin batısında yer alan TÖMER şubesinde uygulama izni alınmıştır. Deney ve kontrol grupları belirlendikten sonra uygulama aşamasına geçilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için her iki gruba da sadece ses kayıtlarından oluşan dinleme yöntemiyle ön test yaptırılmıştır. Deney grubunun ön test ortalaması 73,333 olarak belirlenmiş, kontrol grubunun ön test ortalaması ise 73,111 olarak tespit edilmiştir.

Her iki gruba ön test yapıldıktan sonra VKYD yöntemine geçilmiştir. VKYD yöntemi bu aşamadan sonra başlamıştır. Deney grubuna 1 aylık süreyle VKYD yöntemiyle hazırlanmış metinler dinletilip/izlettirilmiş, kontrol grubuna ise geleneksel yöntemle hazırlanmış sadece ses kayıtlarından oluşan dinleme metinleri çözdürülmüştür.

Deney grubuna son dinleme/izleme metninden sonra yapılan uygulamayla ilgili fikirleri sorulmuştur. Öğrencilerle çalışma üzerine konuşulmuştur. Öğrencilerin Türkçe anlama ve anlatma becerileri zayıf olduğu için araştırmacı öğrencilerin anlayabileceği seviyede basit, temel Türkçe seviyesine uygun sorularla öğrencilerin fikirlerini öğrenmeye çalışmıştır. Öğrencilerin çalışmayla ilgili hazırbulunuşluluk düzeyleri uygun hale getirildikten sonra araştırmacı tarafından hazırlanan Video Kullanılarak Yapılan Dinleme Metni Görüşme Formu öğrencilere dağıtılmıştır. Deneklerin anlamadığı sorular araştırmacı tarafından açıklanmış, Türkçeyle iletişim kurulamadığı zamanlarda İngilizceyle iletişim sağlanmıştır.

Öğrencilerin Türkçe seviyeleri göz önüne alınarak dileyen öğrencilerin fikirlerini daha iyi ifade edebilmeleri için VKYDMGF'ye cevaplarını İngilizce de yazabilecekleri belirtilmiştir. Birçok öğrencinin özellikle yorum sorularına İngilizce cevap verdikleri görülmüştür. Verilen İngilizce cevaplar araştırmacı tarafından Türkçeye çevrilmiş, bir İngilizce dil uzmanına yapılan çeviri kontrol ettirilmiştir.

Veri Analizi

Araştırmada iki tür veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Birinci veriler nicel araştırma yöntemlerinden tam deneysel yöntemle elde edilen nicel verilerdir. Bu verilerin analizinde SPSS 20.00 paket programı kullanılmıştır. İkinci veriler nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniğiyle elde edilmiştir. Bu verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Dinleme metinlerinin kontrolü ve puanlanması Türkiye'nin batısında yer alan TÖMER Şubesi'nde TÖMER Şubesi okutmanlarını tarafından yapılmıştır. O1 kodlu okutman 30 yıldır, O2 kodlu okutman 25 yıldır çeşitli TÖMER şubelerinde kadrolu okutman olarak okutmanlık ve idarecilik yapmıştır. Sonuçların değerlendirilmesi ise şahsım tarafından yapılmıştır.

Araştırmanın güvenirliliği açısından deney ve kontrol grubunun kâğıtları her iki okutmana da kontrol ettirilmiştir. Okutmanların birbirinin notlarından haberi yoktur. Kâğıtların hepsine her iki okutmanın aynı puan verdiği, okutmanlar arasında puan farklılığının olmadığı tespit edilmiştir. Okutmanlar arasında herhangi bir puan farklılığı olmadığı için değerlendirmeyi yapanların arasında uyumun ölçülmesine gerek duyulmamıştır.

VKYD metodu eğitim sürecinin tamamının değerlendirilmesi gerektiği için öğrencilerin 4 hafta boyunca cevapladığı dinleme metinlerinin aritmetik ortalaması son test olarak kullanılmıştır. Kontrol grubunda ise geleneksel metotla yapılan dördüncü dinleme son test olarak kullanılmıştır.

Bölüm III: Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde deneysel uygulama ve nitel verilerden elde edilen bulgulara yer verilecektir. Bu bölüm, nicel verilerden elde edilen ve nitel verilerden elde edilen bulgular olmak üzere iki bölüme ayrılacaktır.

Nicel Verilerden Elde Edilen Bulgular

Araştırmada deneysel uygulamaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarına ön test olarak dinleme metinleri dinletilmiş ve dinleme metinleriyle ilgili verdikleri cevaplar puan olarak değerlendirilmiştir. Ön test puanlarıyla ilgili deney ve kontrol grupları arasında farklılığın olup olmadığını tespit etmek amacıyla elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Analizlere başlamadan önce verilerin normalliğini belirlemek üzere normallik testi yapılmıştır. Normallik testleri olan Skewness ve Kurtosis değerleri 1'in altında çıktığı için ilişkisiz örneklem için t-testi yapılmıştır.

Tablo 3

Dinleme Metinleri Ön Testine İlişkin t-testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Deney	18	73,3	11,00	34	0,89	0.37
Kontrol	18	73,4	9,76			

Tablo 3 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının deneysel uygulamadan önce eşit düzeyde oldukları görülecektir ($p>0,05$).

Tablo 4

Dinleme Metinleri Son Testine İlişkin t-testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Deney	18	83,86	6,58	34	3,39	0.002
Kontrol	18	74,11	10,24			

Tablo 4 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının deneysel uygulamadan sonra deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p>0,05$).

Deney-kontrol grupları arasında ön test ve son test verileri arasında çoklu karşılaştırmalar yapılmıştır. Tekrarlanan ölçümlü deneme düzeninde varyans analizi yapmanın önkoşullarından biri ölçüm gruplarının ikili kombinasyonlarını sağlamak için grup kovaryansları arasında anlamlı farklılığın olmamasıdır. Box testi “kovaryanslar arasında anlamlı fark yoktur” yokluk hipotezini sınıadığı için bu analiz yapılmadan önce Box testi yapılmıştır.

Tablo 5

Box Testi Sonuçları

Box's M	F	sd1	sd2	P
20,25	6,40	3	208080.00	0.42

Bu testte elde edilen $p > 0.05$ çıkarsa bu analiz için önkoşul sağlanmış olur. Yukarıda belirtilen $p > 0.05$ olduğunu göre tekrarlanan ölçümlü deneme düzeninde varyans analizi bu test için yapılabilir.

Box testi sonuçlarını elde ettikten sonra dinleme metinleri puanlarından elde edilen ön test ve son test ortalama puanlarıyla ilgili çoklu karşılaştırmalar yapılmıştır.

Tablo 6

Dinleme Puanları Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

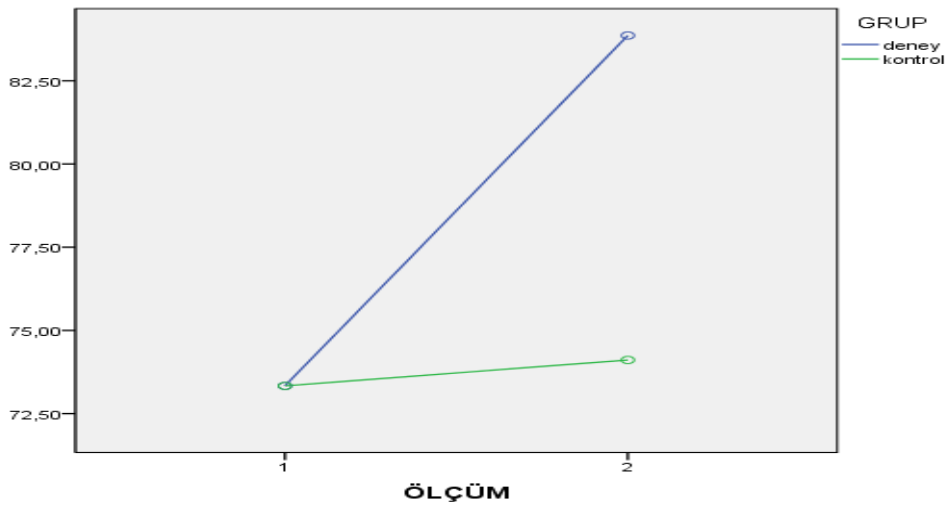
Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Grup (Birey/Grup)	427,781	1	427,781	3,131	,006
Hata	4645,407	34	136,630		
Ölçüm (Ön test-Son test)	575,170	1	575,170	9,806	,004
Ölçüm*Grup	427,781	1	427,781	7,293	,011
Hata (Ölçüm)	1994,274	34	58,655		

Tabloda yer alan ölçüm ile ilgili veriler, deney ve kontrol grubu ayırt etmeksizin uygulama öncesi ve sonrası puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlılık olup olmadığını incelemektedir. Ölçüm sonuçları incelendiğinde dinleme metinleri ön test puan ortalamasıyla son test puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir ($F_{(1-34)} = 9.806, p < 0.05$). Bu sonuca göre hem deney hem de kontrol grubundaki son test sonuçları ön test sonuçlarından yüksek çıkmıştır.

Tabloda yer alan *Ölçüm*Grup* satırındaki veriler gruplar arası farkın olup olmadığını tespit etmek için kullanılır. Bu satır incelendiğinde deney grubu ile kontrol grubu arasında son test-ön test dinleme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmektedir ($F_{(1-34)} = 7.293, p < 0.05$).

Tabloda grup bölümünde ise deney grubunun ön test ve son test puanlarının toplamıyla kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Yani gruplarda elde edilen tüm puan ortalamaları dikkate alındığında deney grubunda kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu görülmektedir ($F_{(1-34)} = 3.131, p < 0.05$).

Yukarıda tablolarda sayısal olarak gözlenen veriler aşağıda yer alan grafikte daha belirgin bir şekilde ifade edilmiştir.

Şekil 1. Dinleme puanlarının ön test ve son test puanları sonuç grafiği

Grafikte de görüldüğü üzere dinleme metinleri sonunda uygulanan test sonuçları deney grubunun kontrol grubuna göre daha başarılı olduğunu göstermektedir.

Haftalık puan değişim tablosu (deney grubu). Bu bölümde deney grubu öğrencilerinin haftalık puan değişimi karşılaştırılmıştır.

Tablo 7

Deney Grubu Öğrencilerinin Haftalık Puan Değişimi ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	4202,569	17	247,210			
Ölçüm	2138,931	3	712,977	14,10	,000	2-1 3-1 4-1
Hata	2578,819	51	50,565			
Toplam	8920,319	71				

1: 1. Hafta, 2: 2. Hafta, 3: 3. Hafta, 4: 4. Hafta

Deney grubunun haftalık puan çizelgesi dikkate alındığında deney grubu öğrencilerinin ilk haftaki performanslarıyla 2, 3 ve 4. Haftaki performansları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir ($F_{(3-51)} = 14.10$, $p < 0,01$). Bu tablo dikkate alındığında VKYD metoduyla yapılan dinlemelerde öğrenci başarısının sadece ses kayıtlarından oluşan dinleme metinlerine göre gözle görülür bir artış gösterdiği anlaşılmaktadır.

Video Kullanılarak Yapılan Dinleme Metinleri Görüş Formu Çerçevesinde Gerçekleştirilen Verilerin Analizi (Nitel verilerden Elde Edilen Bulgular)

VKYDGF uygulanan öğrenciler deney grubu öğrencileridir. Çalışmanın bu aşamasında nitel araştırma yöntemleri ve analizleri kullanılmıştır. Nitel araştırmaların yapısı gereği form uygulanan öğrenci grubu amaçsal örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Bu uygulamanın çalışma grubunu 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Ankara Üniversitesi TÖMER'in Batı şubelerinin birinde 4' nolu sınıfta öğrenim gören 18 öğrenci oluşturmaktadır.

Bu öğrenciler Türkiye’de eğitimlerine devam etmek için Türkçe öğrenmektedir. Çalışma grubuna uygulanan *Katılımcı Bilgi Formu (KBF)*’ den elde edilen veriler Tablo 8’de verilmiştir:

Tablo 8

Katılımcı (K) Profili

Öğrenci	Yaşı	Cinsiyeti	Türkiye’de kalma süresi	Ana dili	Bildiği Diller	Memleketi	Okuduğu Bölüm	Türkçe Seviyesi	Türkiye’ye daha önce geldi mi ?
K1	19	Erkek	1.5 ay	Romence	İngilizce	Romanya	Mimarlık	A1	Hayır
K2	19	Erkek	1 ay	Gürcüce	-	Gürcistan	İşletme	A1	Hayır
K3	21	Erkek	1 ay	Somalice		Somali	Türkçe Öğretmenliği	A1	Hayır
K4	20	Erkek	1.5 ay	Arapça	İngilizce Fransızca	Mısır	Mimarlık	A1	Hayır
K5	24	Bayan	1.5 ay	Endonezce	İngilizce	Endonezya	Endüstri Mühendisi	A1	Hayır
K6	23	Bayan	1.5 ay	Malayca	İngilizce	Malezya	Analitik Kimya	A1	Hayır
K7	18	Bayan	1.5 ay	Endonezce	İngilizce Almanca	Endonezya	İşletme	A1	Hayır
K8	18	Bayan	1.5 ay	Tayca	İngilizce	Tayland	Sınıf Öğretmenliği	A1	Hayır
K9	20	Bayan	1.5 ay	Arnavutça	İngilizce Makedonca	Makedonya	Sosyoloji	A1	Evet
K10	19	Bayan	1 ay	Rumence	İngilizce İspanyolca Fransızca	Romanya	Uluslar Arası İlişkiler	A1	Evet
K11	30	Erkek	1 ay	Arapça	İngilizce	Yemen	Uluslar Arası İlişkiler	A1	Hayır
K12	28	Erkek	1.5 ay	Boşnakça	İngilizce Fransızca	Bosna Hersek	Uluslar Arası İlişkiler	A1	Evet
K13	22	Erkek	1 ay	Kazakça	İngilizce	Kazakistan	Endüstri Mühendisi	A1	Evet
K14	18	Erkek	1 ay	Rusça		Rusya	Uluslar Arası İlişkiler	A1	Evet
K15	19	Erkek	1.5 ay	Gagauzca	Rusça Rumence Almanca	Moldova	Tarih	A1	Hayır
K16	19	Bayan	1 ay	Rusça	İspanyolca	Rusya	Uluslar Arası İlişkiler	A1	Hayır
K17	20	Erkek	1.5 ay	Bansoa	İngilizce Fransızca	Kamerun	İktisat	A1	Hayır
K18	28	Bayan	1.5 ay	Arapça	İngilizce	Suriye	Makine Mühendisliği	A1	Evet

Araştırmamızın bu kısmı betimsel bir durum çalışmasıdır. Verilerin analizinde nitel veri analizlerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Deneklerin dil seviyeleri göz önüne alınarak dilin mecazlı söyleyişlerini kavrayamadıkları varsayılmıştır. Bundan dolayı verilerin analizinde *açık içerik* kullanarak kodlamalar yapılmıştır. “Açık kodlamada araştırılmak istenen konuya ilişkin bir kelime ya da resim gibi metin içinde açık olarak görülebilecek bir kavram belirlenir. Bu kavram altında yatan anlam dikkate alınmaz.” (Büyüköztürk vd., 2012: 243). Elde edilen veriler konularına göre kategorilere ayrılmıştır. Daha sonra bu kategoriler sınıflandırılarak karmaşık halden daha anlaşılır bir hale getirilmiştir. Kodlamalar yapıldıktan sonra görüşme formları tekrar incelenmiş gereksiz kodlamalar çıkartılmıştır. İkinci kodlamada lüzumlu görülen kategoriler tabloya ilave edilmiştir. Bulgular hem tablo olarak gösterilmiş hem de açıklama şeklinde ifade edilmiştir. Bu bulgular tabloda frekans olarak da gösterilmiştir. İçerik analizi sonucunda elde edilen veriler araştırma soruları dikkate alınarak incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 9

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Türkçe Dinleme Metinleri Hakkındaki Görüşleri

	f
	20
Çok iyi	3
Bence iyi ve faydalı.	3
Bazen kolay bazen zor.	2
Dinleme metinleri bayağı yardımcı oluyor.	2
Dinleme metinlerinin bize iletişim kurmada yardımcı olacağını düşünüyorum.	2
Dinleme çalışmaları bence dinleme ve anlama becerilerimizi geliştirmemiz için çok faydalı.	2
Dil öğrenmek için zamanımız sınırlıysa dinleme önemlidir.	2
Her şey çok güzel.	1
Türkçe dinlemenin çok kolay olduğunu düşünüyorum.	1
İlk dinlemeleri iyi anlıyordum. Fakat ilerleyen dinlemeler daha zor gelmeye başladı.	1
Dinleme metinleri Türkçenin gelişmesine az faydalı oluyor.	1

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların soruyu farklı olarak algıladıkları görülmektedir. Bazı katılımcılar soruyu ders olarak anlamış bazıları ise dinleme çalışması olarak anlamıştır. Açık içerik kullanarak analiz yapıldığı için kelimenin akla ilk gelen anlamıyla çeviri yapılmış kastettiği anlam, mecazlı söyleyişler dikkate alınmamıştır.

Katılımcılar soruya çok farklı cevaplar vermiştir. Konuya birçok açıdan bakmışlardır. Hemen hemen tüm katılımcılar değişik konuları öne çıkarmıştır.

K6 kodlu katılımcı soruyla ilgili fikrini şöyle belirtmiştir:

“ Dinleme metinleri bayağı yardımcı oluyor. Bu yüzden çok fazla dinleme çalışması olsun istiyorum. Bunların hepsi Türkçenin gelişmesine yardımcı oluyor.” Katılımcının görüşü incelendiğinde dinleme metinlerinin kendine yardımcı olduğunu ve Türkçesinin gelişmesine katkı sağladığını ifade ediyor.

Bazı öğrenciler dinleme metinlerinin materyal eksikliğinden şikâyet etmektedir. Metinlerin içerik ve materyal olarak zenginleştirildiğinde daha faydalı olacağı fikrindedirler.

Bu konuyla ilgili K7 kodlu katılımcı şöyle düşünmektedir:

“Dinleme metinleri Türkçenin gelişmesine az faydalı oluyor. Dinleme metinlerine daha fazla bir şeyler eklenirse öğrenciler dinlemeyi başarabilir ve dinleme derslerini başarır.”

Katılımcıların bazıları dinleme metinlerinin iletişim yönüne dikkat çekmiştir. Dinleme çalışmalarının günlük hayatta ve derste kendilerini ifade etmede fayda sağladığını düşünmektedir.

K11 kodlu öğrenci düşüncesini *“Türkçe öğrenmede farklı becerileri geliştirmek çok önemlidir. Dinlemeyle ilgili olarak dinleme çalışmalarını ve alıştırmalarını severim. Evde ve sınıfta pratik yapmak için bu çok önemli”* şeklinde belirtmiştir.

Yine aynı konuyla ilgili K8 kodlu öğrenci şöyle söylemiştir:

“Türkçe dinleme odamdaki arkadaşım ile konuşmama ve sınıftaki çalışmalarına yardımcı olur.”

K9 kodlu öğrenci de bu konuyla ilgili fikirlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Dinleme metinlerinin bize iletişim kurmada yardımcı olacağını düşünüyorum.”

Bazı öğrenciler dinleme çalışmalarını dil öğrenmede belirli bir süre varsa önemli görmektedir. K10 kodlu öğrenci “Dinleme çalışmaları bence dinleme ve anlama becerilerimizi geliştirmemiz için çok faydalı. Özellikle dili öğrenmek için bir yılımız varsa.” şeklinde düşüncesini belirtmiştir.

Bu konuyla ilgili K12 kodlu katılımcı da şöyle söylemektedir:

“Bence dinleme metinleri faydalı. Bizim için birçok şeyi öğrenmemize yardımcı olabilir. Çünkü biz henüz bir yıldır dil öğreniyoruz.”

Katılımcıların bir kısmı dinleme metinleri arasındaki zorluk derecelerinin farklı olduğunu ifade etmiştir. Bazı metinlerin çok kolay, bazılarının ise çok zor olduğunu söylemiştir.

Konuyla ilgili K5 kodlu öğrenci “ İlk dinlemeleri iyi anlıyordum. Fakat ilerleyen dinlemeler daha zor gelmeye başladı.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Tablo 10

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Görüntüsüz Türkçe Dinleme Metinleri Hakkındaki Görüşleri

	f
	14
Bence alıştırmaları yapmak için sadece dinleme yeterli. Çünkü aynı zamanda dinleme ve izleme yapamayız.	2
Günlük hayatta dinleme ve izlemeyi birlikte yapmayı faydalı buluyorum.	2
Genelde ses düşük kalitede oluyor ve farklı ifadeler zor anlaşılıyor.	2
Sadece ses kayıtları görüntüyü aklımda canlandırmama yardımcı olmuyor. Bu nedenle hem dinleyip hem görmek güzeldir.	1
Bence görüntüsüz dinleme az zor.	1
İkisi de kolay.	1
Dinlemeyle telaffuzu daha iyi biliriz. Fakat videodan gördüğümüzde dinlemeden de problemleri çözebiliriz.	1

Tablo 10'un devamı

Yorum olmadan sadece dinlemek bana zor geldi.	1
Ses kayıtları çok net değil. Bu yüzden sadece dinleme yeterli değil. Başlangıç seviyesi için yeterli olmayabilir.	1
Bu metot öğrencilerin dinlediklerine odaklanmasına yardımcı olur. Çünkü sesleri dinlerken cevapları da oradan öğreniriz.	1
Bence Türkçe dinleme zor.	1

Tablo 10'u incelendiğinde katılımcıların soruya çok farklı açılardan baktıkları görülmektedir. Katılımcıların çoğu sadece sesteki oluşan dinlemenin temel seviyede uygun olmadığını fakat ilerleyen kurlarda faydalı olabileceğini belirtmiştir.

Bu konuyla ilgili K9 kodlu öğrenci düşüncesini şöyle dile getirmiştir:

“ Bu orta ve yüksek seviyede iyi fakat temel seviyede bizim için biraz zor.”

Yine bu konuyla ilgili K6 kodlu öğrenci *“ Sadece ses dinlersem bana biraz faydası olur. Çünkü ses kayıtları çok net değil. Başlangıç seviyesi için yeterli olmayabilir.”* şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

Bazı öğrenciler bu soruya *“ Görüntülü dinleme daha güzel”* şeklinde yanıt vermiştir. Bazıları da daha uzun cevaplar vererek görüntülü dinlemelerin neden daha güzel ve gerekli olduğunu sebepleriyle birlikte açıklamıştır.

K1 kodlu öğrenci bu konuda şöyle söylemiştir:

“ Benim düşünceme göre sadece kayıt dinlersen görüntüyü aklında canlandıramayacaksın. Bu nedenle hem dinleyip hem görmek güzeldir.”

K5 kodlu öğrenci de görüntülü dinlemelerin daha kolay olduğunu farklı bir şekilde ifade etmiştir. K5 konuyla ilgili fikrini *“ Yorum olmadan sadece dinlemek bana zor geldi.”* şeklinde belirtmiştir.

K16 kodlu katılımcıya göre *görüntülü dinleme daha iyi dir.*

Bu konuyla ilgili K10 kodlu öğrenci uzun bir paragraf yazmıştır. Paragrafın başında *görüntüsüz dinlemenin alıştırmaları yapmak için yeterli olabileceğini* belirtirken; paragrafın sonunda şunları dile getirmiştir:

“...Günlük hayatta dinleme ve izlemeyi birlikte yapmayı faydalı buluyorum. Çünkü sonrasında kelimeleri ve gramer bilgilerini birleştiriyoruz.”

K4 kodlu katılımcı görüntüsüz dinlemenin faydalı olabileceğini fakat video ile yapılan dinlemenin de dinleme sorularını çözmeye kendilerine yararlı olabileceğini belirtmiştir. K4 fikirlerini şu şekilde kağıda dökmüştür:

“Bu dinleme bizim dilimizi geliştirmemiz için faydalı. Fakat videodan gördüğümüzde dinlemeden de problemleri çözebiliriz.”

Bu soruya bazı katılımcılar dinleme materyali kalitesi açısından yaklaşmıştır. Dinleme metinlerinin ses kalitesinin düşük olduğunu bundan dolayı anlama da sıkıntılar yaşadıklarını söylemiştir.

Bu konuyla ilgili K17 kodlu katılımcı *“Bir dili anlamada ve kavramada ses kayıtları çok gerekli. Fakat genelde ses düşük kalitede oluyor ve farklı ifadeler zor anlaşılıyor.”* şeklinde düşüncesini dile getirmiştir.

Dinleme metinlerinin ses kalitesinin düşüklüğüyle ilgili K6 kodlu öğrenci de düşündüklerini şu şekilde belirtmiştir:

“Sadece ses dinlersem bana biraz faydası olur. Çünkü ses kayıtları çok net değil. Bu yüzden sadece dinleme yeterli değil. Başlangıç seviyesi için yeterli olmayabilir.”

Görüntüsüz dinleme metinleriyle ilgili soru sorulmasına rağmen bazı katılımcılar soruyu genel dinleme metinleriyle ilgili düşünmüşler ve buna göre cevap vermişlerdir.

K8 kodlu katılımcı soruyu şöyle yanıtlamıştır:

“Bence Türkçe dinleme zor.”

K11 kodlu katılımcı ise bu soruya şöyle cevap vermiştir:

“Dinleme çok önemli. Çünkü Türkiye’de insanlarla konuşurken duyduğumu anlamıyorum. Bu yüzden dinleme çok önemli.”

K18 kodlu öğrenci de soruya genel dinleme metinleri çerçevesinde cevap vermiştir. Dinleme metinlerinin hepsinde karşılaştığı zorlukları aktarmıştır. Dinleme metinlerinin konuşma hızına dikkat çekmiştir. K18 düşüncesini şöyle dile getirmiştir:

“Çok tekrar ediyorum. Sonra konuyu tam olarak olmasa da anlıyorum. Çok hızlı konuşuyorlar. Bazı harfleri duymuyorum. Bu yüzden konuyu bilemiyorum.”

Katılımcıların bir kısmı temel Türkçe seviyesinde olduklarından görüntüyle sesi aynı anda kontrol ve takip etmekte zorlandıklarını belirtmiştir. Sese odaklandıklarında görüntüyü kaçırdıklarını, görüntüye odaklarında ise sesi kaçırdıklarını söylemişlerdir. Dinleme metinleri sorularını cevaplamak için sadece sesteki oluşan dinlemenin yeterli olabileceğini söylemişlerdir. Fakat bu dinleme metodunun anlatılanları zihinde canlandıramama, sadece sesleri hafızaya alma problemini doğurduğunu belirtmişlerdir.

K12 kodlu katılımcı konuyla ilgili görüşme formuna şunları yazmıştır:

“Bence alıştırmayı yapmak için bu dinleme yeterli. Çünkü biz aynı zamanda dinleme ve izleme yapmaya çalışırsak odaklanamayız. Dinleme ve izlemeyi aynı anda yapamayız.”

Konuyla ilgili K10 kodlu katılımcı birkaç fikri bir arada sunmuş, uzun bir paragraf yazmıştır. Bu katılımcıya göre sadece sestem oluşan dinlemeler alıştırmaları yapmak için yeterliyken günlük hayatta yeterli değildir. Günlük hayatta görüntülü dinlemeye ihtiyaç vardır. K10 bu soruya şöyle cevap vermiştir:

“Bence alıştırmaları yapmak için sadece dinleme yeterli. Başlangıç seviyesinde olduğumuzdan izleme, dinleme ve yazmaya aynı zamanda odaklanamıyoruz. Bence önce video izlemeli sonra alıştırmaları yapmalıyız. Diğer taraftan günlük hayatta dinleme ve izlemeyi birlikte yapmayı faydalı buluyorum. Çünkü sonrasında kelimeleri ve gramer bilgilerini birleştiriyoruz.”

Tablo 11

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Görüntülü Türkçe Dinleme Metinleri Hakkındaki Görüşleri

	f
	28
Bence görüntülü dinleme iyi, zor değil.	11
Ses ve görüntüyü aynı anda dinlemek ve izlemek çok faydalıdır. Çünkü dinlediklerimizi görüntüyle birlikte zihnimizde canlandırabiliyoruz.	7
Görüntülü dinlemede metne ve görüntüye aynı anda konsantre olamadığım için yararlı olduğunu düşünmüyorum.	4
Temel seviyede ses ve görüntü bizim için daha iyi.	2
Bu dinleme kolay ve en güzel.	1
Türkçe dinlemelerin sınıftaki çalışmalarına yardımcı olacağını düşünüyorum.	1
Bu stratejiyi yeni kelimeler öğrenirken kullanmak istiyorum.	1
Çok iyi.	1

Tablo 11 incelendiğinde frekansı en yüksek tablo olduğu görülmektedir. Katılımcılar soruya farklı açılardan yaklaşmış ve bu bakış açılarına göre yanıt vermişlerdir. Genel yoğunluk görüntülü dinlemelerin faydalı, yararlı olması ve olmaması üzerindedir.

Görüntülü dinlemelerin faydalı olduğunu düşünen katılımcılar kendi içlerinde de konunun farklı yönlerine dikkat çekmişlerdir. Katılımcıların bazıları görüntülü dinlemelerde

beden dilinin faydalı olacağını belirtirken bazıları da görüntüyü daha sonra hatırlamanın öğrenmeyi kalıcı kılacağı üzerinde durmuştur.

Görüntülü dinlemeyle ilgili olumlu görüş bildiren katılımcılardan birkaçı görüntülerin gramer bilgisini pekiştireceğini belirtmiştir. Bunun yanında kelimelerin doğru yazılışlarının öğrenilmesinde de yararlı olacağını belirtenler vardır. K15 kodlu öğrenci bu noktada şunları ifade etmiştir:

“Görüntülü Türkçe lazım. Çünkü ben dinliyorum ve metni görüyorum. Gramerde hata yapmıyorum. Kelimelerin doğru yazılışını aklımda tutuyorum.”

Görüntü ve sesin aynı anda olmasını güzel olarak değerlendiren K1 düşüncelerini şöyle belirtmiştir:

“Böyle çok güzel olacak. Çünkü dinlediğin her şeyle beraber görüntü de zihninde canlanacak. Sonuç olarak bir dinlemede görüntüyü ve sesi birlikte yapmış olacaksın.”

Ses ve görüntünün birlikte kullanılmasının iyi bir fikir olduğunu düşünen K6 kodlu öğrenci, bu çalışmanın Türkçeyi anlamada kendilerine yardımcı olacağına inanmaktadır. K6 fikirlerini şöyle ifade etmektedir:

“Ses kaydı dinlemek ve görüntüye bakmak iyi bir fikir. Çünkü Türkçeye çok fazla yardımcı olacak. Fakat ses ve görüntü daha net olmalı. Bu sayede daha net duyabilir ve görebiliriz.”

Katılımcıların bazıları görüntülü dinleme metinlerinden elde ettikleri kazanımları daha sonra kullanabileceklerini, görüntülerin bu kazanımları hatırlamada yardımcı olacağını dolayısıyla da dinleme metinlerinden elde edilen kazanımların görüntüler sayesinde kullanılabilirliğinin ve kalıcılığının arttığını belirtmiştir. K11 kodlu katılımcı bu noktadaki fikirlerini şöyle belirtmiştir:

“İleride bize olayları ve bazı şeyleri hatırlamamızda yardımcı olacak görüntüler elde etmek için görüntülü dinlemeler çok önemli. Sonuç olarak görüntülü dinleme telaffuzu öğrenmemize yardımcı olur.”

Görüntülü dinlemelerde beden dilinin metnin anlaşılabilirliğini artıracığını düşünen K5 kodlu katılımcı görüşme formuna şu bilgileri yazmıştır:

“Bir şeyler anlamak için görüntülü dinleme daha iyi olacak. Beden dili ne anlatmak istediğini anlamamız için daha fazla yardımcı olacaktır.”

Video kullanarak yapılan dinlemelerin olayları analiz etmede yararlı olacağını düşünen K17 kodlu katılımcı bununla birlikte videolardaki jest ve mimiklerin de dinlemeyi kolaylaştıracağını düşünmektedir. K 17 düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Görüntülü dinleme yararlı. Çünkü videolarla durumları analiz edebiliriz ve dinlemeyle sese gerek kalmadan genel bir fikir elde edebiliriz. Videoda bulunan farklı kişilerin jest ve mimikleri olayı kavramamıza yardımcı olur.”

Görüntülü Türkçe dinleme metinleri hakkında düşüncelerinizi yazınız? Sorusuna bazı öğrenciler beğeni ifade eden cevapları farklı kelimelerle belirtmiştir. Açık içerik analizi yöntemi kullandığımız için bu cevapları faydalı ve yararlı kategorisine dahil etmeyip bu cevapların her birisini ayrı bir kategori içerisinde ele aldık.

K2 kodlu öğrenci bu soruyu şu şekilde yanıtlamıştır:

“Bence görüntülü dinleme iyi, zor değil.”

K3 kodlu katılımcının da bu soruya verdiği cevap şöyledir:

“Bu dinleme daha kolay ve en güzel.”

K14 kodlu katılımcı da soruya kısa bir cevap vermiştir. K 14'e göre görüntülü Türkçe dinleme metinleri "Çok iyi" dir.

Tablo 11'de de görüldüğü gibi katılımcıların çoğu görüntülü Türkçe dinleme metinlerinin faydalı olduğunu belirtmektedir. Fakat bazı katılımcılar ses ve görüntüyü birlikte takip edemediklerini belirtmiştir. Ses ve görüntünün aynı anda verilmesi katılımcılarda konsantrasyon problemini doğurmuştur. Katılımcılar sesi takip ederken görüntüyü kaçırdıklarını; görüntüyü takip ederken sesi kaçırdıklarını belirtmiştir. Buradaki problemin öğrencilerin Türkçeyi öğrenmeye başladığından beri (1,5 ay) sürekli görüntüsüz dinleme çalışmaları yaptığından bu dinleme metoduna alışmalarından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

Görüntülü dinleme metoduyla yapılan dinleme çalışmalarında konuları eksik anladığını düşünen K18 fikirlerini şöyle dile getirmiştir:

"Bu metotta görüntülerden konuları ve konuşmaları eksik anlıyorum. Görüntüyü takip ederken bazı konuları kaçıyorum."

Görüntülü dinleme metodunun temel seviyede uygun olmadığını, görüntüyü ve sesi birlikte takip ederken neye ihtiyacının olduğunu belirleyemeyen K4 kodlu katılımcı konuyla ilgili şunları söylemiştir:

"Bu dinleme faydalı değildir. Biz bu dinlemeyle gerçekten neye ihtiyacımız olduğuna konsantre olamayız. Belki ileriki seviyelerde faydalı olabilir."

Görüntülü dinleme yapıldığında dinleme sorularına odaklanamadığını söyleyen K7 kodlu öğrenci görüntülü dinleme metodunun kendilerine yardımcı olmadığını düşünmektedir.

K7'nin konuyla ilgili düşünceleri şöyledir:

“Bu metot çok yardımcı olmuyor. Çünkü bize video gösterilirse biz görüntüye odaklanamıyoruz. Eğer biz ses kayıtları dinlemeye odaklanırsak kitaptaki soruları yapabiliriz. Görüntülü alıştırmaları görmemizin gerekli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü aynı zamanda kitaptaki soruları cevaplamamız gerekiyor.”

Dinleme metinleriyle ilgili soruları cevaplarırken görüntü ve sesi takip etmekte zorlandığını düşünen K10 kodlu katılımcı görüntülü dinleme metodunun yeni kelimeleri öğrenmede faydalı olabileceğini belirtmiştir. K10 görüşme formuna şunları yazmıştır:

“... alıştırmaları yaparken aynı anda her şeye konsantre olamıyoruz. Bu stratejiyi yeni kelimeleri öğrenirken kullanmak istiyorum. Fakat alıştırmaları yaparken değil...”

Bazı katılımcılar Türkçeye olan yabancılıklarını da göz önüne alarak görüntülü dinlemelerin temel seviyede gerekli olduğunu düşünmektedir.

Görüntülü dinlemeler sayesinde iletişim becerilerinin gelişeceğini ve alıştırmaları daha iyi yapabileceğini düşünen K9 bu metodun temel seviye için daha iyi olacağını düşünmektedir. K9 düşüncesini şöyle dile getirmiştir:

“Temel seviyede ses ve görüntü bizim için daha iyi. Alıştırmaları daha iyi anlayabiliriz ve iletişimimizi geliştirebiliriz.”

Temel Türkçe seviyesinde görüntülü dinlemelerin mantıklı olduğunu düşünen K16 kodlu katılımcı fikirlerini şu şekilde belirtmiştir:

“Bence şimdi bizim için görüntülü dinleme çok mantıklı.”

K8 kodlu katılımcı soruyu genel dinleme metinleriyle ilgili düşünmüş, düşüncelerini şöyle dile getirmiştir:

“Türkçe dinlemenin sınıftaki çalışmama yardımcı olacağını düşünüyorum.”

Bölüm IV: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde Ankara Üniversitesi TÖMER Bursa Şubesi'nde 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında öğrenim gören deney ve kontrol grubu öğrencilerinden elde edilen verilerden hareketle elde edilen bulguların sonuçlarına yer verilip bu sonuçlarla yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve dinleme becerisinin geliştirilmesiyle ilgili yapılan diğer araştırmaların sonuçları tartışılacaktır.

Tartışma ve Sonuç

Türkiye'de TÖMER'lerin öncüsü olan, ilk TÖMER kurucusu ve yıllarca Ankara Üniversitesi TÖMER şubelerinin müdürlüğünü yapmış Mehmet Hengirmen (1994; s. 50) *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve TÖMER Yöntemi* adlı kitabında yaptığı gözlemlere göre TÖMER ilk kurulduğu zaman dersler Dil ve Tarih-coğrafya Fakültesinde dil laboratuvarında yapılmaktaymış. Öğrencilere başlangıçta "*Türkçe Öğreniyoruz*" adlı kitabın ses bantları dinletilmiş ve sonra Orta Türkçe ve Yüksek Türkçe kurslarına gelen öğrencilere öykü, tiyatro ve aktüel konularda çeşitli bantlar dinletilmiştir. Dersler U biçimindeki küçük sınıflarda yapılmış ve her sınıfa bir video televizyon kurulmuştur. Hengirmen (1994) öğrencilerin ses bantları yerine video filmlerini tercih ettiklerini ifade etmiştir. Son zamanlarda dil öğretiminde gelişmiş ülkelerin video filmlerine önem verdiklerini ve bu konuda pek çok film hazırladıkları görülmektedir.

Burada Hengirmen video filmlerden bahsetmiş ve öğrencilerin ses bantları yerine video filmleri tercih ettiklerini belirtmiştir. Video filmler de dinleme/izleme becerileri kapsamında değerlendirilebilir. Bu çalışma sadece Temel Türkçe ilk üç üniteyle sınırlıyken Hengirmen'in yaptığı gözlem ve uygulama daha geniş kapsamlı üniteler üzerinde gerçekleşmiştir. Buradan yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin birçoğunun hangi dil seviyesinde olursa olsun ses bantları, ses cd'leri dinlemek yerine görüntülü dinleme/izlemeleri tercih ettikleri görülmektedir.

Durukan *Yabancılara Türkçe Öğretimi* üzerine yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında yabancı dil öğretimi ve video üzerine bir durum değerlendirmesi yapmıştır. Yaptığı değerlendirmede şunları ifade etmiştir:

Dil laboratuvarları 1980’li yıllarda terk edilmeye ve yerini video ile ilgili eğitime bırakmaya başlamıştır. Günümüzde ise video ile yabancı dil öğretimi çok daha etkin ve yaygın bir duruma gelmiştir. Almanca, İngilizce, Fransızca, Japonca gibi dillerin öğretimi için video filmleri yapılmış çok büyük başarı sağlanmıştır. (Durukan, 1999; s. 15).

Gelişen teknolojisi ve öğrenme psikoloji eğitimde de yeni öğrenme modellerini doğurmuştur. Yabancı dil öğretiminde de yeni gelişmelerden yararlanılmalıdır. Durukan’ın yaptığı değerlendirmeye göre dil laboratuvarları terk edilmeye başlanmış, yerini daha başarılı dil öğretimi yapan video film kullanımını almıştır. Bu yöntem dünyanın en çok konuşulan ve öğretilen dillerinde uygulanmış ve başarılı sonuçlar vermiştir.

Durusoy (2011) ‘‘Öğretmen Yetiştirmede Web 2.0 Ve Dijital Video Teknolojilerinin Kullanılarak Öğretmenlik Öz-Yeterliliğinin Geliştirilmesi’’ adlı yüksek lisans tez çalışmasında Web 2.0 ve dijital video teknolojilerinin öğretmen yetiştirmede öğretmenlik öz yeterliliğinin geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Durusoy deney grubu öğretmen adaylarının ders anlatımlarına video teknolojisini eklemiş bu teknolojinin öğrenci öz yeterliliğini olumlu yönde etkilediğini tespit etmiştir. Durusoy’un tespitleri şu şekildedir:

‘‘...Web 2.0 teknolojilerinin ve dijital videoların kullanımının öğretmenlik öz-yeterliliklerini olumlu yönde geliştirici bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Özellikle motivasyon sağlama ve dikkat çekme, disiplini koruyabilme, örnek ve alternatif açıklama sunabilme, farklı öğretim yöntemlerine başvurma, uygun yöntemi seçebilme ve sınıfa hakimiyet konularında öğretmen adaylarının davranışlarında olumlu gelişimler gözlenmiştir (Durusoy, 2011; s. 55).’’

Yıldırım (2014) ‘‘Tablet Bilgisayarlara Yönelik Geliştirilen E-Kitapların Video İle Zenginleştirilmesi Süreci: Bir Tasarım Tabanlı Araştırma’’ adlı doktora çalışmasında video

ile zenginleştirilmiş e-kitapları incelemiştir. Yıldırım bu çalışmasında metinlerden farklı fakat metinlerle ilgili günlük hayattan örneklerle birlikte kullanılan videoların ilgi gördüğü sonucuna ulaşmıştır.

Ulusoy (2012) “Orta Öğretim İngilizce Derslerinde Otantik Video Kullanımı: Durum Komedisinin Konuşma Becerisine Etkisi Üzerine Deneysel Bir Çalışma” adlı yüksek lisans tezinde otantik video kullanımının konuşma becerisine etkisini deneysel yöntemle tespit etmiştir. Araştırmanın ileriki bölümlerinde de bahsedildiği gibi her dil becerisinin birbiriyle sıkı bir ilişkisi vardır. Birinin gelişimi diğerini olumlu etkileyebileceği gibi tam tersi bir dil becerisinin eksik kalması diğer dil becerilerini de olumsuz yönde etkileyecektir. Ulusoy’da yapmış olduğu çalışmada şu sonuca ulaşmıştır:

İngilizce konuşma becerisinin gelişmesi üzerine orta öğretim 10’uncu sınıfta okuyan biri deney biri kontrol grubu olmak üzere ayrılmış iki sınıftaki öğrencilere 8 haftalık uygulamanın başında ve sonunda ön-test ve son-test İngilizce sözel sınavları yapılmıştır ve sonuçlara bakıldığında 8 hafta boyunca Mr. Monk izleyen ve izlerken video aktiviteleri yapan grubun sadece etkileşimli konuşma aktivitelerinden oluşan dersleri gören gruptan daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Her iki grup 8 hafta boyunca aynı temayla farklı aktiviteler yapmış olsalar da araştırmacıların da belirttiği üzere yabancı dil eğitiminde kullanılan videolar öğrencilerin bilişsel alanlarını (cognitive domain) çalıştırıp ve motivasyonlarını arttırmaktadır (Ulusoy, 2012; s. 49).

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde deney grubunda geleneksel metotla yapılan dinleme çalışmalarında dört öğrencinin başarısız olduğu görülmektedir. VKYD metoduyla yapılan dinleme çalışmalarında ise başarısız hiçbir öğrencinin olmadığı, sınıftaki tüm öğrencilerin başarı gösterdikleri görülmektedir.

VKYD metoduyla yapılan dinleme çalışmalarında öğrencilerin geleneksel metotla yapılan dinleme çalışmalarına göre daha başarılı oldukları aldıkları puanlardan anlaşılmaktadır.

Kontrol grubunda geleneksel metotla yapılan dinleme çalışmalarında ön testte iki öğrencinin başarısız olduğu görülmektedir. Son test sonuçlarını incelediğimizde kontrol grubunda  öğrencinin başarısız olduğu anlaşılmaktadır.

Deney grubunda ön test sonuçlarına göre dört ğrenci başarısız olurken kontrol grubunda başarısız ğrenci sayısı ikidir. Başarısız ğrenci sayıları kendi aralarında kıyaslandığında deney grubundaki başarısız ğrenci sayısı kontrol grubundaki başarısız ğrenci sayısının iki katıdır. Fakat VKYD metoduyla yapılan dinleme çalışmalarından sonra başarısız ğrenci sayısı kontrol grubunda artarken, deney grubunda sıfıra inmiştir.

Sadece ses kayıtlarından oluşan dinleme metinlerinde öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirici bir sonuç görülmemektedir. Kontrol grubu n test ve son test puanları arasında çok az bir farkın olduğu görülmektedir. Bu farkın da aradan geçen bir aylık sürenin sonunda öğrencilerin dile olan alışkanlıklarının artmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

VKYD metoduyla yapılan dinlemelerde ise hem bireysel bazda hem de sınıf bazında tüm öğrencilerin ortalamasında bariz bir artışın olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farkın görüntü kullanımından kaynaklandığını düşünülmektedir.

Deney grubu öğrencilerine araştırma sürecinde uygulanan dinleme metinlerinden elde edilen ortalama aynı grubun ön test ortalamasına göre bir hayli yüksektir.

Kontrol grubunun uygulama sürecinde aldıkları notların ortalaması deney grubunun ön test not ortalamasına çok yakındır.

Kontrol grubunun geleneksel metotla yapılan dinleme çalışmalarının bir aylık sonucunu incelendiğinde çok az bir artışın olduğu gözlenmektedir. Bu artışın ğrencilerin Türkçeye olan aşinalığının artmasından kaynaklandığını düşünülmektedir.

Deney grubunda ise VKYD metoduyla yapılan dinleme çalışmalarından sonra gözle görülür bir artış gözlenmektedir.

Araştırma sürecinde deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları arasındaki değişim incelendiğinde deney grubunda istisnasız tüm öğrencilerde artış olduğu gözlenmektedir. Bu artış düzenli ve homojen bir artıştır. Kontrol grubunun puan değişimi incelendiğinde bazı öğrencilerde artış bazı öğrencilerde ise düşüş olduğu görülmektedir. Değişim düzensiz ve heterojendir. Bu sonuçlardan hareketle VKYD metodunun öğrencilerin dinleme becerisini geliştirmede etkili ve faydalı olduğunu söylemek mümkündür.

Öneriler

1. Öğrencilerin zorlandığı düşünülen dinleme eğitimi video kullanılarak kolaylaştırılabilir. Dinleme dersleri daha eğlenceli hale getirilebilir. VKYD' ler sadece ses kayıtlarından oluşan dinlemelere göre daha başarılıdır. Hazırlanacak dinleme materyalleri bu sonuçlar da dikkate alınarak düzenlenebilir.
2. Dil öğrenimi tüm temel becerilerle bir bütünlük oluşturduğundan başarılı olunan her beceri diğer becerileri de olumlu etkiler. Kazanılan her bir dil becerisi öğrenenin motivasyonunu artırabileceği gibi diğer becerilerin kazanılmasını daha hızlı ve kolay hale getirebilir. Bu yüzden her bir becerinin en mükemmel şekilde geliştirilmesi hedeflenebilir.
3. Video görme ve işitme duyularına hitap ettiğinden öğrenmeyi hızlı hale getirebileceği gibi hatırlamayı da kolaylaştırabilir. Bu sayede öğrenilen bilgilerin kalıcılığı artırılabilir.
4. Video ile yapılan dinleme etkinlikleri sadece seslerin işitilmesini sağlamaz. Video ile elde edilen görüntülerle öğrenilen dilin ulusunun düşünüş, yaşayış, gelenek, görenek, örf, adet, giyim, kuşam gibi kültür öğeleri de çabucak öğretilir.

5. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin çoğu Türkçeyi Türkiye’de öğrenmektedir. Yine bu çoğunluğun büyük bir kısmını öğrenciler oluşturmaktadır. Yabancı bir ülkede yaşayan insanın günlük hayatta ihtiyaç duyduğu temel beceriler konuşma ve dinlemedir. Öğrenciler hem günlük hayatta hem de öğrenim süresince dinlemeye çokça ihtiyaç duymaktadır. Günlük hayattaki ve öğrenim sürecindeki dinleme genellikle konuşanı dinlemedir. Yani iletişim kurulan kişilerle karşılıklı bir diyalog söz konusudur. Günlük hayatta genellikle konuşanı dinleme olarak kullanılan dinleme becerisini yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde zor ve az kullanılan ses kayıtlarını dinleme şeklinde öğretmek yerine iletişimci dil öğretim yaklaşımı dikkate alınarak yeniden tasarlanabilir. Çünkü dil öğretimi hayattan kopuk değil, hayatın içinde olanların öğretilmesiyle daha kolay ve kalıcı hale gelmektedir.
6. Yabancı dil öğrenen kişiler dili bir an önce öğrenmek ve kullanmak istemektedir. Öğrenenlerin bu istekleri basitten karmaşığa doğru dil öğretim ilkesine uygun olarak karşılanabilir. Uygulanan VKYDMGF’de öğrencilerin büyük bir çoğunluğu VKYD’lerin daha basit ve anlaşılır olduğunu belirtmiştir.
7. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin en çok zorlandıkları dil becerisi olarak belirttikleri dinleme becerisi video kullanımı sayesinde çabuk ve anlaşılır hale gelebilir. Son yıllarda Türkiye’ye ve Türkçeye olan ilgi de göz önünde bulundurularak zor ve anlamlandırılmaz olan dinleme metinleri yerine; anlaşır, eğlenceli, öğrenme isteğini artıran, görselliği olan dinleme metinleri kullanılabilir.

Kaynakça

- Adem, E. ve Arslan, M. (2010). Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, 147, s. 63-86.
- Aksan, D. (2009). *Anlambilim konuları ve Türkçenin anlambilimi* (IV. Basım). Ankara: Engin Yayınevi.
- Arslan, M. (2012). Tarihi süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi çalışmaları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2).
- Arslan, M. ve Gürdal, A. (2012). Yabancılara görsel ve işitsel araçlarla Türkçe kelime öğretim yöntemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), s. 255-270.
- Aksan, D. (2000). *Her yönü ile dil ana çizgileri ile dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Barın, M. (2002). Yabancı dil öğretiminde dinleme becerisinin önemi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(28-29), s. 17-22.
- Bayraktar, N. (2003). *Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi*. 15.04.2015 tarihinde http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/bayraktar_01.php adresinden erişildi.
- Benhür, M. H. (2002). *Türkçenin yabancılara öğretiminde tartışılmayan ana kavramlar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), s. 107-133.
- Bilen, E. (2010) Yabancılara Türkçe öğretiminde sinema filmlerinden yararlanma. *Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri kitabı içinde*. Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- Creswell, J. ve Plano-Clark, V. L. (2007). *Designing and Conducting mixed methods research*. London: Sage Publications.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Ekin Eğitim-Yayıncılık.
- Demircan, Ö. (2013). *Yabancı dil öğretim yöntemleri* (5. Baskı). İstanbul: DER Yayınları.
- Demirel, Ö. (2010). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2006). *Türkçe öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Doğan, Y. (2012) *Dinleme eğitimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Durukan, O. (1999) *Yabancılar Türkçe öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durusoy, O. (2011) *Öğretmen yetiştirmede web 2.0 ve dijital video teknolojilerinin kullanılarak öğretmenlik öz-yeterliğinin geliştirilmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ergin, M. (2002) *Türk dili*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.
- Gücün, S. (2002) *Yabancı dil öğretiminde dört temel beceri ve dinleme. V. Dünyada Türkçe Öğrenimi Sempozyum Bildirileri*, Ankara: AÜ Basımevi.
- Güneş, F. (2007) *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Güvercin, A. (2012) *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde TÖMER modeli yazma eğitimi ve süreç temelli yazma modelinin karşılaştırılması*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı.
- Hanbay, O. (2013) *Çocuklara yabancı dil öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hengirmen, M. (1994) *Yabancı dil öğretim yöntemleri ve TÖMER Yöntemi*. Ankara: Engin Yayın Evi.

- İşcan, A. ve Aydın, G. (2012) Yabancı dil olarak Türkçe dinleme öğretimi. Aziz, K. ve A. Şahin, (Ed). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (2. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Kana, F. (2014) Türkçe eğitiminde öğretmenlik uygulaması dersi: Bir durum çalışması. *Tarih Okulu Dergisi*, (XVII), s. 745-764.
- Karababa, C. ve Dilçin, S. (2002). Yabancı dil olarak Türkçe'nin öğretiminde dinleme-anlama becerisini geliştirme. *V. Dünyada Türkçe Öğrenimi Sempozyum Bildirileri*. Ankara: A.Ü. Basımevi.
- Köksal, D. ve Varışoğlu, B. (2012). Yabancı dil öğretiminde temel ilke ve kavramlar. Aziz, K. ve Şahin, A. (Ed). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (2. Baskı). Ankara: PegemA Akademi.
- Köksal, D. ve Varışoğlu, B. (2012) Yabancı dil öğretiminde yaklaşım yöntem ve teknikler. Aziz, K. ve Şahin, A. (Ed). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (2. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Melanlıoğlu, D. ve Tayşi, K. ve Özdemir, B. (2012) Yabancılara Türkçe öğretiminde karikatür kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(9), 241-256.
- Oktaylar, Hasan C. (2006) *Öğretmen adayları için KPSS eğitim bilimleri*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2006). *Bir dil becerisi olarak dinleme eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdemir, E. (1983). Anadili olarak Türkçe öğretimi. *Türk Dili*. 379-380, s. 18-30.
- Sekman, M. (2000). *Kesintisiz öğrenme*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Gazi Kitapevi.

- Şahin, A. ve Koçer, Ö. (2012) Yabancı dil öğretiminde motivasyon ve stratejileri. Aziz, K. ve Şahin, A. (Ed). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (2. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Şahin, E. Y. (2013). Arnavutluk'taki Türkçe öğretmenlerinin Türkçenin etkili öğretimi üzerine görüşlerinin incelenmesi: Bir durum çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(23), 57-79.
- Şahin, E. Y. ve Koçbey, P. (2012) Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitapları. Aziz, K. ve Şahin, A. (Ed). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Şengül, M. (2012) Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyal kullanımı. Aziz, K. ve Şahin, A. (Ed). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Tosun, C. (1983). Anadiliyle amaç dilin ilişkileri ve etkileşim alanları üzerine. *Türk Dili*, Temmuz–Ağustos.
- Tunçel, H. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde sözlü Türkçenin kelime sıklığı ve yaygınlığını belirleme çalışması*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı.
- Tuzcu Eken, D. (2011). *Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde temel düzey dinleme-anlama etkinliklerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe Bilim Dalı.
- Tüm, G. (2010). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde drama tekniğinin rolü. *Turkish Studies*, 5(3), 1898-1920.
- Ulusoy, G. (2012). *Orta öğretim İngilizce derslerinde otantik video kullanımı: Durum komedisinin konuşma becerisine etkisi üzerine deneysel bir çalışma*. Yayınlanmış

Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Eğitim Teknolojileri Anabilim Dalı.

Ungan, S. (2006). Avrupa birliğinin dil öğretimine karşı tutumu ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15. 217-226.

Yaylı, D. ve Yaylı, D. (2010) Yazma eğitime okur odaklı yaklaşım ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. *Türkçe öğretiminde güncel tartışmalar*. II. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı Bildiri Kitabı içinde (394-399), Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER Yayınları.

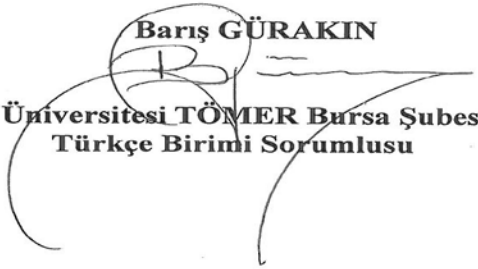
Yıldırım, G. (2014) *Tablet Bilgisayarlara yönelik geliştirilen e-kitapların video ile zenginleştirilmesi süreci: Bir tasarım tabanlı araştırma*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Yorulmaz, M. (2009). *Göreve dayalı öğretim yönteminin Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde dinleme becerisinde kullanılmasının avantajları*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı.

Ekler

Ek A: Uygulama İzin ve Onay Sayfası

Kurumumuz ek dersli okutmanlarından Arif ÇAKIR 05.10.2013 – 26.10.2013 tarihleri arasında şubemizde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisinin Geliştirilmesinde Video Kullanımının Yeri adlı çalışmasının deneysel kısmını uygulamalı olarak gerçekleştirmiştir.

Barış GÜRAKIN

**Ankara Üniversitesi TÖMER Bursa Şubesi
Türkçe Birimi Sorumlusu**

Ek B: Ölçme Araçları (I. Dinleme Metni)

1.2

16 Tabelaya bakalım, yanıtlayalım

6. KAT	Sınıflar 18, 19, 20, 21, 22, 23
5. KAT	Öğretim Elemanları Sınıflar 13, 14, 15, 16, 17
4. KAT	Öğretim Elemanları Sınıflar 9, 10, 11, 12
3. KAT	Öğretim Elemanları Sınıflar 5, 6, 7, 8
2. KAT	İdare Amirliği Sınıflar 1, 2, 3, 4
1. KAT	Öğrenci İşleri Dil Kütüphanesi

SIRALAMA		-İlinci
Sayı	Ek	Örnekler
bir	İlinci	yedinci (kat)
yedi	İlinci	dokuzuncu (lev)
dokuz	uncu	birinci (sokak)
dört	üncü	altıncı (blok)
altı		kaçıncı (kat)
kaç		sonuncu (durak)
son		dörtüncü (bölüm)

- Kütüphane kaçınıcı katta?
Birinci katta
- Öğrenci işleri kaçınıcı katta?
- 4 numaralı sınıf kaçınıcı katta?
- Fotokopi odası nerede?
- Kantin nerede?
- 19 numaralı sınıf nerede?

KOŞAÇ TÜMCESİ (haber kipi, devam)

Kişi Adılı	Ad/Sıfat	-	?	Kişi Eki	Örnekler
ben	öğretmen	değil	mi	-ım/-im/-um/-üm/-yım/-yim/-yum/-yüm	Siz okulda mısınız?
sen	çalışkan		mi	-sın/-sin/-sun/-sün	Ben hastayım.
o	okulda		mu	-	Sen öğrenci değilsin.
biz	öğrenci		mü	-ız/-iz/-uz/-üz/-yız/-yiz/-yuz/-yüz	O Ali mi?
siz	Ali			-sınız/-sınız/-sunuz/-sünüz	Biz öğretilmeniz.
onlar	hasta			(-lar/-ler)	Onlar çalışkanlar.

17 Tamamlayalım

- Ben TÖMER'de öğrenci *yim*.
- Siz Alman _____?
- Siz öğretmen _____?
- Kitaplar sen _____?
- Ali İrlandalı _____, Suriyeli.
- Onlar doktor _____?
- Aysun Hanım bu şirkette müdür _____?
- Kafeterya altınıcı kat _____?
- Siz evli _____?
- Hayır, ben evli _____, bekar _____.
- Yemekte ne var? Biz çok aç _____.
- Siz nereli _____?
- Biz şimdi okul _____.
- Ahmet Bey siz _____?
- Öğretmen siz _____?
- Burası sınıf _____?
- Biz öğrenci değil _____.
- Murat İsviçre' _____.
- Biz şimdi sınıfta _____.
- Bilgisayar açık _____?
- Sen şimdi otobüste _____?
- Biz Çinli _____.
- Murat İranlı _____, Türk.

18 Dinleyelim, işaretleyelim

Kimler Sınıfta?

	Lisa	Vladimir	Umiko	John	Ali
Öğretmen			✓		
Fransız					
Suriyeli					
Diplomat					
Öğrenci					
Japon					
Hemşire					

Ek C: Ölçme Araçları (I. Dinleme Metni) Deney Grubu K16 Kodlu Öğrencinin Dinleme

Sınavı Örneği

1.2

16 Tabela bakalım, yanıtlayalım

6. KAT	Sınıflar 18, 19, 20, 21, 22, 23
5. KAT	Öğretim Elemanları Sınıflar 13, 14, 15, 16, 17
4. KAT	Öğretim Elemanları Sınıflar 9, 10, 11, 12
3. KAT	Öğretim Elemanları Sınıflar 5, 6, 7, 8
2. KAT	İdare Amirliği Sınıflar 1, 2, 3, 4
1. KAT	Öğrenci İşleri Dil Kütüphanesi

SAYI	Ek	Örnekler
bir	(ilinci)	yaşadığı kat
dokuz	ilinci	dokuzuncu levli
dört	uncu	birinci (sokak)
altı	üncü	altıncı (blok)
kaç		kaçıncı (kat)
son		sonuncu (durak)

- Kütüphane kaçını katta?
Birinci katta.
- Öğrenci işleri kaçını katta?
- 4 numaralı sınıf kaçını katta?
- Fotokopi odası nerede?
- Kantin nerede?
- 19 numaralı sınıf nerede?

KOŞAÇ TÜMCESİ (haber kipi, devam)

Kişi Adlı	Ad/Sıfat	-	?	Kişi Eki	Örnekler
ben	öğretmen	değil	mi	-im/-im/-um/-üm/-yım/-yum/-yüm	Siz okulda mısınız?
sen	çalışkan		mi	-sin/-sin/-sun/-sün	Ben hastayım.
o	okulda		mu	-	Sen öğrenci değilsin.
biz	öğrenci		mü	-iz/-iz/-uz/-üz/-yız/-yüz/-yüz	O Ali mi?
siz	Ali			-sınız/-sınız/-sunuz/-sünüz	Biz öğretmeniz.
onlar	hasta			-lar/-ler	Onlar çalışkanlar.

17 Tamamlayalım

- Ben TÖMER'de öğrenciyim.
- Siz Alman _____?
- Siz öğretmen _____?
- Kitaplar sen _____?
- Ali İrlandalı _____, Suriyeli.
- Onlar doktor _____?
- Aysun Hanım bu şirkette müdür _____?
- Kafeterya altıncı kat _____?
- Siz evli _____?
- Hayır, ben evli _____, bekar _____.
- Yemekte ne var? Biz çok aç _____.
- Siz nereli _____?
- Biz şimdi okul _____.
- Ahmet Bey siz _____?
- Öğretmen siz _____?
- Burası sınıf _____?
- Biz öğrenci değil _____.
- Murat İsviçre' _____.
- Biz şimdi sınıfta _____.
- Bilgisayar açık _____?
- Sen şimdi otobüste _____?
- Biz Çinli _____.
- Murat İranlı _____, Türk.

18 Dinleyelim, işaretleyelim

Kimler Sınıfta?

	Lisa	Vladimir	Umiko	John	Ali
Öğretmen			✓		
Fransız	✓				
Suriyeli					✓
Diplomat				✓	
Öğrenci		✓			✓
Japon			✓		
Hemşire	✓				

Ek D: Ölçme Araçları (I. Dinleme Metni) Kontrol Grubu K7 Kodlu Öğrencinin Dinleme

Sınavı Örneği

1.2

16 Tabelaya bakalım, yanıtlayalım

6. KAT	Sınıflar 18, 19, 20, 21, 22, 23
5. KAT	Öğretim Elemanları Sınıflar 13, 14, 15, 16, 17
4. KAT	Öğretim Elemanları Kantin Sınıflar 9, 10, 11, 12
3. KAT	Öğretim Elemanları Fotokopi Sınıflar 5, 6, 7, 8
2. KAT	İdare Amirliği Öğretim Elemanları Sınıflar 1, 2, 3, 4
1. KAT	Öğrenci İşleri Halkla İlişkiler. DVD Kulüp Dil Kütüphanesi Okuma Salonu

SAYI	Ek	Örnekler
bir	üçüncü	yaşamca (kat)
iki	üçüncü	dokuzuncu (lev)
dokuz	üçüncü	birinci (sokak)
dört	üçüncü	altıncı (blok)
altı	üçüncü	kaçınıc (kat)
kaç	üçüncü	sonuncu (durak)
son	üçüncü	dördüncü (bölüm)

- Kütüphane kaçınıc katta?
Birincic katta
- Öğrenci işleri kaçınıc katta?
- 4 numaralı sınıf kaçınıc katta?
- Fotokopi odası nerede?
- Kantin nerede?
- 19 numaralı sınıf nerede?

KOŞAÇ TÜMCESİ (haber kipi, devam)

Kişi Adılı	Ad/Sıfat	değil	?	Kişi Eki	Örnekler
ben	öğretmen	değil	mı	-im/-im/-um/-üm/-yim/-yüm/-yum/-yüm	Siz okulda mısınız?
sen	çalışkan		mı	-sin/-sin/-sun/-sün	Ben hastayım.
o	okulda		mu	-	Sen öğrenci değilsin.
biz	öğrenci		mü	-iz/-iz/-uz/-üz/-yiz/-yüz/-yüz/-yüz	O Ali mi?
siz	Ali			-sınız/-sınız/-sunuz/-sünüz	Biz öğretmeniz.
onlar	hasta			(-lar/-ler)	Onlar çalışkanlar.

17 Tamamlayalım

- Ben TÖMER'de öğrenciyim.
- Siz Alman _____?
- Siz öğretmen _____?
- Kitaplar sen _____?
- Ali İrlandalı _____, Suriyeli.
- Onlar doktor _____?
- Aysun Hanım bu şirkette müdür _____?
- Kafeterya altıncı kat _____?
- Siz evli _____?
- Hayır, ben evli _____, bekar _____.
- Yemekte ne var? Biz çok aç _____.
- Siz nereli _____?
- Biz şimdi okul _____.
- Ahmet Bey siz _____?
- Öğretmen siz _____?
- Burası sınıf _____?
- Biz öğrenci değil _____.
- Murat İsviçre' _____.
- Biz şimdi sınıfta _____.
- Bilgisayar açık _____?
- Sen şimdi otobüste _____?
- Biz Çinli _____.
- Murat İranlı _____, Türk.

18 Dinleyelim, işaretleyelim

Kimler Sınıfta?

	Lisa	Vladimir	Umiko	John	Ali
Öğretmen			✓		
Fransız	✓				
Suriyeli					✓
Diplomat					✓
Öğrenci				✓	
Japon		✓	✓		
Hemşire	✓				

kontrol 7

Ek E: Ölçme Araçları (II. Dinleme Metni)

1.3

28 Dinleyelim, bulalım

Hangi Oda?

29 Dinleyelim, yazalım

Sorular ve Cevaplar

1. _____ ?
- Evet, odada televizyon var.
- Hayır, odada televizyon var.
- Hayır, odada televizyon değil.
- Evet, odada televizyon yok.
2. _____ ?
- Evet, burası bir oda.
- Evet, burası bir oda değil.
- Hayır, burası bir oda.
- Hayır, burada oda yok.
3. _____ ?
- Hayır, televizyon kapalı.
- Hayır, televizyon kapalı değil.
- Evet, televizyon açık.
- Evet, televizyon değil.
4. _____ ?
- Kitaplıkta kitaplar var.
- Kitaplık var.
- Kitaplıkta kitap yok.
- Kitaplıkta kitap değil.

18

1.3

30 Resme bakalım, yanıtlayalım

1. Burada ne?
2. Burada yatak var mı?
3. Odada sandalye var mı?
4. Duvarda tablo var mı?
5. Odada kaç tablo var?
6. Dolapta neler var?
7. Vazo nerede?
8. Odada başka neler var?

31 Dinleyelim, işaretleyelim

Çantada Ne Var?

- Çanta
- Yüzük
- Cüzdan
- Ayna
- Gözlük
- Anahtar
- Defter
- Cep telefonu
- Sözlük
- Kitap
- Mendil
- Kalem

32 Soralım, anlatalım

Sınıfta

- Sınıfta neler var?
- Sınıfta kaç sandalye var?
- Eşyalar nerede?
- Sınıfta kimler var?
- Sınıfta kaç öğrenci var?

A:153 / B:154

19

**Ek F: Ölçme Araçları (II. Dinleme Metni) Kontrol Grubu K5 Kodlu Öğrencinin
Dinleme Sınavı Örneği**

1.5

30 Resme bakalım, yanıtlayalım

1. Burası ne?

2. Burada yatak var mı?

3. Odada sandalye var mı?

4. Duvarda tablo var mı?

5. Odada kaç tablo var?

6. Dolapta neler var?

7. Vazo nerede?

8. Odada başka neler var?

31 Dinleyelim, işaretleyelim

Çantada Ne Var?

- Çanta
 Yüzük
 Cüzdan
 Ayna
 Gözlük
 Anahtar

- Defter
 Cep telefonu
 Sözlük
 Kitap
 Mendil
 Kalem

32 Soralım, anlatalım

Sınıfta

Sınıfta neler var?

Sınıfta kaç sandalye var?

Eşyalar nerede?

Sınıfta kimler var?

Sınıfta kaç öğrenci var?

kontrol 5

Ek G: Ölçme Araçları (II. Dinleme Metni) Deney Grubu K2 Kodlu Öğrencinin Dinleme Sınavı Örneği.

1.5

30 Resme bakalım, yanıtlayalım

1. Burası ne?

2. Burada yatak var mı?

3. Odada sandalye var mı?

4. Duvarda tablo var mı?

5. Odada kaç tablo var?

6. Dolapta neler var?

7. Vazo nerede?

8. Odada başka neler var?

31 Dinleyelim, işaretleyelim

Çantada Ne Var?

15

Çanta

Yüzük

Cüzdan

Ayna

Gözlük

Anahtar

Defter

Cep telefonu

Sözlük

Kitap

Mendil

Kalem

32 Soralım, anlatalım

Sınıfta

Sınıfta neler var?

Sınıfta kaç sandalye var?

Eşyalar nerede?

Sınıfta kimler var?

Sınıfta kaç öğrenci var?

Deney 2

Ek Ğ: Ölçme Araçları (III. Dinleme Metni)

2.2

13 İşaretleyelim, eşleştirelim

Hobiler!

Günümüzde hayat zor. Evde, işte, pek çok sorun var. Trafik, kalabalık, gürültü ve daha pek çok şey... Günler monoton geçiyor. Evden işe, işten eve gidiyoruz. Ama daha eğlenceli yaşamak mümkün!

Ben bir doktorum. Her sabah hastaneye gidiyorum. Hastalar, raporlar, ameliyalar... Bütün gün çalışıyorum ama mutsuz bir insan değilim. Çünkü bir hobim var: Fotoğrafçılık! Her gün, her yerde fotoğraflar çekiyorum. Bence hobiler insana pozitif enerji veriyor, hayat daha güzel geçiyor.

Bir hobi bulmak hiç zor değil, birçok alternatif var. Resim, müzik, koleksiyonlar, antikalar...

Daha aktif bir hobi mi istiyorsunuz? Dans, spor, paraşüt, sörf, motosiklet... Mesela bir doktor arkadaşım amatör bir dağcı. Hafta sonları dağda kamp yapıyor. Bir başka arkadaşım evde bulmacalar hazırlıyor. Sizin de böyle bir hobiniz var mı?

Doğru Yanlış

1. Doktor mutlu bir insan.
2. Hobiler hayata renk veriyor.
3. Doktor dağcılık da yapıyor.

14 İşaretleyelim, anlatalım

- Dağcılık • Maket
- Fotoğrafçılık • Koleksiyon
- Müzik • El sanatları
- Dans • Bilgisayar
- Resim • Yemek yapmak

Diğer:

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

alternatif → dolasmak
gezmek → hareketli
aktif → problem
sorun → yaşam
hayat → seçenek

26

2.2

15 Dinleyelim, tamamlayalım

Nurten Hanım'ın Hobisi

Benim adım Nurten. Ev hanımıyım. Zamanım genellikle evde geçiyor. Her gün temizlik yapıyorum, yemek pişiriyorum. Ama boş zamanlarımda bir kurs da gidiyorum. Kurslarda boncuktan kolyeler, bilezikler, küpeler yapıyorum. Yeni modeller öğrenmek için derslere de bakıyorum. Bazen ipek kumaşlarla küçük yastıklar yapıyorum ve arkadaşlarıma hediye ediyorum.

16 Eşleştirelim

- Yoğurt → Kumdan yapıyoruz.
Cam → Ozümden yapıyoruz.
Şarap → Toprakta yapıyoruz.
Seramik → Ağaçtan yapıyoruz.
Kağıt → Sütten yapıyoruz.

17 Öğrenelim, anlatalım

Sınıf Arkadaşım

1. Kaç yaşındasın? 5. Ne tür müzikten hoşlanıyorsun?
2. Çalışıyor musun, okuyor musun? 6. Hangi yemekleri seviyorsun?
3. Nerede çalışıyorsun / okuyorsun? 7. Spor yapıyor musun?
4. Ne gibi hobilerin var? 8. Hangi sporları yapıyorsun?

Adı: _____
Yaşı: _____
İşi: _____
Mesleği: _____
İş Yeri: _____
Okulu: _____
Hobileri: _____

18 Eşleştirelim

1. Nurten Hanım kolye yapıyor. üzümünden
2. Biliminsanın ilaç yapıyor. deriden
3. Eskirmolar ev yapıyor. boncuktan
4. Anılar bal yapıyor. süten
5. Dedem oyuncak araba yapıyor. kumdan
6. Çocuklar sahilde kale yapıyorlar. zeyfinden
7. Ben cüzdân yapıyorum. meyvelerden
8. Yoğurt yapıyoruz. bitkilerden
9. Zeytinyağı yapıyoruz. çiçeklerden
10. Şarap yapıyoruz. tahtadan
11. Reçel yapıyoruz. tahardan
12. Uçak yapmak çok kolay. buzdan

27

Ek H: Ölçme Araçları (III. Dinleme Metni) Deney Grubu K1 Kodlu Öğrencinin Dinleme Sınavı Örneği.

Deney grubu
1. öğrenci

2.2

15 Dinleyelim, tamamlayalım
Nurten Hanım'ın Hobisi

Kayıt no: 17

Benim adım Nurten. Ev hanımıyım. Zamanım genellikle evde geçiyor. Her gün temizlik yapıyorum, yemek pişiriyorum. Ama boş zamanlarımda bir kurs a gidiyorum. Kurs da boncuk lardan kolyeler, bilezikler, küpeler yapıyorum. Yeni modeller öğrenmek için dergiler e de bakıyorum. Bazen ipek kumaşlar dan küçük yastıklar yapıyorum ve arkadaşlarıma a hediye ediyorum.

16 Eşleştirelim

Yoğurt	→	Toprakta yapıyoruz.
Cam	→	Ağaçtan yapıyoruz.
Şarap	→	Kumdan yapıyoruz.
Seramik	→	Üzümde yapıyoruz.
Kağıt	→	Sütten yapıyoruz.

17 Öğrenelim, anlatalım
Sınıf Arkadaşım

1. Kaç yaşındasın?	5. Ne tür müzikten hoşlanıyorsun?
2. Çalışıyor musun, okuyor musun?	6. Hangi yemekleri seviyorsun?
3. Nerede çalışıyorsun / okuyorsun?	7. Spor yapıyor musun?
4. Ne gibi hobilerin var?	8. Hangi sporları yapıyorsun?

Adı: _____
Yaşı: _____
İşi: _____
Mesleği: _____
İş Yeri: _____
Okulu: _____
Hobileri: _____

18 Eşleştirelim

1. Nurten Hanım kolye yapıyor.	☐ üzümde
2. Biliminsanları ilaç yapıyor.	☐ deriden
3. Eskimolar ev yapıyor.	☐ boncuktan
4. Anılar bal yapıyor.	☐ sütten
5. Dedem oyuncak araba yapıyor.	☐ kumdan
6. Çocuklar sahiide kale yapıyorlar.	☐ zeytinden
7. Ben cüzdan yapıyorum.	☐ kağıttan
8. Yoğurt yapıyoruz.	☐ meyvelerden
9. Zeytinyağı yapıyoruz.	☐ bitkilerden
10. Şarap yapıyoruz.	☐ çiçeklerden
11. Reçel yapıyoruz.	☐ tahtadan
12. Uçak yapmak çok kolay.	☐ buzdan

Ek I: Ölçme Araçları (III. Dinleme Metni) Kontrol Grubu K1 Kodlu Öğrencinin

Dinleme Sınavı Örneği.

kontrol 1

2.2

15 Dinleyelim, tamamlayalım

Nurten Hanım'ın Hobisi

Benim adım Nurten. Ev hanımıyım. Zamanım genellikle evde geçiyor. Her gün temizlik yapıyorum, yemek pişiriyorum. Ama boş zamanlarımda bir kursta gidiyorum. Kursdan boncuktan kolyeler, bilezikler, küpeler yapıyorum. Yeni modeller öğrenmek için dergilerde de bakıyorum. Bazen ipek kumaşlar küçük yastıklar yapıyorum ve arkadaşlarımdan hediye ediyorum.

16 Eşleştirelim

Yoğurt	→	Toprakta yapıyoruz.
Cam	→	Ağaçtan yapıyoruz.
Şarap	→	Kumdan yapıyoruz.
Seramik	→	Üzümde yapıyoruz.
Kağıt	→	Sütten yapıyoruz.

17 Öğrenelim, anlatalım

Sınıf Arkadaşım

1. Kaç yaşındasın?
2. Çalışıyor musun, okuyor musun?
3. Nerede çalışıyorsun / okuyorsun?
4. Ne gibi hobilerin var?
5. Ne tür müzikten hoşlanıyorsun?
6. Hangi yemekleri seviyorsun?
7. Spor yapıyor musun?
8. Hangi sporları yapıyorsun?

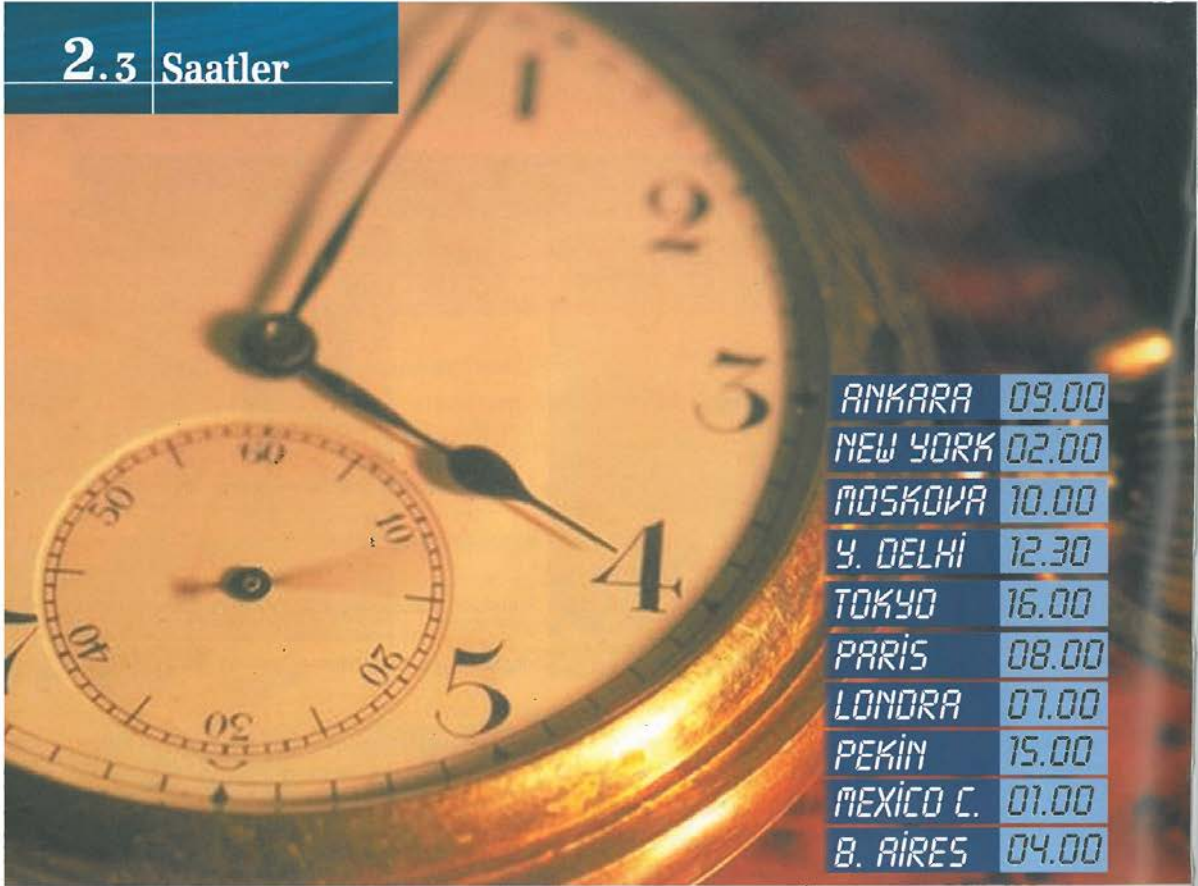
Adı: _____
Yaşı: _____
İşi: _____
Mesleği: _____
İş Yeri: _____
Okulu: _____
Hobileri: _____

18 Eşleştirelim

1. Nurten Hanım kolye yapıyor. üzümde
2. Biliminsanları ilaç yapıyor. deriden
3. Eskimolar ev yapıyor. boncuktan
4. Anlar bal yapıyor. süttten
5. Dedem oyuncak araba yapıyor. kumdan
6. Çocuklar sahilde kale yapıyorlar. zeytinden
7. Ben cüzdan yapıyorum. kağıttan
8. Yoğurt yapıyoruz. meyvelerden
9. Zeytinyağı yapıyoruz. bitkilerden
10. Şarap yapıyoruz. çiçeklerden
11. Reçel yapıyoruz. tahtadan
12. Uçak yapmak çok kolay. buzdan

Ek İ: Ölçme Araçları (IV. Dinleme Metni)

2.3 Saatler

19 Dinleyelim, tamamlayalım

Takside

Yolcu : İyi günler. Havaalanına lütfen.

Taksici : Tabii efendim.

Yolcu : Affedersiniz _____
acaba?

Taksici : İki.

Yolcu : Uçak iki saat sonra kalkıyor. Acaba havaalanı uzak mı?

Taksici : Hayır, _____ sonra
oradayız. Yolculuk nereye?

Yolcu : İzmir'e.

Taksici : Yolculuk kaç saat sürüyor?

Yolcu : _____ saat sürüyor. Saat

İzmir'deyim.

20 Tamamlayalım

Saat Kaçta Ne Yapıyorlar?

Ankara'da şimdi saat dokuz (09.00). *Ankara'da saat
dokuzda birçok insan çalışıyor*

New York'ta şimdi saat _____ (02.00). _____

Moskova'da şimdi saat _____ (10.00). _____

Yeni Delhi'de şimdi saat _____ (12.30). _____

Tokyo'da şimdi saat _____ (16.00). _____

Paris'te şimdi saat _____ (08.00). _____

Londra'da şimdi saat _____ (07.00). _____

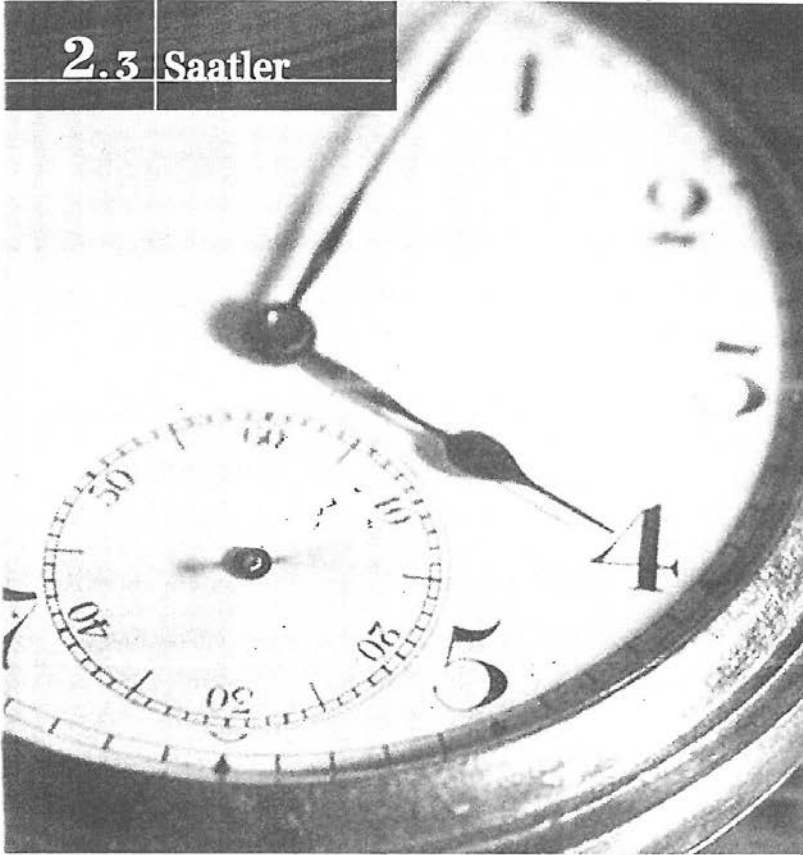
Pekin'de şimdi saat _____ (15.00). _____

Mexico City'de şimdi saat _____ (01.00). _____

Boenos Aires'te şimdi saat _____ (04.00). _____

Ek J: Ölçme Araçları (IV. Dinleme Metni) Kontrol Grubu K13 Kodlu Öğrencinin Dinleme Sınavı Örneği.

2.3 Saatler

ANKARA	09.00
NEW YORK	02.00
MOSKOVA	10.00
Y. DELHI	12.30
TOKYO	16.00
PARİS	08.00
LONDRA	07.00
PEKİN	15.00
MEXICO C.	01.00
B. AIRES	04.00

✓ **19 Dinleyelim, tamamlayalım** Kayıt sırası 18

Taksidi

Yolcu : İyi günler. Havaalanına lütfen.

Taksici : Tabii efendim.

Yolcu : Affedersiniz Saat kaç acaba?

Taksici : İki.

Yolcu : Uçak iki saat sonra kalkıyor. Acaba havaalanı uzak mı?

Taksici : Hayır, on sonra oradayız. Yolculuk nereye?

Yolcu : İzmir'e.

Taksici : Yolculuk kaç saat sürüyor?

Yolcu : beş saat sürüyor. Saat beşte İzmir'deyim.

20 Tamamlayalım

Saat Kaçta Ne Yapıyorlar?

Ankara'da şimdi saat dokuz (09.00). Ankara'da saat dokuzda birçok insan çalışıyor

New York'ta şimdi saat _____ (02.00).

Moskova'da şimdi saat _____ (10.00).

Yeni Delhi'de şimdi saat _____ (12.30).

Tokyo'da şimdi saat _____ (16.00).

Paris'te şimdi saat _____ (08.00).

Londra'da şimdi saat _____ (07.00).

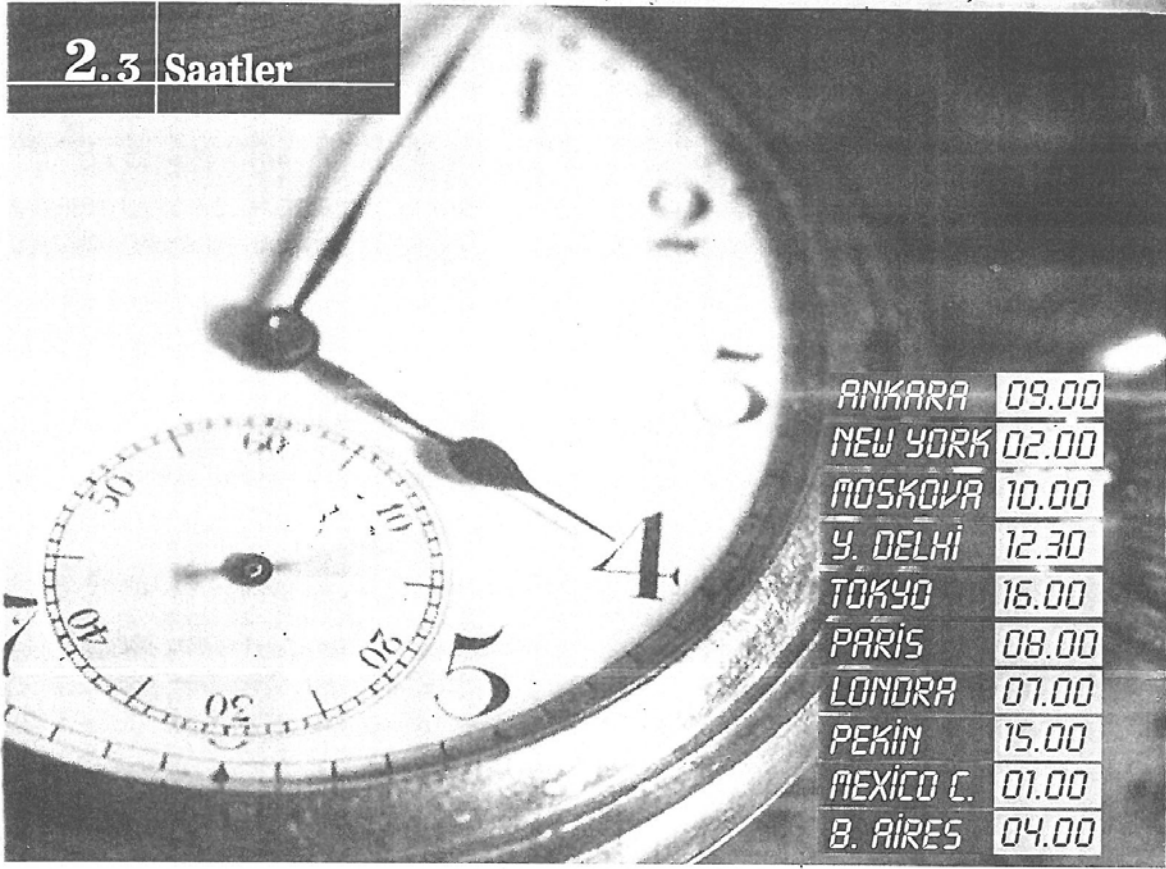
Pekin'de şimdi saat _____ (15.00).

Mexico City'de şimdi saat _____ (01.00).

Boenos Aires'te şimdi saat _____ (04.00).

Ek K: Ölçme Araçları (IV. Dinleme Metni) Deney Grubu K9 Kodlu Öğrencinin Dinleme Sınavı Örneği.

2.3 Saatler

ANKARA	09.00
NEW YORK	02.00
MOSKOVA	10.00
Y. DELHI	12.30
TOKYO	16.00
PARİS	08.00
LONDRA	07.00
PEKİN	15.00
MEXİCO C.	01.00
B. AIRES	04.00

✓ **19 Dinleyelim, tamamlayalım** Kayıt sırası 18

Takside

Yolcu : İyi günler. Havaalanına lütfen.

Taksici : Tabii efendim.

Yolcu : Affedersiniz saat kaç acaba?

Taksici : İki.

Yolcu : Uçak iki saat sonra kalkıyor. Acaba havaalanı uzak mı?

Taksici : Hayır, 10 dakika sonra oradayız. Yolculuk nereye?

Yolcu : İzmir'e.

Taksici : Yolculuk kaç saat sürüyor?

Yolcu : Bilmiyorum saat sürüyor. Saat saat baste İzmir'deyim.

20 Tamamlayalım

Saat Kaçta Ne Yapıyorlar?

Ankara'da şimdi saat dokuz (09.00). *Ankara'da saat dokuzda birçok insan çalışıyor*

New York'ta şimdi saat _____ (02.00).

Moskova'da şimdi saat _____ (10.00).

Yeni Delhi'de şimdi saat _____ (12.30).

Tokyo'da şimdi saat _____ (16.00).

Paris'te şimdi saat _____ (08.00).

Londra'da şimdi saat _____ (07.00).

Pekin'de şimdi saat _____ (15.00).

Mexico City'de şimdi saat _____ (01.00).

Boenos Aires'te şimdi saat _____ (04.00).

Derece 9

Ek L: Deney Grubu K10 Kodlu Öğrenciye Ait Ön ve Arka Sayfalı VKYDM Görüşme Formu Örneği.

K-10

GÖRSEL MATERYALLERLE YAPILAN DİNLEME ÇALIŞMALARI GÖRÜŞ FORMU

Bu anket görsel materyallerle yapılan dinleme etkinliklerinin faydasını ölçmek için hazırlanmıştır. Lütfen aşağıdaki her ifadede sizin için en uygun kutucuğa "1" işareti koyunuz.

Sorulara içtenlikle cevap vermeniz çalışmanın doğru sonuçlara ulaşmasını sağlayacaktır. Vereceğiniz bilgiler kesinlikle saklı tutulacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

C) KİŞİSEL BİLGİLER:

Cinsiyetiniz: kadın Yaşınız: 19 Bölümünüz: Uluslararası İlişkiler
 Ana Diliniz: Romence Memleketiniz: Romen/Romanyalı
 Bildiğiniz Diğer Diller: İngilizce yüksek, İspanyolca orta, Fransızca temel
 Kaç Yıldır Türkçe Öğreniyorsunuz?: önce sadece hobi
 Türkiye'ye daha önce geldiniz mi?: Evet, iki defa
 Türkçe seviyenizi nasıl değerlendiriyorsunuz?:
 A1 A2 B1 B2 C1 C2

Genel olarak Türkçe dinleme ve dinleme metinleri hakkında neler düşünüyorsunuz?

I think the listening exercises are very useful for improving our listening and understanding abilities, especially that we only have one year for learning the language.

Dinleme egzersizleri bence çok faydalı dinleme ve anlama becerilerimizi geliştirmek için çok faydalı. Özellikle dil öğrenmek için bir yılımız varsa.

K10

Görüntüsüz Türkçe dinleme metinleri hakkında düşüncelerinizi yazınız?

- 1) I consider that for doing exercises it is enough just listening. Taking in consideration our beginner level, we can't focus at the video (images), sound and writing in the same time. So I think we should firstly watch a video and after focus on the exerciser. On the other side, in dally life I found it useful to see and listen in the same time because after we can associate situations with the words or even the gramer.

Görüntülü Türkçe dinleme metinleri hakkında düşüncelerinizi yazınız?

- 2) I consider that is useful, but for doing exercises we can't concentrate on everything in the same time. I would use this strategy for learning new words but not for doing exercisers. Also understanding exercises with a video background would be a good choice.

- 1) Bence alıştırmaları yapmak için sadece dinleme yeterli. Başlangıç seviyesinde algılamada ~~zorluk~~ ^{zorluk} ~~olmaz~~ ^{olmaz}; görüntü, ses izleme dinleme ve yazmaya aynı zamanda odaklanmıyoruz. Bence önce video izleneli sonra egzersizleri yapıyoruz. Diğer taraftan genişlik hayatta dinleme ve izlemeyi birlikte yapmayı faydalı buluyoruz. Çünkü sonrasında kelime ve gramerler ~~nasıl~~ ^{nasıl} ~~teknik~~ ^{teknik} ~~teknik~~ ^{teknik} bilgilerini birleştiriyoruz.
- 2) Bence faydalı ~~en~~ ^{en} ~~çok~~ ^{çok} alıştırmaları yaparken aynı anda herşeye konsantre olmuyoruz. Bu stratejiyi yeni kelimeleri öğrenirken kullanmak istiyorum ~~çok~~ ^{çok} ~~çok~~ ^{çok} alıştırmaları yaparken değil. Video ile yapılan alıştırmaların sadece orkestranın, orkestranın için iyi bir ~~şey~~ ^{şey} olacak.
 Şerim

Ek M: Deney Grubu K9 Kodlu Öğrenciye Ait Ön ve Arka Sayfalı VKYDM Görüşme Formu Örneği.

6-9

GÖRSEL MATERYALLERLE YAPILAN DİNLEME ÇALIŞMALARINI GÖRÜŞ FORMU

Bu anket görsel materyallerle yapılan dinleme etkinliklerinin faydasını ölçmek için hazırlanmıştır. Lütfen aşağıdaki her ifadede sizin için en uygun kutucuğa "I" işareti koyunuz.

Sorulara içtenlikle cevap vermeniz çalışmanın doğru sonuçlara ulaşmasını sağlayacaktır. Vereceğiniz bilgiler kesinlikle saklı tutulacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

C) KİŞİSEL BİLGİLER:

Cinsiyetiniz: Kız Yaşınız: Bölümünüz: Sosyoloji
 Ana Diliniz: Arnavutçe Memleketiniz: Makedonya
 Bildiğiniz Diğer Diller: İngilizce, Makedonca, Türkçe (Temel)
 Kaç Yıldır Türkçe Öğreniyorsunuz?: Bir buçuk ay
 Türkiye'ye daha önce geldiniz mi?: Evet
 Türkçe seviyenizi nasıl değerlendiriyorsunuz?:
 A1 A2 B1 B2 C1 C2

Genel olarak Türkçe dinleme ve dinleme metinleri hakkında neler düşünüyorsunuz?

I think that it helps us in our communicate.
 Dinleme metinlerinin bize iletişim kurmada yardımcı
 olacağını düşünüyorum.

k9

Görüntüsüz Türkçe dinleme metinleri hakkında düşüncelerinizi yazınız?

~~We need~~

This is good in Orta and Yüksek but in the Temel it is ~~be~~ hard about us.

Bu orta ve yüksek seviyede iyi fakat temel seviyede bizim için biraz zor.

Exercise

Görüntülü Türkçe dinleme metinleri hakkında düşüncelerinizi yazınız?

In the Temel is better for us to have a audio and visual. We will understand the exercise better and will improve our communication.

Temelde bizim için ses ve görüntü daha iyi. ~~5-6~~ alışkanlıklarımızı daha iyi anlayabiliriz ve iletişimimizi geliştirebiliriz.

Ek N: Deney Grubu K18 Kodlu Öğrenciye Ait Ön ve Arka Sayfalı VKYDM Görüşme Formu Örneği.

1c-18

GÖRSEL MATERYALLERLE YAPILAN DİNLEME ÇALIŞMALARINI GÖRÜŞ FORMU

Bu anket görsel materyallerle yapılan dinleme etkinliklerinin faydasını ölçmek için hazırlanmıştır. Lütfen aşağıdaki her ifadede sizin için en uygun kutucuğa "1" işareti koyunuz.

Sorulara içtenlikle cevap vermeniz çalışmanın doğru sonuçlara ulaşmasını sağlayacaktır. Vereceğiniz bilgiler kesinlikle saklı tutulacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

C) KİŞİSEL BİLGİLER:

Cinsiyetiniz: kız Yaşınız: 28 Bölümünüz: Mektup Mühendisi

Ana Diliniz: Arapça Memleketiniz: Suriye

Bildiğiniz Diğer Diller: İngilizce

Kaç yıldır Türkçe öğreniyorsunuz?: bir buçuk ay.

Türkiye'ye daha önce geldiniz mi?: Evet, seyahat için "bir hafta"

Türkçe seviyenizi nasıl değerlendiriyorsunuz?:

A1

A2

B1

B2

C1

C2

Genel olarak Türkçe dinleme ve dinleme metinleri hakkında neler düşünüyorsunuz?

kalemler anlamak kolay tabii bazı kelimeleri anlamıyorum ama konu nasıl oldu "what happens" biraz zor «hatta çok zor»

k 18

Görüntüsüz Türkçe dinleme metinleri hakkında düşüncelerinizi yazınız?

çok tekrar ediyorum sonra konu
anlıyorum ama tam değil

çok hızlı konuşuyorlar bazı harflerle
duymiyorum ve kaleme ne bilmiyorum.

Görüntülü Türkçe dinleme metinleri hakkında düşüncelerinizi yazınız?

Bu durum resimden ekşi kelimeler ve
harfler anlıyorum. fakat resimle gidiyorum
ve bazı kelimeler kaybediyorum

Bu metotta görüntülerden ~~ekşi~~ kelimeleri
~~ekşi~~ ve kelimeleri ekşi anlıyorum.
ve görüntüyü takip ederken bazı
kelimeleri kaybediyorum.